

Jaatilan silta

Tilinpäätös 2016

SISÄLLYSLUETTELO

1. KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS VUOTEEN 2016.....	2
2. KAUPUNGIN HALLINTO.....	3
2.1. Kaupunginvaltuusto 2013 - 2016	3
2.2. Kaupunginhallitus 2015 - 2016.....	4
2.3. Toimielimet 2013 – 2016.....	5
3. TALOUDELLINEN KEHITYS.....	6
3.1. Yleinen taloudellinen kehitys.....	6
3.2. Oman talousalueen kehitys.....	7
3.3. Olennaiset toiminnan ja talouden muutokset	8
3.4. Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä.....	9
3.5. Kaupungin henkilöstö 31.12.....	10
3.6. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttamista seikoista.....	10
3.7. Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä	12
4. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS	13
4.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen	13
4.2. Toiminnan rahoitus.....	15
4.3. Rahoitusasema ja sen muutokset	19
4.4. Kokonaistulot ja –menot.....	21
5. KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS.....	22
5.1. Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä.....	22
5.2. Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	23
5.3. Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	24
5.4. Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	24
5.4 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut.....	28
5.5. Konsernin henkilöstömäärä 31.12.....	32
6. HALLITUKSEN ESITYS TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ JA TALouden TASAPAINOTTAMISTA KOSKEVISTA TOIMENPITEISTÄ	32
7. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	33
7.1. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen.....	33
7.2. Käyttötalouden toteutuminen.....	85
7.3. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot.....	88
7.4. Investointiosan toteutuminen	91
7.5. Rahoitusosan toteutuminen	98
7.6. Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta.....	100
8. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	102
9. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	110
9.1. Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	110
9.2. Kunnan tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot.....	111
9.3. Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	111
9.3. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot.....	112
9.4. Tasetta koskevat liitetiedot.....	116
9.5. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	120
9.6. Henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkioita koskevat liitetiedot.....	121
Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista ja tositelajeista	124
10. TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS	125

1. KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS VUOTEEN 2016

Vuosi 2016 oli kuluvan valtuustokauden viimeinen täysi toimintavuosi. Sen aikana toteutettiin tai edistettiin merkittävästi useita kaupunkistrategian mukaisia palvelurakenteen ”suurhankkeita”, joista keskeisiä olivat kouluverkkosuunnitelma ja vanhuspalvelujen tuotantorakenne.

Vuoden 2013 lopulla hyväksytty kouluverkkosuunnitelma saatiin toimipisteverkon osalta toteutetuksi, kun opetus Ollilan ja Terttilän kouluissa lakkasi. Keskusta-alueen koulujen lisäksi jäljellä ovat Pitkäjärven ja Oinasjärven koulut. Kiiruun uuden koulukeskuksen rakentaminen etenee suunnitelman mukaisesti. Vanhuspalvelujen rakennetta puolestaan kevennettiin muuttamalla terveyskeskuksen toinen vuodeosasto tehostettuun palveluasumiseen. Tämän lisäksi Someron Seudun Kuntokotiyhdistyksen omaisuuden siirtyminen Someron kaupungin omistukseen antoi kaupungille mahdollisuuden siirtää omia toimintojaan Lamminniemeen ja aloittaa siellä uutena palvelumuotona ”kevyemmän palveluasumisen” tarjonta. Lamminniemen palvelukeskittymään sijoittui myös perusturvatoimen hallinnon, kotihoidon ja varhaiskasvatuksen palveluja.

Kaupungin elinvoimaisuutta ja sen edellytyksiä kehitettiin vuonna 2016 mm. asuntorakentamisen vauhdittamiseen tähtäävällä uudella, noin neljän hehtaarin raakamaahankinnalla kaupungin keskustasta Jaatilan alueelta. Myös vuoden merkittävin valmistunut investointikohde, keväällä käyttöön otettu Jaatilan silta, tukee yritystoiminnan ja asumisen edellytyksiä tällä alueella. Jo käynnissä olleista kaavahankkeista eniten puolestaan etenivät Ruunalan uuden yritysalueen ja Valimotien asuntoaluetta laajentava kaavoitus, joiden odotetaan valmistuvan kuluvana vuonna.

Näiden hankkeiden merkitystä korostaa kaupungin väestökehitys, sillä kaupungin väestömäärä laski toisena vuotena peräkkäin. Muuttotappiota ei kuitenkaan syntynyt ja sivistys-toimialan palvelutarvetilastot osoittavat, että Somero houkuttelee runsaasti myös lapsiperheitä. Vetovoimatekijöinä ovat oletettavasti kaupungin hyvät palvelut, jotka saivatkin keväällä 2016 toteutetussa muuttajatutkimuksessa erinomaiset arvosanat.

Taloudellisesti vuosi 2016 oli Someron kaupungille jälleen erinomainen. Vuosikate oli lähes 3,1 miljoonaa euroa positiivinen ja tilikauden ylijäämä lähes 3,8 miljoonaa euroa. Ylijäämästä n. 3,4 miljoonaa euroa kuitenkin selittyi konsernin sisäisellä vuokra-asuntokaupalla sekä korvauksetta kaupungin omistukseen siirtyneistä Someron Seudun Kuntokotiyhdistyksen aiemmin omistamista Lamminniemen palvelutuotanto- ja kiinteistöyhtiöistä.

Tätä tekstiä kirjoitettaessa sote- ja maakuntauudistuslait ovat eduskunnan käsittelyssä, ja lakiehdotusten mukaisen uudistuksen vaikutuksia Someron kaupungin organisaatioon on jo ehditty hahmottaa. Perusturvan ja maaseutuhallinnon n. 270 työntekijän lisäksi maakunnan palvelukseen pitäisi siirtää tai muuten säästää kaupungin muilta toimialoilta vuositasolla n. 3,5 miljoonan euron edestä soteen kytkeytyviä toimintoja. Jäljelle jäävän organisaation muokkaus toimivaksi kokonaisuudeksi on monella tavalla haastava tehtävä, ja siihen liittyvään suunnitteluun on välttämätöntä suunnata paljon voimavaroja vuoden 2017 aikana.

Edessä on siis työntäyteisiä vuosia niin henkilöstölle kuin pian valittaville uusille luottamushenkilötoimielimillekin. Tässä vaiheessa on kuitenkin aihetta kiittää kaupungin luottamushenkilötoimielimiä, johtoryhmää, muuta esimiehistöä sekä koko henkilöstöä vuoden 2016, sekä myös päättymässä olevan valtuustokauden hyvästä tuloksesta ja toiminnasta!

Somerolla 20.3.2017

Sami Suikkanen
kaupunginjohtaja

2. KAUPUNGIN HALLINTO

2.1. Kaupunginvaltuusto 2013 - 2016

Kaupunginvaltuuston jäsenmäärä on 35. Valtuuston kokoonpano 1.1.2013:

KESK	16
KOK	7
SDP	6
PS	4
VAS	1
VIHR	1

Someron kaupungin valtuustoryhmät ja jäsenet vuonna 2016:

Suomen Keskustan valtuustoryhmä

Ahlbom Kari
 Gustafsson Riikka
 Kesäniemi Hannu
 Koivu Arto
 Koivuniemi Ilkka
 Kurvinen Jani
 Lehtimäki Jarno
 Mikkola Niina
 Pirttilä Tero
 Pöri Taru
 Roto Matias
 Ryhtä Riitta
 Salo Juha
 Tuomisto Heikki
 Virtanen Mikko
 Älli Mikko

Kansallisen kokoomuksen valtuustoryhmä

Fonsell-Laurila Kati
 Ilmonen Timo
 Laurén Leena
 Manni Eero
 Munter Hanna
 Mäki-Teeri Markku
 Vasama-Kakko Kaisa

Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä

Elo Jouko
 Kotti Antti
 Kujansuu Antti
 Lehtinen Riitta
 Leppälä Sirkka-Liisa
 Linnainmaa Pihla

Perussuomalaisten valtuustoryhmä

Kultanen Matti 11.4.2016 asti
 Kurki Kirsti 11.4.2016 alkaen
 Nurmi Janne
 Sorva Jukka 28.4.2016 asti (kuollut)
 Eloranta Heli 22.6.2016 alkaen

Somero 2025

Härkönen Matti

Vasemmistoliiton valtuustoryhmä

Lehtinen Heikki

Vihreät

Kyyrä Juha-Matti

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajat 2016

Puheenjohtaja Kurvinen Jani (KESK)
 1. varapuheenjohtaja Leppälä Sirkka-Liisa (SDP)
 2. varapuheenjohtaja Manni Eero (KOK)
 3. varapuheenjohtaja Mikkola Niina (KESK)

Kaupunginvaltuuston kokoukset:

Kaupunginvaltuusto kokoontui 6 kertaa vuoden 2016 aikana.

2.2. Kaupunginhallitus 2015 - 2016

KESK	Koivuniemi Ilkka
KESK	Kyyrä Jaana
KESK	Pirttilä Tero
KESK	Pöri Taru
KOK	Fonsell-Laurila Kati
KOK	Mäki-Teeri Markku
SDP	Kotti Antti 11.4.2016 asti
SDP	Lindström Jonna 11.4.2016 alkaen
SDP	Lehtinen Riitta
PS	Nurmi Janne

Kaupunginhallituksen puheenjohtajat:

Puheenjohtaja Fonsell-Laurila Kati (KOK)
 1. varapuheenjohtaja Pirttilä Tero (KESK)
 2. varapuheenjohtaja Kotti Antti (SDP 11.4.2016 asti)
 2. varapuheenjohtaja Lehtinen Riitta SDP 11.4.2016 alkaen

Esittelijä:

Kaupunginjohtaja Sami Suikkanen

Kaupunginhallituksen kokoukset:

Kaupunginhallitus kokoontui 21 kertaa vuoden 2016 aikana.

**2.3. Toimielimet 2013 – 2016
(jäsenet vuonna 2016)****Keskusvaalilautakunta (5 jäsentä)**

Majuri Inkeri (pj)
Timperi Hannu (vpj.)
Sintonen Arto
Vesterinen Aarne
Yli-Rekola Eeva

Tarkastuslautakunta (5 jäsentä)

Roto Matias (pj.)
Laurén Leena (vpj.)
Heinonen Terttu
Moisander Visa
Ruuhilehto Taina

Elinkeinolautakunta (9 jäsentä)

Munter Hanna (pj)
Ryhtä Riitta (vpj)
Aalto Arto
Eeva Laura
Ilmonen Timo
Kotti Minna
Kujansuu Antti
Kurki Kirsti
Lehtinen Heikki

Maaseutulautakunta (7 jäsentä)

Tuominen Paavo (pj)
Näykki Lasse (vpj)
Haho Eevi
Koskinen Olli
Kujansuu Antti
Pelto-Lampola Raili
Saksa Heli

Perusturvalautakunta (11 jäsentä)

Kaunisto Jaakko (pj.) 11.4.2016 asti
Rouhiainen Mirja (vpj)
Ahlbom Kari
Friskopf Christer
Kallio Anja
Karvonen Raimo
Latva-Äijö Jaana
Laurén Leena
Linden Ari
Mäkinen Jaakko
Sorva Irma
Kotti Antti (pj) 11.4.2016 alkaen

Sivistyslautakunta (11 jäsentä)

Koivu Arto (pj)
Vasama-Kakko Kaisa (vpj.)
Joosela Sonja
Kaivonen Johanna
Kyyrä Juha-Matti
Laine Outi
Lehtimäki Jarno
Näykki Lasse
Ojala-Sirro Irina
Palander Lassi
Saarinen Maija

Tekninen lautakunta (9 jäsentä)

Elo Jouko (pj.)
Salo Juha (vpj.)
Ilmonen Timo
Kankaanpää Sirkku
Lindström Jonna
Kultanen Matti 11.4.2016 asti
Tapio Maria
Teräväinen Anne
Älli Mikko
Eloranta Heli 11.4.2016 alkaen

Ympäristölautakunta (9 jäsentä)

Kesäniemi Hannu (pj.)
Korpihuhta Ulla (vpj.)
Munter Hanna
Nuoritalo Totti
Ojala Sinikka
Rajala Sanna
Sorva Jukka 28.4.2016 asti
Veikkola Heikki
Virtanen Mikko
Kurki Kirsti 22.6.2016 alkaen

Tilivelvolliset

Kuntalain mukaan tilivelvollisia ovat kaupunginhallituksen, lautakuntien, johtokuntien ja toimikuntien jäsenet, kunnanjohtaja, konsernihallinnon johtajat sekä toimielinten alaisten tehtävälalueiden johtavat viranhaltijat (yleensä esittelijät).

Toimielimet ja niiden esittelijät:

Kaupunginhallitus:	Kaupunginjohtaja Sami Suikkanen
Elinkeinolautakunta:	Kehittämispäällikkö Taija Ranta 31.3.2016 asti Vt. kehittämisasiantuntija Tanja Uusitalo 1.4. – 30.6.2016 Kehittämisasiantuntija Juuso Alatalo 1.9. – 31.12.2016
Maaseutulautakunta:	Maaseutuasiamies Mari Pentti-Tuomisto
Perusturvalautakunta:	Perusturvajohtaja Taru Nordlund
Sivistyslautakunta:	Sivistysjohtaja Minna Mäkelä-Rönholm
Tekninen lautakunta:	Tekninen johtaja Marko Mäkinen
Ympäristölautakunta:	Rakennustarkastaja Petri Vastamäki Ympäristönsuojelusihteeri Timo Klemelä Maankäyttöinsinööri Jyrki Virtanen

3. TALOUDELLINEN KEHITYS

3.1. Yleinen taloudellinen kehitys

Kansantalouden tilinpidon mukaan Suomen bruttokansantuote kasvoi 1,6 prosenttia vuonna 2016. Suurinta kasvu oli ensimmäisellä ja kolmannella vuosineljänneksellä, joilla bruttokansantuote kasvoi 0,8 ja 0,6 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Muilla neljänneksillä muutos oli lähellä nollaa. Vuonna 2016 bruttokansantuote kasvoi kulutuksen ja investointien kasvun myötä. Toimialoista etenkin rakentamisen ja liike-elämän palveluiden toimialat kasvoivat voimakkaasti. Työttömiä oli vuoden 2016 joulukuussa 207 000, mikä oli 34 000 vähemmän kuin vuosi sitten. Vuonna 2016 työttömyysaste oli keskimäärin 8,8 %, kun se vuonna 2015 oli 9,4 %.

Vuoden 2016 keskimääräinen inflaatio oli 0,4 %. Joulukuussa kuluttajahintoja nosti vuoden takaiseen verrattuna ajoneuvoveron, sairaalamaksun, hammaslääkärinpalkkion ja omakotitalokiinteistön kallistuminen. Vuoden 2016 keskimääräinen ansiotason nousu edelliseen vuoteen verrattuna oli ennakkotietojen mukaan 1,2 % ja reaaliensiot nousivat 0,8 %.

Lähde: Tilastokeskus

Kuntien ja kuntayhtymien vuoden 2016 tilinpäätösarviot osoittavat kuntatalouden etenevän hyvään suuntaan (*Kuntaliitto tiedottaa 8.2.2017*). Kuntasektorin menot kasvoivat maltillisesti koko maassa, keskimäärin 1,3 %. Tilikauden tulos oli kuitenkin negatiivinen 111 kunnassa. Kuntien ja kuntayhtymien talouden tasapainottamistoimet ovat tuottaneet tulosta ja kuntatalous lähenee nykyisen hallituskauden kuntatalouden tasapainottamistavoitetta. Kuntatalouden parantumisen taustalta löytyy maltillinen menokehitys, joka johtuu mm. henkilöstökulujen sopeuttamisesta sekä vähäisestä kustannustason kasvusta.

Kuntien tulot lisääntyivät erityisesti kasvaneiden valtionosuuksien kautta. Vuoden 2016 valtionosuuksissa kompensoitiin kuntien veroperustemuutoksista johtuvia veromenetyksiä 260 milj. euroa ja lisäksi kunnat saivat 270 milj. euroa valtionosuuksia kuntien ja valtion välisen kustannustenjaon tarkistuksen seurauksena. Valtionosuusleikkaukset sekä indeksijäädytys taas pienensivät valtionosuuksia 80 milj. euroa. Valtionosuudet kasvoivat yhteensä 7 %.

Kuntien yhteenlasketut verotulot kasvoivat 1,4 %. Kunnallisverotulot kasvoivat 2,0 %, sillä ansiotulojen kehitys oli vaimeaa. Lisäksi veroperustemuutokset laskivat kunnallisveroja n. 260 milj. euroa. Tuloveroprosenttiaan vuodelle 2016 korotti vain 45 kuntaa. Yhteisöverotulot

laskivat 6,3 %, vaikka koko maan kertymä kasvoi 5,8 %. Yhteisöverotulot laskivat, koska kuntien yhteisöveron jako-osuuden viiden %-yksikön määräaikainen korotus päättyi. Kiinteistöverotuotot kasvoivat 4,1 %.

Vuosikate asukasta kohti oli Manner-Suomen kunnissa 439 euroa kun se edellisenä vuonna 347 euroa.

Manner-Suomen kuntien yhteenlaskettu lainakanta oli vuoden 2016 lopussa 16 miljardia euroa. Lainakanta kasvoi edellisvuoteen verrattuna 0,5 mrd. euroa eli 3,4 %. Kasvu oli kuitenkin edellisvuotta hitaampaa, jolloin se oli 5,6 %. Asukasta kohden laskettu lainamäärä Manner-Suomen kunnissa oli 2 930 euroa, kun vastaava luku edellisvuonna oli 2 841 euroa.

Kuntien väliset investointipaineet vaihtelevat suuresti. Maakuntakeskuksissa ja muissa suurissa kaupungeissa on palvelutarpeen lisääntymisestä johtuvia investointipaineita. Muissa kunnissa investointipaineet liittyvät usein korjausvelkaan.

3.2. Oman talousalueen kehitys

Varsinais-Suomen työ- ja elinkeinotoimistossa oli joulukuun lopussa 30 900 työtöntä työnhakijaa. Joulukuun aikana työttömien määrä yleensä kasvaa - nyt 3 200 henkilöllä. Vuotta aiemmasta määrä kuitenkin väheni 1 800 henkilöllä eli 5,6 prosentilla, kun koko maassa työttömien määrä väheni 5,3 prosenttia.

Joulukuussa työttömien määrä (myös nuorten) väheni viime vuodesta kaikissa Varsinais-Suomen seutukunnissa. Joulukuun lopussa alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli 4 100, mikä on 5 % vähemmän kuin vuotta aiemmin. Yli 50-vuotiaita oli työttömänä 10 900 eli 4 % vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Yli kaksi vuotta yhtäjaksoisesti työttömänä olleita pitkäaikaistyöttömiä oli 4 900 eli 16 % enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Positiivinen merkki kuitenkin on, että pitkäaikaistyöttömyyden kasvuvauhti on hidastumassa.

Työttömyyden kasvu oli pitkään voimakkainta 25 - 34 -vuotiaiden ryhmässä, mutta vuoden 2016 maaliskuussa tapahtui käänne laskusuuntaan ja aleneminen jatkui ikäryhmistä ripeintä tahtia joulukuussa. Koulutusasteittain tarkasteltuna työttömyys väheni alemmalla ja ylemmällä korkeakouluasteella (-4 %), perusasteella (-10 %), keskiasteella (-5 %) sekä maisterin tutkinnon suorittaneilla (-2 %). Ammattiryhmistä työttömyys nousu vain palvelu- ja myyntityöntekijöiden ryhmässä (5 %). Työttömien työnhakijoiden määrä väheni edellisvuodesta 21 Varsinais-Suomen kunnassa. Työttömistä työnhakijoista miehiä oli 56 % ja naisia 46 %.

Varsinais-Suomessa on jo yli kaksi vuotta jatkunut työttömyyden aleneminen teollisuudessa. Uutena esimerkkinä myönteisestä kehityksestä voidaan mainita elintarvike- ja prosessi-teollisuus. Rakennusallalla työttömyys on vähentynyt toissa syksystä saakka. Tämä kaikki näkyy nyt miesten työttömyyden alenemisena. Joulukuun lopussa oli avoimia työpaikkoja tarjolla 2 200 eli 13 % enemmän kuin vuosi sitten.

Somerolla työttömiä työnhakijoita oli joulukuun lopussa 489 henkeä (540 12/2015), joista alle 25-vuotiaita 58 (59), yli 50-vuotiaita 232 (236) ja yli vuoden työttömänä olleita 160 (138). Työttömistä miehiä oli 240 (284) ja naisia 249 (256). Avoimia työpaikkoja oli Somerolla vuoden lopussa 27 (10) ja koko seutukunnassa 214 (201). Työttömyysaste oli Somerolla 12,3 % (13,5 %) ja koko seutukunnassa 16,8 % (17,6 %).

Lähde: Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen V-S työllisyyskatsaus 12/2016

Salon väestön määrä oli vuoden vaihteessa 53 550 henkeä. Väestö väheni edellisvuodesta n. 340 henkeä. Salon tulomuutto oli 1 866 henkeä ja lähtömuutto 1 980 henkeä. Syntyneitä oli 377 ja kuolleita 597 henkeä. Somerolla tulomuutto oli 338 henkeä ja lähtömuutto 339 hen-

keä. Syntyneitä oli 66 (62) ja kuolleita 132 (149). Somerolla väkimäärä väheni 66 (-80) hengellä. Väestömäärä oli vuoden lopussa 9 027 (9 093) henkeä.

* suluissa vuoden 2015 vastaava tieto

3.3. Olennaiset toiminnan ja talouden muutokset

Vuoden 2016 tilinpäätös oli tuloksen kannalta edellisvuosia huomattavasti parempi. Syksyllä tilinpäätösarvio näytti vielä, että vuosikate ja poistot olisivat suunnilleen yhtä suuret. Lopulta vuosikate oli 0,4 milj. euroa poistoja suuremmat. Tilikauden tulos näytti lopulta 3,8 milj. euroa ylijäämää, mikä johtuu satunnaisten tuottojen kirjauksista. Nämä satunnaiset erät eivät kuitenkaan tuoneet rahaa kassaan, vaan niitä vastaan kirjattiin osakkeita. Toimintatuottoja (ulkoiset) kertyi yhteensä 9,2 milj. euroa. Edellisenä vuonna tuotot olivat 8,6 milj. euroa. Tuotot toteutuivat 107 %:

Toimintakulut (ulkoiset) olivat 58,7 milj. euroa. Vastaavat menot vuonna 2015 olivat 57,1 milj. euroa. Näin ollen toimintakulujen kasvu oli 1,6 milj. euroa eli 2,7 %, kun se vuotta aiemmin oli 2,2 %. Kulut alittivat talousarvion 2,5 milj. euroa ja toteutuma oli 96 %.

Verotuloja kertyi vuonna 2016 kaikkiaan 26,4 milj. euroa, joka oli vain hieman arvioitua suurempi. Laskua edelliseen vuoteen oli 0,88 milj. euroa eli 3,2. Tuloveroarvio oli 23,7 milj. euroa ja veroa kertyi 23,5 milj. euroa. Yhteisöverokertymä oli 0,18 milj. euroa arvioitua suurempi. Kiinteistövero kertyi ennakoitun mukaisesti 1,8 milj. euroa.

Valtionosuuksia ennakoitiin saatavan 25,8 milj. euroa. Lopullinen kertymä oli kuitenkin hieman suurempi eli 26 milj. euroa. Valtionosuudet olivat vajaat 1,2 milj. euroa edellisvuotta suuremmat. Kasvuun vaikutti mm. se, että valtionosuuksissa kompensoitiin kuntien veroperustemuutoksista johtuvia veromenetyksiä ja lisäksi kuntien ja valtion välistä kustannustenjakoa tarkistettiin.

Vuosikate oli 3,1 milj. euroa ja poistot 2,7 milj. euroa. Varsinainen toiminnan tulos oli 0,4 milj. euroa ylijäämäinen. Poistojen jälkeen kirjattiin vielä 3,4 milj. euron satunnainen tuotto ja lopulliseksi tilikauden ylijäämäksi muodostui 3,8 milj. euroa.

Vuoden 2015 aikana valmisteltiin kaupungin suoraan omistamien vuokratalojen siirtoa Ktö Oy Somerasunnoille. Kaupunki luovutti yhteensä 7 rivitaloa (64 asuinhuoneistoa), joiden yhteenlaskettu tasearvo oli 1,5 milj. euroa. Lisäksi Somerasunnot otti vastattavakseen rakennuksiin kohdistuvat aravalainat n. 0,87 milj. euroa. Vastineeksi kaupunki sai 162 kpl Somerasuntojen osakkeita. Luovutusajankohta oli 1.1.2016 ja se tapahtui ns. apportti-luovutuksena, jossa osakkeiden merkintähinta maksetaan rahan sijasta kokonaan muulla omaisuudella. Luovutuksesta kirjattiin kaupungille myyntivoittoa (satunnaista tuloa) yhteensä n. 1,7 milj. euroa.

Toinen merkittävä tulokseen vaikuttava kirjaus oli Someron seudun kuntokotiyhdistys ry:n purkautuminen ja sen varojen ja velkojen siirtyminen Someron kaupungille. Siirron yhteydessä Kuntokotiyhdistyksen taseesta kirjattiin kaupungin osakkeisiin n. 0,7 milj. euroa ja varsinaista rahaa saatiin 88 900 euroa (tilitettiin tammikuussa 2017). Siirrosta kirjattiin kaupungille satunnaisesti tuotoksi n. 1,7 milj. euroa. Näin ollen tilikauden tulokseksi muodostui 3,8 milj. euroa, josta satunnaisten tuottojen osuus oli 3,4 milj. euroa ja varsinainen tulos ilman satunnaisia eriä 0,4 milj. euroa.

Vuoden aikana nostettiin uutta lainaa 5 milj. euroa.

3.4. Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Someron kaupungin taloudellinen tilanne on edelleen pysynyt hyvänä. Vuosikate oli 3,07 milj. euroa, mikä oli huomattavasti odotettua parempi. Tilikauden ylijäämää kertyi n. 3,79 milj. euroa ja taseessa on ylijäämiä kaikkiaan n. 28,52 milj. euroa. On kuitenkin huomattava, että tilikauden kertyneestä ylijäämästä n. 3,38 milj. euroa kertyi satunnaisista tuotoista, jotka tulivat konsernin sisäisestä vuokra-asuntokaupasta ja Lamminniemen yhtiöiden osakkeiden siirtymisestä kaupungin haltuun.

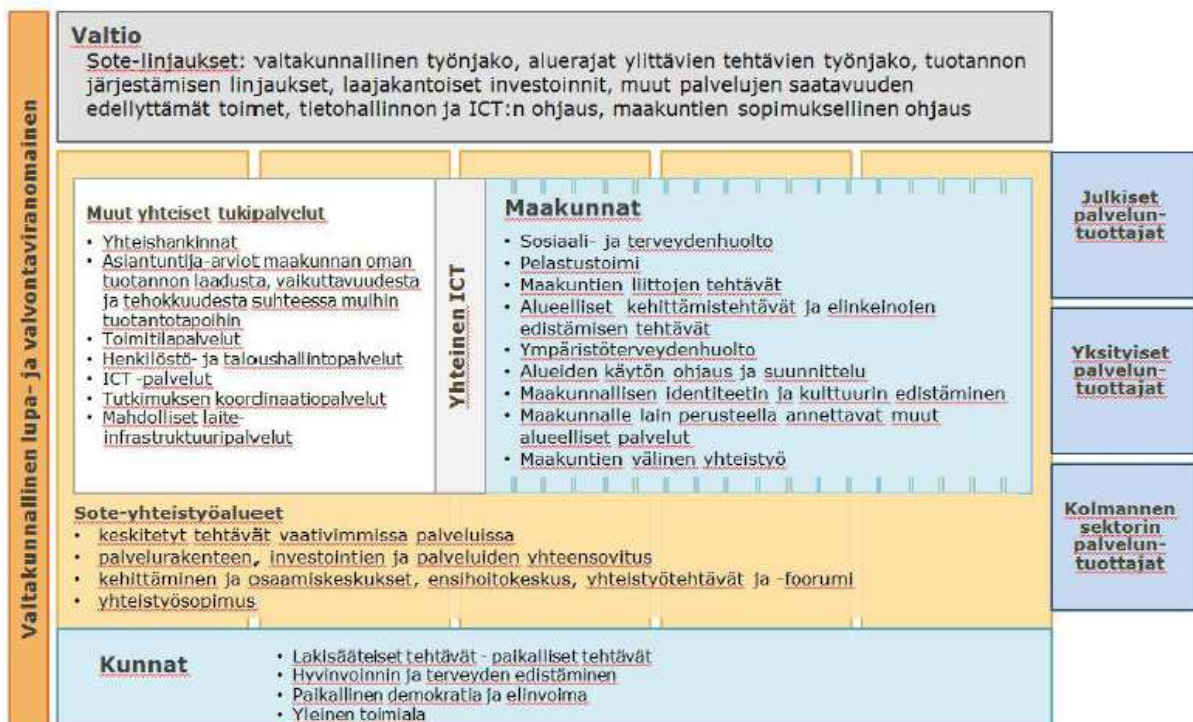
Viime vuosien hyvistä tuloksista huolimatta lähivuodet tulevat koettelemaan kuntataloutta. Valtionosuusudistus vähentää Someron kaupungin valtionosuuksia vuoden 2014 valtionosuuksiin verrattuna täysimääräisesti voimaan tultuaan 248 euroa asukasta kohti eli yhteensä n. 2,3 milj. euroa. Sen laskennallisen vaikutuksen tuloveroprosenttiin arvioitiin olevan n. 2 prosenttiyksikköä. Reaalisesti valtionosuudet eivät kuitenkaan ole laskeneet uudistuksen ennakkolaskelmien mukaisesti, vaan ne ovat Somerolla absoluuttisesti jopa nousseet vuodesta 2015.

Suunnitelmavuosina lainanotto tulee lisääntymään merkittävästi suurten investointihankkeiden johdosta. Asukaskohtaisen lainamäärän arvioidaan nousevan 3 000 euron tasolle. Suuri velkamäärä kasvattaa myös korkokustannuksia, vaikka korot toistaiseksi ovatkin olleet alhaiset.

Paineet veroprosenttien nostamiseen kasvavat em. syistä. Työttömien määrä ja työttömyysaste ovat edelleen korkealla, vaikka merkkejä paremmasta yleisestä talouskehityksestä on jo näkyvissä.

Valtakunnallisen sote- ja maakuntauudistuksen vaikutukset mm. kuntien talouteen ja sote-omaisuuden kohtaloon uudistuksessa eivät ole vielä varmistuneet. Lakiehdotusten perusteella kuntien veroprosentteihin tehtäisiin 12,47 prosenttiyksikön alennus. Esillä olleissa ennakkolaskelmissa Someron asema on vaihdellut. Viimeisimmän, helmikuussa 2017 julkaistun aineiston perusteella uudistus toisi laskuvaraa Someron kaupungin tuloveroprosenttiin. Tähän ennusteeseen on kuitenkin syytä suhtautua tässä vaiheessa suurella varauksella. Keväällä 2017 laaditaan lisää kuntakohtaisia laskelmia mm. maakunnallisen valmistelun yhteydessä.

Maakuntien tehtävät ja uusi sote-rakenne 1.1.2019

3.5. Kaupungin henkilöstö 31.12.

	2016	2015	2014
Vakinaiset	470	483	486
Määräaikaiset (sis. työllistetyt ja sijaiset)	136	135	168
Koko henkilöstö yhteensä	606	618	654

Määräaikaisissa on mukana myös sairausloman- ja vuosiloman sijaiset, jolloin luvuissa on mukana sekä vakinainen että sijainen.

Kaupunki laatii vuosittain erillisen henkilöstöraportin, jossa on tarkemmat selvitykset henkilöstömuutoksista, sairauspoissaoloista ym.

Henkilöstökustannukset:

	2016	2015	2014
Palkat	19 926 518	19 741 374	19 782 117
Henkilösivukulut	6 097 295	6 039 710	6 097 985
Henkilöstökorvaukset	<u>-311 908</u>	<u>-311 557</u>	<u>-336 225</u>
Henkilöstökulut yhteensä	25 711 905	25 469 527	25 543 877
Henkilöstökulujen muutos	+0,9 %	-0,3 %	-1,1 %
Sisältää työllisyysvaroin palkattujen henkilöstökuluja:			
Valtion työllistämistuki	136 175	243 515	283 916
Tuen osuus henkilöstökuluista	56 932	102 757	121 994
	42 %	42 %	43 %

3.6. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttamista seikoista

Oikeudenkäynnit ja mahdolliset vahingonkorvaukset:

1. Varsinais-Suomen kärjäoikeudessa oli käsittelyssä Rakennusliike Kerroskivi Oy:n kanne, sekä Someron kaupungin vastakanne koskien uimahallin vuonna 2010 purettua urakkasopimusta. Kaupungin vaatimusten määrä oli n. 1,9 milj. euroa (Kerroskivi Oy:n vaatimus n. 3,3 milj. euroa). Kaupunginhallitus totesi vuoden 2013 tilinpäätöksessä, että sisäinen valvonta ei ole onnistunut oikeusprosessiin liittyvässä päätöksenteossa, ja että kaupunginhallitus tulee käsittelemään asiaa erikseen keväällä 2014. Kaupunginhallitus hyväksyi 23.6.2014 § 140 omalta osaltaan jälkikäteen kaupungin edunvalvonnan kannalta tarkoituksenmukaisena toimenpiteenä vastakanteen jättämisen 23.4.2013 Varsinais-Suomen kärjäoikeuteen.

Varsinais-Suomen kärjäoikeus antoi tuomion asiassa 29.8.2014. Tuomiolauselmassa Someron kaupunki veloitettiin suorittamaan Rakennusliike Kerroskivi Oy:lle 847 044,71 euroa korkolain mukaisine viivästyskorkoineen. Rakennusliike Kerroskivi Oy veloitettiin suorittamaan Someron kaupungille 1 706 145 euroa korkolain mukaisine viivästyskorkoineen sekä oikeudenkäyntikulujen korvauksena 121 224,68 euroa viivästyskorkoineen. Kerroskivi valitti tuomiosta Turun hovioikeuteen, joka antoi asiassa tuomion 18.12.2015. Hovioikeuden tuomiota muutettiin siltä osin, että yhden korvauskohdan osalta kärjäoi-

keuden määrämän 38 961 euron sijasta Kerroskivi tuomittiin korvaamaan kaupungille ainoastaan 15 000 euroa (korkoineen). Lisäksi Kerroskivi veloitettiin korvaamaan kaupungin hovioikeus oikeudenkäyntikuluja kaupungille 85 812,18 euroa (sis. alv 24 %). Kerroskivi haki korkeimmalta oikeudelta helmikuussa 2016 valituslupaa hovioikeuden tuomioon, mutta ei sitä saanut, joten hovioikeuden ratkaisu tuli lainvoimaiseksi.

Kerroskivi hakeutui tuomion jälkeen konkurssiin, jonka pesänjako on alkanut syksyllä 2016 ja on kesken.

Hovioikeuden päätöksen perusteella kaupungin tekemän ulosottohakemuksen yhteydessä ilmeni, että Nordic Guaranteen (Kerroskiven puolesta) myöntämä työajan ja takuuajan 665 000 euron vakuus on vanhentunut keväällä 2015. Kaupunki on tehnyt tästä asiasta korvausvaatimuksen Asianajotoimisto Heikkilä & Co:lle ja Asianajotoimisto Esko Tamminen Oy:lle toukokuussa 2016, sekä tehnyt omalle vakuutusyhtiölleen hallinnon vastuu- vakuutukseen perustuvan vahinkoilmoituksen kesäkuussa 2016. Lisäksi vakuutusyhtiön kehotuksesta kaupunki on tehnyt Nordic Guaranteen toiminnasta valituksen/selvityspyynnön Finanssivalvonnalle helmikuussa 2017.

Valtuusto päätti vuoden 2015 tilinpäätöstä käsitellessään olla myöntämättä vastuuvapautta tilikaudelta 1.1. – 31.12.2015 tekniselle johtajalle ja 30.4.2015 asti kaupungin palveluksessa olleelle tilakeskuksen päällikölle uimahallin vakuuden vanhentumisen osalta.

2. Markkinaoikeus on antanut päätöksen eräiden metsäyhtiöiden kilpailunrajoituslain vastaista menettelyä koskevassa asiassa. Markkinaoikeus on katsonut, että Metsäliitto Osuuskunta, Stora Enso Oyj ja UPM Kymmene Oyj ovat syyllistyneet vuosina 1997 – 2004 kilpailunrajoituslain vastaiseen menettelyyn (raakapuun hankintakartelli). Kartellin tarkoituksena oli keskinäisen kilpailun rajoittaminen ja yhteisen raakapuhinnan hallinta, josta on aiheutunut puunmyyjille vahinkoa. Yleisten arvioiden mukaan kartellin aiheuttama vahinko on n. 30 % käypään markkinahintaan verrattuna.

Kuntaliitto on antanut asiasta yleiskirjeen, jossa se kehottaa kuntia arvioimaan, onko niiden pantava vireille vahingonkorvauskanne metsäyhtiöitä kohtaan ja tekemään yhteistyötä korvauskanteiden ja vahinkojen selvittämiseksi. Kaupunginhallitus päätti 5.9.2011 käynnistää selvitystoimenpiteet mahdollisen oikeudenkäynnin valmistelemiseksi ja antaa asiassa toimeksiannon Asianajotoimisto Krogerus Oy:lle. Someron kaupungin myynnit kartelli-yhtiöille ovat yhteensä n. 1,3 milj. euroa, josta kuitupuun osuus on 0,8 milj. euroa. Kaupunginhallitus päätti alkuselvitykseen nojautuen 21.11.2011, että raakapuukartellia koskeva asia viedään saadun selvityksen perusteella oikeudenkäyntivaiheeseen, mikäli 20 mukanaolijan ehto täyttyy.

Kuntaryhmä muodostui 36 kunnasta ja yhteinen kannekirjelmä jätettiin käräjäoikeudelle 20.12.2011 ja vastaajayhtiöt vastasivat kanteeseen 31.5.2012. Kantajat ovat täydentäneet kanteita vuonna 2013. Kanteiden käsittelyn helpottamiseksi Helsingin käräjäoikeus on esittänyt ja kunnat siihen suostuneet, että jatkovalmisteluun ja pääkäsittelyyn valitaan muutamia yksittäisiä kanteita, joissa kaikki keskeiset oikeudelliset ongelmat ovat esillä ("Pilottijuttu"). Muut kuin Pilottijutut (ml. Somero) ovat jääneet lepäämään ja odottamaan Pilottijuttujen lainvoimaisia ratkaisuja. Menettely on ollut perusteltua asian käsittelyn nopeuttamiseksi ja oikeudenkäyntikulujen hallitsemiseksi. Someron kaupunginhallitus on omalta osaltaan sopinut menettelystä 4.11.2013. Vastaajat ovat vastustaneet oikeudenkäyntiä pilottikuntamenettelyllä.

Oikeudenkäynnissä mukana oleville kunnille järjestettiin Kuntatalolla 18.6.2014 tilannetta koskeva tapaaminen. Kaupunginhallitus on saanut yhteenvedon tapaamisesta kokouksessaan 18.8.2014. Osa vastaajista tarjosi kunnille mahdollisuutta luopua kanteesta syksyllä 2014 ilman oikeudenkäyntikuluja koskevia vastavaateita. Tässä vaiheessa oikeudenkäynnin arvioitavissa olevat riskit olivat arviolta hyvin samankaltaiset kuin prosessia aloitettaessakin ja kuten merkittävä pääosa kunnista, Somerokaan ei luopunut kanteesta.

Vuoden 2016 alussa kuntakohtaisia vaatimusmääriä on tarkennettiin oikeuden aiemmin antamiin vanhentumisratkaisuihin perustuen, jolloin Someron vaatimusmääräksi täsmen-tyi 161 610,13 €.

Asian pääkäsittely alkoi Helsingin kärjäoikeudessa syksyllä 2016 ja jatkui vuonna 2017. Vastaajat ovat esittäneet seuraavat kuntakohtaiset korvausvaatimukset (kohdistuvat kaikkien vastaajien osalta myös Somerolle), joiden laskentatapa on kyseenalaistettu voi-makkaasti kantajien puolelta:

- UPM: 70.266,46 €/kantajakunta
- Stora Enso: 77.971,50 €/kantajakunta
- Metsäliitto: 53.585,50 €/kantajakunta

Someron kaupungin puolesta on esitetty vastaajille yhteisvastuullisesti oikeudenkäyntiku-lukorvausvaatimuksena 105.234,93 euroa (alv 0 %) korkolain 4 §:n 1 momentin mukai-sine viivästyskorkeineen kuukauden kuluttua kärjäoikeuden ratkaisun antamisesta lukien. Kärjäoikeus ei ole toistaiseksi (20.3.2017) antanut ratkaisuaan.

3. Kasilinja Oy on tehnyt valituksen Markkinaoikeuteen koskien koulukuljetusten suorahan-kintoja Pitkäjärven ja Somerniemen reiteille keväällä 2017. Kasilinja Oy vaati päätöksen kumoamista, koska suorahankinnalle ei ole ollut perustetta. Markkinaoikeuden vas-tinepyyntö on saapunut 13.12.2016. Sivistyslautakunta on käsitellyt asiaa 10.1.2017 ja todennut, että koulukuljetusten hankintapäätös 22.11.2016 on ollut yksittäinen koulukulje-tusten pienhankinta, joka vastaa myös suorahankinnan kriteereitä. Pienhankinnaksi luokitellaan hankinta, joka arvoltaan alittaa kansallisen kynnsarvon 30 000 euroa (vuon-na 2016). Hankinnan kokonaiskustannus on 29 699 euroa (alv 0 %). Hankintalakia sovelletaan vain EU-kynnsarvot ja kansalliset kynnsarvot ylittäviin hankintoihin.

3.7. Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain sään-nöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voima-varat turvataan.

Sisäisen valvonnan järjestämisestä vastaa kunnanhallitus. Lisäksi kaikki ne toimielimet ja viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa kunnan varojen käytössä ja jotka toimivat viran-omaisina, vastaavat sisäisen valvonnan toteuttamisesta. Sisäinen valvonta ja vastuut on määritelty hallintosäännössä hallitukselle, lautakunnille, toimialajohtajille ja esimiehille.

Sisäistä valvontaa koskevaa ohjeistusta annetaan vuosittain talousarvion täytäntöönpano-ohjeissa, jotka hallitus hyväksyy vuoden alussa.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 29.9.2014 sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet. Sisäisen valvonnan päivitetty ohje on hyväksytty kaupunginhallituksessa 14.12.2015 ja se on tullut voimaan 1.1.2016.

Sisäisen valvonnan ohjeen mukaan toimielimet ja tilivelvolliset seuraavat talousarvion toteutumista suoritetuilla kirjanpidon kyselyillä ja tulostetuilla raporteilla. Kaupunginhalli-tukselle raportoidaan talousarvion toteutumisesta neljännesvuosittain ja maksuvalmiudesta pääsääntöisesti kerran kuukaudessa. Lautakunnille raportoidaan kahden kuukauden välein talousarvion toteutumisesta. Valtuustolle raportoidaan tavoitteiden toteutumisesta puoli-vuosittain ja talousarvion toteutumisesta neljännesvuosittain.

Vakuutukset on kilpailutettu viimeksi vuonna 2008. Kaupungin vakuuttamispolitiikan mukaan kiinteistöissä sovelletaan vakuutustekijöinä ensivastuuperiaatetta vakuutusmäärien perustu-essa euromääriin ja asuintaloissa täysarvovakuutuksia perustuen kuutiotilavuuteen pääsään-töisenä vakuuttamistapana. Kaupunki tulee kilpailuttamaan vakuutukset vuoden 2017 aikana.

Päivitetty hankintaohje on tullut voimaan 23.8.2010. Kaupungin hankinnat on kilpailutettu ohjeen mukaan ja ilmoitukset on julkaistu sähköisessä ilmoituskanavassa (HILMA).

Someron kaupungin konserniohje on otettu käyttöön 1.1.2011 alkaen. Tytäryhteisöt raportoivat toiminnastaan kaksi kertaa vuodessa. Raportti annetaan kaupunginhallitukselle ja tekniselle lautakunnalle.

Nykyinen hallintosääntö on tullut voimaan 1.1.2016. Uusi hallintosääntö ja konserniohje ovat valmistelussa ja ne on tarkoitus ottaa käyttöön 1.6.2017 alkaen.

Sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta on järjestetty esimiehille koulutusta vuonna 2014. Kouluttajana toimi BDO Consulting. Kaupungissa otettiin käyttöön riskienkartoituslomake, jossa kartoitetaan henkilöriskit, omaisuusriskit, toiminnan riskit ja johtamisjärjestelmään/päätöksentekoon liittyvät riskit. Lisäksi tulee selvittää todettujen riskien osalta tarpeelliset/suunnitellut toimenpiteet. Asiaa on käyty lävitse säännöllisin väliajoin esimiespalaverissa. Lomake päivitetään vähintään vuosittain. Lomakkeen tietoja käytetään pohjana mm. talousarvion perustelutekstissä.

Riskienhallinta poikkeusoloissa on otettu huomioon valmisteltaessa Someron kaupungin valmiussuunnitelman yleistä osaa. Tämä perustuu Valmiuslakiin, jonka mukaan kuntien tulee valmiussuunnitelmin ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluun sekä muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä häiriötön hoitaminen myös poikkeusoloissa.

4. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS

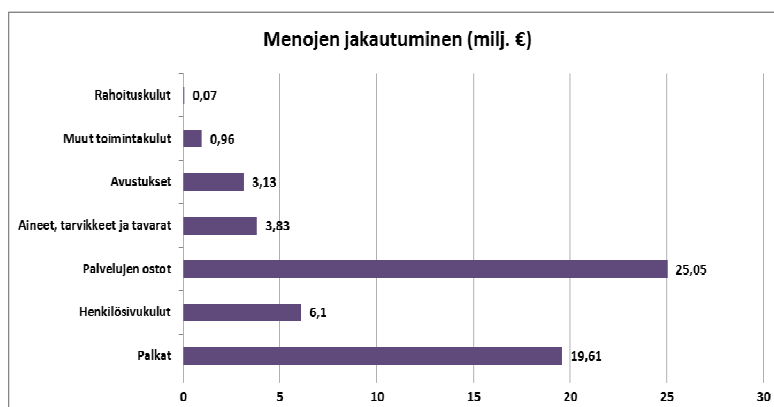
4.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelman tehtävänä on osoittaa, riittääkö tuottoina kertynyt tulorahoitus palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kulujen kattamiseen.

Toimintakate ilmoittaa, paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla.

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen välitulos arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä lyhyellä aikavälillä.

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan vapaaehtoisia varauksia tai omaa pääomaa. Tilikauden tulokseen saattaa olennaisesti vaikuttaa satunnaiset tuotot ja kulut, mistä syystä tulorahoituksen riittävyyden arviointia ei voida määritellä sen perusteella.

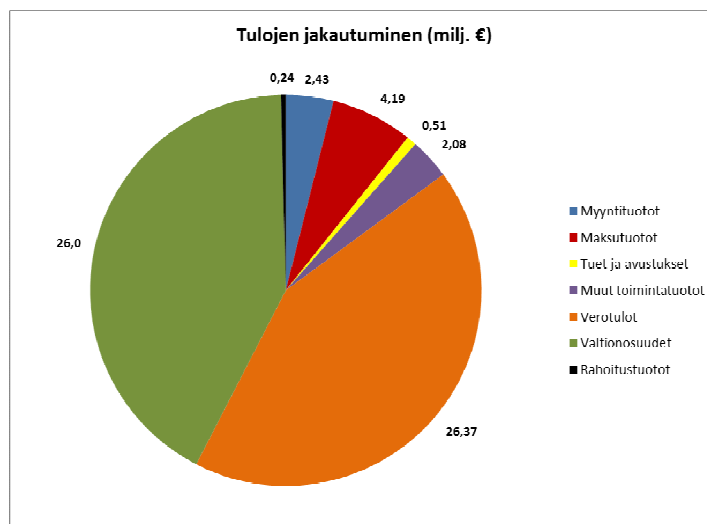

TULOSLASKELMA (ulkoiset erät)

	2016	2015	2014
	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	9 208	8 637	9 425
Toimintakulut	-58 678	-57 116	-55 896
Toimintakate	-49 470	-48 479	-46 471
Verotulot	26 369	27 249	25 618
Valtionosuudet	26 003	24 761	24 698
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	0	7	11
Muut rahoitustuotot	241	159	215
Korkokulut	-70	-122	-141
Muut rahoituskulut	-6	-13	-10
Vuosikate	3 067	3 562	3 920
Poistot ja arvonalentumiset	-2 663	-2 445	-3 606
Satunnaiset tuotot	3 384	0	0
Tilikauden tulos	3 788	1 117	314
Tilikauden yli-/ alijäämä	3 788	1 117	314

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2016	2015	2014
Toimintatuotot/Toimintakulut %	15,7 %	15,1 %	16,9 %
Vuosikate/Poistot, %	115,2 %	145,7 %	108,7 %
Vuosikate, euroa/asukas	340 €	392 €	427 €
Asukasmäärä	9 027	9 093	9 173

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista:

$$= 100 * \text{Toimintatuotot} / \text{Toimintakulut}$$

Tunnusluku osoittaa, että 15,7 % toiminnan menoista saadaan katetuksi palvelusuoritteiden myynti- ja maksutuloilla sekä muilla varsinaisen toiminnan tuloilla.

Kunnan toimintojen organisointi, kuten toimintojen yhtiöittäminen ja kuntien välinen yhteistoiminta sekä oppilaitosten ylläpitäminen vaikuttavat tunnusluvun arvoon ja selittävät kunta-kohtaisia eroja.

Vuosikate prosenttia poistoista

$$= 100 * \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$$

Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää päteväenä vain, jos poistot vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenoista valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet.

Tulorahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot ja alijäämäinen, kun vuosikate alittaa poistot. Jos vuosikate on negatiivinen, on kunnan tulorahoitus heikko. Tulorahoituksen voidaan katsoa olevan riittävä, jos poistot kattavat pitkällä aikavälillä keskimääräiset poistonalaiset investoinnit.

Vuosikate euroa /asukas:

$$= \text{Vuosikate} / \text{asukasmäärä tilikauden lopussa}$$

Keskimääräistä, kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Kuntakohtaisia eroja selittävät toimintojen organisointi ja palvelutoiminnan laajuus. Erityisesti silloin, kun kunnan talouden tasapainoa ja liikkumavaraa verrataan muihin kuntiin, on otettava huomioon myös erot veroprosenteissa. Riittävä tulorahoitus voi kahdessa vertailukunnassa olla saavutettu erilaisella verorasitteella kuntalaisiin.

4.2. Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelmalla osoitetaan kuinka paljon kunnan toiminnan ja sen investointien rahavirta on ylijäämäinen tai alijäämäinen. Rahoituksen rahavirralla osoitetaan, miten alijäämäisen toiminnan rahavirta on rahoituksellisesti katettu tai miten ylijäämä on käytetty rahoitusaseman ja investointien muuttamiseen.

Toiminnan rahavirta osoittaa, missä määrin kunta on pystynyt tilikauden aikana toiminnan (käyttötalouden) avulla saamaan rahavaroja toimintaedellytysten säilyttämiseen, uusien investointien tekemiseen ja lainojen takaisinmaksuun ulkopuolisiin rahoituslähteisiin turvautumatta.

Investointien rahavirta osoittaa sen rahavarojen käytön, jonka kunta on käyttänyt palvelutuotannon edellytyksien järjestämiseen ja tulevan rahavirran kerryttämiseksi pitkällä aikavälillä.

Toiminnan ja investointien rahavirta on jo itsessään tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Rahoituksen rahavirta osoittaa antolaina- ja muiden saamisten, toimeksiantojen varojen ja pääomien, vaihto-omaisuuden sekä oman ja vieraan pääoman muutokset tilikauden aikana.

Antolainauksen muutoksina esitetään kunnan myöntämien lainojen lisäykset ja vähennykset. Myös kunnan maksamat palautuskelpoiset liittymismaksut näkyvät tässä erässä.

Lainakannan muutoksista ilmenee, paljonko kunta on tilivuoden aikana ottanut uutta lainaa tai lyhentänyt niitä.

Oman pääoman muutoksina otetaan huomioon edellisten tilikausien olennaisten virheiden omaan pääomaan tehdyt oikaisut, jotka vaikuttavat rahavirtaan.

Muut maksuvalmiuden muutokset –kohtaan on laskettu toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset, vaihto-omaisuuden muutokset, pitkä- ja lyhytaikaisten saamisten muutokset sekä korottomien velkojen muutokset.

Toiminnan ja investointien sekä rahoituksen rahavirtojen yhteenlaskettu muutos vastaa taseesta laskettua rahavarojen muutosta.

RAHOITUSLASKELMA	2016	2015	2014
	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	3 067	3 562	3 920
Satunnaiset tuotot	3 384	0	0
Tulorahoituksen korjaukset	-129	-45	-96
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-12 479	-4 722	-6 644
Rahoitusosuudet investointeihin	124	5	10
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 699	157	264
Investointien rahavirta yhteensä	-10 656	-4 560	-6 370
Toiminnan ja investointien rahavirta	-4 334	-1 043	-2 546
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset	-83	0	-71
Antolainasaamisten vähennykset	10	187	10
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	5 000	0	4 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 966	-1 041	-988
Muut maksuvalmiuden muutokset	775	1 873	-1 357
Rahoituksen rahavirta	3 736	-24	1 593
Rahavarojen muutos	-597	-24	-953
Rahavarat 31.12.	2 005	2 602	2 626
Rahavarat 01.01.	2 602	2 626	3 578
	-597	-24	-953

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2016	2015	2014
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	-14 392	-12 324	-6 706
Investointien tulorahoitus, %	24,8 %	75,5 %	59,1 %
Lainanhoitokate	1,54	3,2	3,6
Kassan riittävyys (pv)	10 pv	15 pv	15 pv

INVESTOINNIT**Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, €**

Toiminnan ja investointien rahavirta –välituloksen tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus, %:

$$= 100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$$

Tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä. Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Investointien tulorahoitusprosentti on laskenut 24,8:aan. On huomattava, että investoinneissa on mukana Somerasuntojen osakkeiden hankinta 2,4 milj. euroa ja Someron seudun kuntokotiyhdistyksen osakepääoma 1,7 milj. euroa, joita ei ole maksettu rahana. Tämä vaikuttaa investointien määrään tunnusluvun laskennassa. Jos investoinneista otetaan huomioon vain kaupungin todelliset investointimenot, olisi tulorahoitusprosentti 36,9.

LAINANHOITO**Lainanhoitokate:**

$$= (\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$$

Lainanhoitokate kertoo tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1 - 2 ja heikko, kun tunnusluvun arvo jää alle yhden. Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla.

Tunnusluku näyttää heikentyneen oleellisesti edellisistä vuosista. Todellisuudessa lainanlyhennykset olivat 866 500 euroa rahoituslaskelmaan merkittävä pienemmät. Kaupunki siirsi Ktö Oy Somerasunnoille yhteensä viisi eri lainaa, jotka kohdistuivat luovutettaviin rivitaloihin. Lainat kirjattiin lainanlyhennykseksi kaupungin taseeseen, eikä tässä tapauksessa raha liikkunut kaupungin kassasta. Ilman tätä ”lyhennystä” lainanhoitokate olisi 2,7 eli jonkin verran edellisvuotta heikompi.

MAKSUVALMIUS**Kassan riittävyys (pv)**

= 365 pv * Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

Tunnusluku ilmaisee monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Tulos osoittaa, että rahavarat riittivät 10 päivän kassasta maksuihin. Kaupungin maksuvalmius oli edelleen melko hyvä. Uutta lainaa nostettiin 5 milj. euroa. Kassavarat vähenivät vuoden aikana 0,6 milj. euroa ollen vuoden lopussa 2 milj. euroa.

Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Kassasta maksut kootaan seuraavista tuloslaskelman ja rahoituslaskelman eristä:

Tuloslaskelmasta

Toimintakulut

Korkokulut

Muut rahoituskulut

Rahoituslaskelmasta:

Investointimenot

Antolainojen lisäys

Pitkäaikaisten lainojen vähennys (lyhennykset)

4.3. Rahoitusasema ja sen muutokset

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	31.12.2016 1 000 €	31.12.2015 1 000 €	31.12.2014 1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	72 805	64 610	62 636
<i>I Aineettomat hyödykkeet</i>	364	149	151
Tietokoneohjelmistot	364	149	151
<i>II Aineelliset hyödykkeet</i>	58 831	54 958	52 795
Maa- ja vesialueet	6 275	6 186	6 173
Rakennukset	39 808	42 395	41 759
Kiinteät rakenteet ja laitteet	5 595	3 984	4 111
Koneet ja kalusto	400	470	283
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	6 752	1 923	469
<i>III Sijoitukset</i>	13 610	9 503	9 690
Osakkeet ja osuudet	12 823	8 789	8 789
Muut lainasaamiset	632	587	774
Muut saamiset	155	127	127
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	503	480	475
Valtion toimeksiannot	26	8	7
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	478	472	468
VAIHTUVAT VASTAAVAT	5 520	6 105	7 290
<i>I Vaihto-omaisuus</i>	11	12	7
Aineet ja tarvikkeet	11	12	7
<i>II Saamiset</i>	3 504	3 491	4 657
Pitkäaikaiset saamiset	1 700	1 831	1 921
Muut saamiset	1 700	1 831	1 921
Lyhytaikaiset saamiset	1 804	1 660	2 736
Myyntisaamiset	1 356	1 173	2 160
Muut saamiset	431	367	387
Siirtosaamiset	18	120	189
<i>IV Rahat ja pankkisaamiset</i>	2 005	2 602	2 626
VASTAAVAA YHTEENSÄ	78 828	71 195	70 401

VASTATTAVAA	31.12.2016 1 000 €	31.12.2015 1 000 €	31.12.2014 1 000 €
OMA PÄÄOMA	56 470	52 682	51 563
I Peruspääoma	27 947	27 947	27 947
II Edellisten tilikausien ylijäämä	24 734	23 617	23 302
III Tilikauden yli-/alijäämä	3 788	1 118	314
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 546	1 524	834
Valtion toimeksiannot	17	13	49
Lahjoitusrahastojen pääomat	1 514	1 495	764
Muut toimeksiantojen pääomat	15	16	21
VIERAS PÄÄOMA	20 812	16 989	18 004
I Pitkäaikainen	12 958	10 163	11 263
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	12 682	8 999	10 053
Lainat julkisyhteisöiltä	276	1 164	1 210
II Lyhytaikainen	7 854	6 826	6 741
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 317	1 054	911
Lainat julkisyhteisöiltä	21	46	130
Saadut ennakot	202	203	117
Ostovelat	2 953	2 088	2 111
Muut velat	421	446	444
Siirtovelat	2 940	2 989	3 028
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	78 828	71 195	70 401

TASEEN TUNNUSLUVUT

Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta:

	2016	2015	2014
Omavaraisuusaste, %:	71,8 %	74,2 %	73,4 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %:	33,5 %	27,7 %	29,9 %
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	28 523	24 734	23 617
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	3 160	2 720	2 575
Lainakanta 31.12, 1 000 €	14 296	11 263	12 304
Lainat 31.12. €/asukas	1 584	1 239	1 341
Lainasaamiset, 1 000 €	632	587	774
Asukasmäärä	9 027	9 093	9 173

Omavaraisuusaste, %:

= 100 * (Oma pääoma + poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %:

= $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo kuinka paljon kunnan käyttötuloista (toimintatuotot, verotulot ja valtionosuudet) tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun.

Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Luku osoittaa, paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

= [Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)] / Asukasmäärä.

Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän.

Lainakanta 31.12.

= Vieras pääoma – (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa.

Lainat euroa / asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätös-
vuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt jvk –lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

4.4. Kokonaistulot ja –menot

Kokonaistulojen ja –menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat.

Kokonaistulo- ja –meno -käsitteet kattavat laskelmassa varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytön.

Kunnan kokonaistulot ja -menot

TULOT	milj. €
<i>Toiminta</i>	
Toimintatuotot	9,208
Verotulot	26,369
Valtionosuudet	26,003
Korkotuotot	0,000
Muut rahoitustuotot	0,241
Satunnaiset tuotot	3,384
Tulorahoituksen korjauserät	
Pysyvien vast. hyödykkeiden luovutusvoitot	-0,129
<i>Investoinnit</i>	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,123
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1,699
<i>Rahoitustoiminta</i>	
Antolainasaamisten vähennykset	0,010
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	5,000
Kokonaistulot yhteensä	71,908

MENOT	milj. €
<i>Toiminta</i>	
Toimintakulut	58,678
Korkokulut	0,069
Muut rahoituskulut	0,006
<i>Investoinnit</i>	
Investointimenot	12,479
<i>Rahoitustoiminta</i>	
Antolainasaamisten lisäykset	0,083
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	<u>1,966</u>
Kokonaismenot yhteensä	73,281

5. KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS**5.1. Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä**

Kuntalain mukaan kunta tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin. Myös kunnan määräysvallassa olevat säätiöt kuuluvat kuntakonserniin. Kunnan tytäryhteisö on yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolaissa tarkoitettu määräysvalta.

Kuntakonsernin taloudelliseen asemaan saattaa olennaisesti vaikuttaa myös osakeyhtiö, yhdistys, muu yhteisö tai säätiö, jossa konserniyhteisöllä yksin tai yhdessä muiden samaan konserniin kuuluvien kohdeyritysten kanssa on merkittävä omistusosuus ja huomattava vaikutusvalta (osakkuusyhteisö). Huomattava vaikutusvalta on silloin, jos konserniyhteisöllä on vähintään viidesosa ja enintään puolet osakkeiden, jäsenosuuksien tai yritysosuuksien tuottamasta äänimäärästä mainitussa yrityksessä.

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät yhteisöt

Yhdistelty konsernitilinpäätökseen (kpl)

Tytäryhteisöt:

Yhtiöt		
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt:	6	
- Ktö Oy Somerasunnot	1	
- Ktö Oy Jukolantie	1	
- Ktö Oy Someron Törmä	1	
- As Oy Someron Aurinkopuisto	1	2016 alkaen
- Ktö Oy Someron Lamminniemi	1	2016 alkaen
- Ktö Oy Lamminniemen Satumaa	1	2016 alkaen
Kunnallista liiketoimintaa harjoittavat yhtiöt:	3	
- Someron Lämpö Oy	1	
- Someron Vesihuolto Oy	1	
- Someron Talkkari Oy	1	
Muut yhtiöt	1	
- Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy	1	2016 alkaen
Kuntayhtymät:	6	
- V-S sairaanhoitopiirin ky	1	
- V-S erityishuoltopiirin ky	1	
- Forssan seudun hyvinvointiky	1	
- Lounais-Hämeen ammatillisen koulutuksen ky	1	
- Salon seudun koulutusky	1	
- Varsinais-Suomen Liitto	1	
Yhteensä	16	

5.2. Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Kunnan toimielinten toimivallanjako on jaettu valtuustolle, kaupunginhallitukselle sekä osittain lautakunnille. Kaupunginvaltuusto määrittelee kaupungin tavoitteet ja sen mukaiset kaupungin omistajapolitiikan linjaukset, päättää kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista. Kaupunginhallitus vastaa tytäryhteisöjen valvonnan järjestämisestä, ohjeistaa tytäryhteisöjen toimielimissä olevia edustajiaan, seuraa kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen toimintaa ja tekee tarvittaessa toimenpide-ehdotuksia havaitsemistaan epäkohdista. Lautakunta huolehtii erityistoimialaansa kuuluvista tehtävistä ja tytäryhteisöjen toiminnan seurannasta sekä tekee tarvittaessa toimenpide-ehdotuksia havaitsemistaan epäkohdista yhtiön johdolle ja raportoi tarvittaessa kaupunginhallitukselle.

Kaupunginjohtaja johtaa kaupunginhallituksen alaisena kaupungin konsernipolitiikkaa, seuraa kaupungin omistajapolitiikan toteutumista, seuraa konserniohjeiden toimivuutta ja raportoi tarvittaessa kaupunginhallitukselle. Toimialajohtaja seuraa toimialallaan kaupungin omistajapolitiikan toteutumista ja konserniohjeiden toimivuutta sekä raportoi tarvittaessa kaupunginjohtajalle. Kaupunginjohtajalla on läsnäolo ja puheoikeus tytäryhteisöjen (lukuun ottamatta kuntayhtymiä) hallitusten kokouksissa.

Tytäryhteisöt raportoivat toiminnastaan kaksi kertaa vuodessa. Raportointikaudet ovat 1.1. – 30.6. ja 1.7. – 31.12. Tytäryhteisö toimittaa yhtiökokouksen esityslistat ja pöytäkirjajäsenökset kaupunginhallitukselle. Lisäksi kaupunginhallitus voi kutsua tytäryhteisön johdon edustajan raportoimaan kokoukseensa katsomanaan ajankohtana. Tytäryhteisö toimittaa vuosittain tulos- ja rahoitussuunnitelmat, toimintatavoitteet, investointiohjelman ja toimintakertomuksen kaupunginhallitukselle.

Kuntayhtymät toimittavat hallituksen ja valtuuston esityslistat ja pöytäkirjajäljennökset kaupunginhallitukselle.

5.3. Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Someron kaupunkikonserniin kuuluu 10 tytäryhteisöä ja 6 kuntayhtymää.

1.1.2016 toteutettiin kaupungin taseessa olevien vuokratilojen siirto Ktö Oy Somerasunnoille. Ktö Oy Somerasunnot vastaanotti tällöin 7 rivitaloa (yhteensä 64 asuntoa) ja 4 rivitaloon liittyvän tontin, tasearvoiltaan yhteensä 1,5 milj. euroa. Lisäksi Somerasunnoille siirtyi myös rivitaloihin kohdistuneet aravalainat (866 500 euroa). Vastineeksi kaupunki sai 162 kpl Somerasuntojen osakkeita, joiden siirtoarvo oli 2,3 milj. euroa.

Toinen merkittävä konserniin vaikuttava asia oli Someron seudun kuntokotiyhdistyksen purkautuminen ja sen omistamien toimintojen (Ktö Oy Someron Lamminniemi, Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy ja Ktö Oy Lamminniemen Satumaa) siirtyminen yhdistyksen sääntöjen mukaisesti Someron kaupungille käytettäväksi tavalla, joka mahdollisimman läheisesti vastaa yhdistyksen tarkoituseriä. Siirto tapahtui 1.11.2016. Someron seudun kuntokotiyhdistyksen taseesta kirjattiin kaupungin osakkeiden lisäykseksi 1,7 milj. euroa.

Kaupunki on vuonna 2004 perustanut osaomistustaloyhtiö As Oy Someron Aurinkopuiston. Taloyhtiössä on 7 asuntoa. Asukkaiden oli tarkoitus lunastaa asuntonsa 25 vuoden aikana. Aurinkopuisto ei ole yhdistelty konserniin sillä perusteella, että kaupungin omistus tytäryhteisössä on lyhytaikainen ja tarkoitettu edelleen luovutettavaksi. Kaupunki on kuitenkin joutunut lunastamaan asuntoja itselleen ja omistaa tällä hetkellä yhtiöstä 4 asuntoa eli yli 50 %. As Oy Somerasunnot on nyt myös otettu mukaan konsernitilinpäätökseen.

Kaupunki omistaa kokonaisuudessaan kaukolämpöä tuottavan Someron Lämpö Oy:n, Ktö Oy Someron Törmän, Ktö Oy Somerasunnot ja uusina Ktö Oy Someron Lamminniemen, Lamminniemen Hyvinvointikeskuksen ja Lamminniemen Satumaan. Lähes kokonaisuudessaan omistetaan Someron Vesihuolto Oy. Kaupunki on ostanut viime vuosina yksityisten omistamia Vesihuollon osakkeita. Puuttuvia osakkeita on enää 4 kpl.

Ktö Oy Jukolantiestä kaupunki omistaa 90,6 % ja Someron Talkkari Oy:stä suoraan 43,1 % ja välillisesti Someron Lämpö Oy:n kautta 15,5 %.

5.4. Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Merkittävimmät lähiajan konserniin/tytäryhteisöihin kohdistuvat toiminnalliset ja taloudelliset muutokset kohdistuvat vesihuoltoon ja sote-palveluihin.

Someran Vesihuolto Oy:n haasteena on keskustajaman jätevesienkäsittelyn kehittäminen siten, että Kirkkojärveen kohdistuvat Akustinpiston pumppaamon ohjauksutukset saadaan minimoitua. Tämä edellyttää käytännössä sekaviemäröinnin (hulevedet ja varsinaiset jätevedet) purkamista ja/tai puhdistamokapasiteetin oleellista lisäämistä. Selvitystyötä menetelmistä tehdään parhaillaan Vesihuolto Oy:ssä. Ennakoitavissa on, että nykytilanteen korjaaminen vaatii erittäin paljon kustannuksia.

Sote- ja maakuntauudistus puolestaan aiheuttaa lakiluonnosten perusteella tarpeen saattaa Kiinteistö Oy Someron Lamminniemen omistama kiinteistö Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy:n omistukseen, jotta myös kiinteistö siirtyisi maakunnallisen soten omistukseen.

Pidemmällä tähtäimellä uudistuksen riskinä on, että kuntien omistamat sote-kiinteistöt jäävät vajaakäytölle sen jälkeen, kun maakunnan maksama kolmen vuoden ”vuokratakuu-aika” on kulunut umpeen.

Tavoitteet ja niiden toteutuminen

Someron Vesihuolto Oy

- 1. Myytävän veden hinta pidetään valtakunnallista keskihintaa alemmalla tasolla ja jäteveden korkeintaan 10 % yli VVY:n keskihinnan niin, että kokonaishinta on +/- 5 % valtakunnan keskihinnasta.**

Vesilaitosyhdistys kerää jäsenlaitoksiltaan hintoja ja muodostaa kyselyn tulosten perusteella vuosittaiset tilastot. Vuoden 2016 hintatilastot toimitetaan viikolla 25.

- 2. Viemärlaitoksen talouden tasapainottaminen niin, että yhtiö saavuttaa nollatuloksen seuraavien 2 vuoden aikana myös jätevesitoimintojen osalta.**

Tavoite saavutettiin jättämällä korjausinvestoinnit tekemättä, vaikka sopimus kaupungin kanssa olisi näitä investointeja edellyttänyt jo nyt käsiteltävää tilikautta edeltävällä kaudella.

- 3. Riskienhallintasuunnitelman päivittäinen ja toteuttaminen tarvittavilta osin.**

Someron Vesihuolto Oy:n ohjeistukset normaali- ja erityistilanteissa on tehty vuonna 2011.

- 4. Puhdistamolle tulevan sadevesimäärän pienentäminen, tavoitetaso < 60 % tulevasta vesimäärästä.**

Tavoitteen toteutumisen arviointi on haasteellinen tehtävä. Puhdistamolle tulevaa sadevesimäärä ei ole mitattu. Vain puhdistamolle tuleva kokonaisvesimäärä mitataan.

- 5. Maksaa omistajilleen osinkoa 25 % tilikauden ylijäämästä.**

Vuonna 2016 osinkoa on maksettu 8 439 euroa vuoden 2015 tuloksesta.

Someron Lämpö Oy

- 1. Uuden ja vanhan lämpökeskuksen yhteiskäyttö.**

Tavoite toteutui. Molempia lämpökeskuksia on käytetty sekä yhdessä että erikseen.

- 2. Tuotetaan kaukolämpöä asiakkaille edullisesti (= alle valtakunnan keskihinnan 73 €/MWh v. 2015) ja pidetään yhtiön kassavirta positiivisena. Someron energiamaksu v. 2016 = 65 €/MWh.**

Suomen kaukolämpökeskihinnat (3.3.2017)	€
Keskiarvo aritmeettinen	69,67
Asiakkaiden lukumäärällä painotettu keskiarvo	60,13

Kassavirtatavoite toteutui.

- 3. Verkostoa laajennetaan kaupungin maankäytön kehittämissuunnitelmien mukaisille alueille ja saneerataan niin, että öljyn käyttö voidaan minimoida.**

Verkoston laajennuksia tai saneerauksia ei ole tehty. Öljyä käytettiin vuonna 2016 hyvin vähän (n. 1 % energiatarpeesta).

- 4. Maksaa omistajalleen osinkoa 25 % tilikauden ylijäämästä.**

Vuonna 2016 osinkoa on maksettu 20 640 euroa vuoden 2015 tuloksesta.

Someron Talkkari Oy

- 1. Hankkia uusia asiakkaita laajentamalla palveluiden tarjontaa myös paikallisille yrityksille ja yhteisöille.**

Uusia asiakkaita saatiin hankittua kaksi.

- 2. Kehittää työntekijöiden ammattitaitoa niin, että joudutaan käyttämään mahdollisimman vähän ulkopuolisia palveluita. Yritys panostaa työntekijöiden kurssittamiseen ja henkilökohtaiseen oppimiseen.**

On tehty henkilökohtaisia kehittämissuunnitelmia työntekijöiden tarpeiden mukaan ja käyty erilaisia kursseja.

- 3. Laajentaa toimintaa tarjoamalla sähkötekniisiä palveluita ja aloittaa myös LVIA – palveluiden tarjoamisen asiakkaille ja yhteistyökumppaneille.**

Työntekijöiden kouluttaminen aloitettiin sekä toimintaan valmistautuminen hankkimalla tarvikkeita ja tarpeelliset vakuutukset. Toiminta aloitetaan heti kun koulutukset ovat kunnossa.

- 4. Päivittää kalustoa tehokkaammaksi ja monipuolisemmaksi. Tarkoituksena on saada kalustoa enemmän ympärivuotiseen käyttöön, jotta siitä saadaan enemmän hyötyä sekä yritykselle että asiakkaille.**

On hankittu ja tehty uusia viemärin avauslaitteistoja, jotka ovat tehokkaampia tukoksien avaukseen. Näin ollen laitteita ei jouduta enää lainaamaan muilta. Imulakaisukone on hankittu piha-alueiden parempaan ja tehokkaampaan hoitoon.

- 5. Maksaa omistajilleen osinkoa 25 % tilikauden ylijäämästä.**

Osinkoa on maksettu 2 350 euroa vuoden 2015 tuloksesta.

Kiinteistö Oy Somerasunnot (159 asuntoa, 1 liikehuoneisto sekä 1.1.2016 alkaen kaupungilta siirtyneet 64 asuntoa), **Kiinteistö Oy Someron Törmä** (8 asuntoa) ja **Kiinteistö Oy Jukolantie** (8 liikehuoneistoa). Kaupunki on hoitanut em. taloyhtiöiden isännöintitehtävät (hallinnolliset, taloudelliset ja toiminnalliset tehtävät) sekä vuokravalvonta- ja perintätehtävät.

Ktö Oy Somerasunnot

- 1. Uuden hallintomallin toteuttaminen siirron jälkeen**

Vuokratalojen siirto Somerasunnoille saatiin valmiiksi ja siirto tapahtui 1.1.2016. Suunnitelma Ktö Oy Somerasuntojen hallinnollisten palvelujen järjestämisestä hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 14.12.2015.

- 2. PT –suunnitelman toteuttaminen.**

PT-suunnitelmat on toteutettu kiireellisyysjärjestyksessä ja käytettävissä olevat resurssit huomioiden. Huomattavin vuonna 2016 toteutettu investointi oli Metsätie 7-9 rivitalon putkiremontti.

Ktö Oy Someron Törmä**1. *Kattaa vuokratuotoilla taloyhtiön menot.***

Tavoite on toteutunut.

2. *PT –suunnitelman toteuttaminen.*

Vuoden 2016 aikana tehtiin välttämättömät korjaukset.

Ktö Oy Jukolantie**1. *Talouden vakaana pitäminen.***

Tavoite on toteutunut.

2. *Hyväksytyn PT-suunnitelman noudattaminen (kv-putkien uusiminen vuonna 2016)*

Käyttövesiputkiston uusiminen on tehty.

5.4 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA (1000 €)

	2016	2015	2014
Toimintatuotot	34 211	30 419	30 668
Toimintakulut	-81 991	-78 206	-76 553
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	1	3	2
TOIMINTAKATE	-47 780	-47 783	-45 882
Verotulot	26 315	27 224	25 597
Valtionosuudet	28 143	27 017	27 004
Rahoitustuotot ja -kulut:			
Korkotuotot	19	25	44
Muut rahoitustuotot	291	74	123
Korkokulut	-227	-321	-338
Muut rahoituskulut	-18	-29	-44
VUOSIKATE	6 742	6 208	6 504
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-5 385	-4 839	-5 624
Omistuksen eliminointierot	0	0	36
Arvonalentumiset	-12	-2	65
Satunnaiset erät	1 577	3	107
Tilikauden tulos	2 922	1 370	1 088
Tilinpäätössiirrot	-200	-136	-122
Tilikauden verot	-154	-123	
Laskennalliset verot	25	64	
Vähemmistöosuudet	1	-6	-33
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 595	1 169	932

KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2016	2015	2014
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	41,7	38,9	40,1
Vuosikate/Poistot, %	125,2	128,3	117,8
Vuosikate, euroa/asukas	747 €	683 €	709 €
Asukasmäärä	9 027	9 093	9 173

Konsernituloslaskelman tunnusluvut lasketaan samoin kuin vastaavat kunnan tuloslaskelman tunnusluvut.

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA (1 000 €)

	2016	2015	2014
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	6 742	6 208	6 504
Satunnaiset erät	1 577	3	107
Tilikauden verot	-154	-123	
Tulorahoituksen korjauserät	-166	81	70
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-11 193	-7 039	-12 893
Rahoitusosuudet investointimenoihin	132	36	17
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	210	190	356
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2 853	-644	-5 838
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset	-166	0	-59
Antolainasaamisten vähennykset	10	187	10
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	5 276	357	8 031
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 895	-1 993	-1 922
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	321	-402
Oman pääoman muutokset	56	0	-8
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-5	686	21
Vaihto-omaisuuden muutos	-50	-4	25
Saamisten muutokset	-277	1 381	-193
Korottomien velkojen muutokset	1 053	-275	-332
Rahoituksen rahavirta	3 001	660	5 170
Rahavarojen muutos	149	16	-668
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 31.12.	7 026	6 241	6 225
Rahavarat 01.01.	6 877	6 225	6 893
	149	16	-668

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2016	2015	2014
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, (1000 €)	-14 518	-17 232	-13 693
Investointien tulorahoitus, %	61,0	73,0	50,5
Lainanhoitokate	2,2	2,1	3,0
Kassan riittävyys, pv	27	25	25

Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut lasketaan samoin kuin vastaavat kunnan rahoituslaskelman tunnusluvut.

KONSERNITASE

VASTAAVAA	31.12.2016 1 000 €	31.12.2015 1 000 €	31.12.2014 1 000 €
A. PYSYVÄT VASTAAVAT	92 256	86 164	84 361
I Aineettomat hyödykkeet	675	505	509
Aineettomat oikeudet	502	265	273
Muut pitkävaikutteiset menot	164	231	228
Ennakkomaksut	9	9	8
II Aineelliset hyödykkeet	89 078	83 005	81 096
Maa- ja vesialueet	7 077	6 963	6 951
Rakennukset	62 184	62 498	61 333
Kiinteät rakenteet ja laitteet	10 177	8 963	9 638
Koneet ja kalusto	2 260	2 394	2 342
Muut aineelliset hyödykkeet	79	29	17
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	7 301	2 158	815
III Sijoitukset	2 503	2 654	2 756
Osakkuusyhteisöosuudet	30	25	22
Muut osakkeet ja osuudet	1 909	2 056	1 974
Muut lainasaamiset	527	537	724
Muut saamiset	36	36	36
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	645	567	607
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	12 566	11 228	12 431
I Vaihto-omaisuus	559	497	493
II Saamiset	4 981	4 490	5 713
Pitkäaikaiset saamiset	211	8	96
Lyhytaikaiset saamiset	4 770	4 482	5 617
III Rahoitusarvopaperit	963	912	854
IV Rahat ja pankkisaamiset	6 063	5 330	5 371
VASTAAVAA YHTEENSÄ	105 467	97 959	97 399

VASTATTAVAA	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2014
	1 000 €	1 000 €	1 000 €
A OMA PÄÄOMA	62 910	59 460	56 868
Peruspääoma	27 947	27 947	27 947
Arvonkorotusrahasto	52	52	52
Muut omat rahastot	3 247	2 984	2 986
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	29 069	27 309	24 951
Tilikauden yli-/alijäämä	2 595	1 169	932
B VÄHEMMISTÖOSUUDET	245	170	175
C POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	0	699	2 003
Poistoero	0	238	1 322
Vapaaehtoiset varaukset	0	461	680
D PAKOLLISET VARAUKSET	608	637	511
Eläkevaraukset	4	4	4
Muut pakolliset varaukset	604	633	506
E TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 705	1 632	986
F VIERAS PÄÄOMA	39 999	35 360	36 856
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	24 585	21 903	23 574
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	1 618	1 486	1 414
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	2 740	2 371	1 995
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	11 056	9 600	9 873
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	105 467	97 959	97 399

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT

	2016	2015	2014
Omavaraisuusaste, %	60,0	61,6	60,6
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	44,8	41,6	44,1
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1 000 €	31 664	28 477	25 884
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas	3 508	3 132	2 822
Konsernin lainat, €/asukas	3 027	2 670	2 787
Konsernin lainakanta 31.12., 1 000 €	27 324	24 275	25 569
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1 000 €	527	537	724
Asukasmäärä	9 027	9 093	9 173

Omavaraisuusaste, %

= 100 * (Oma pääoma + Vähemmistöosuus + Konsernireservi + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Omavaraisuus-% mittaa konsernin vakavaraisuutta, alijäämään sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Omavaraisuuden tavoitetasona voidaan pitää 50 %:n ylittävää omavaraisuutta. Alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntakonsernissa merkittävää velkarasitetta.

Konsernitaseen tunnusluvut lasketaan samoin kuin vastaavat kunnan taseen tunnusluvut.

5.5. Konsernin henkilöstömäärä 31.12.

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen palveluksessa olevien henkilöiden lukumäärä.

	2016	2015	2014
Kaupunki (vakinaiset) *	470	483	486
Someron Talkkari Oy	6	6	6
Someron Lämpö Oy	3,5	3,5	3,5
Someron Vesihuolto Oy	6,5	6,5	6,5
Ktö Oy Someron Lamminniemi ja Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy	64		
Kiinteistöosakeyhtiöt (Somerasunnot, Törmä ja Jukolantie)	<u>1</u>	<u>1</u>	<u>1</u>
Yhteensä	551	500	503

*) Kaupungin henkilöstömäärässä on käytetty pelkästään vakainaisten määrää. Edellisten vuosien vertailuluvut on muutettu vastaamaan uutta laskutapaa. Aikaisemmissa tilinpäätöksissä oli käytetty käsin laskettujen vakanssien lukumäärää. Nyt luku on sama kuin henkilöstöraportissa käytetty lukumäärä.

6. HALLITUKSEN ESITYS TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ JA TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTA KOSKEVISTA TOIMENPITEISTÄ

Someron kaupungin ylijäämä tilivuodelta 2016 oli 3 788 491,42 euroa. Vuosikate oli 3 067 017,31 euroa ja poistoja kirjattiin 2 662 634,43 euroa. Varsinaisesta toiminnasta syntynyttä ylijäämää oli näin ollen 404 382,88 euroa. Lopulliseen tilikauden tulokseen vaikuttivat satunnaisesti tuotoksi kirjattu Ktö Oy Somerasunnoille siirrettyjen rivitalojen ja näiden lainoista syntynyt myyntivoitto 1 712 987,90 euroa sekä Someron seudun kuntokotiyhdistyksen purkautumisesta ja kaupungille siirtymisestä syntynyt satunnainen tuotto 1 671 120,64 euroa. Näillä ei kuitenkaan ollut vaikutusta kassavirtaan, eivätkä ne näin ollen lisänneet kaupungin kassavaroja.

Vuoden 2016 alkuperäisessä talousarviossa vuosikate oli 603 100 euroa. Talousarvioon tehtyjen lisämäärärahakirjausten jälkeen vuosikatteen muodostui – 484 840 euroa. Tilinpäätöksessä vuosikate oli kuitenkin 3 067 017,31 euroa. Talousarvioon oli merkitty otettavaksi uutta lainaa 8 milj. euroa. Lainaa nostettiin vuoden aikana 5 milj. euroa. Korjoja maksettiin 69 542,87 euroa ja lainojen lyhennyksiä 1 966 344,59 euroa. Lainojen lyhennykseksi on kirjattu myös Ktö Oy Somerasunnoille siirtyneet lainat 866 529,49 euroa. Varsinaisia lainanlyhennyksiä oli 1 099 815,10 euroa.

Kaiken kaikkiaan taseessa oli vuoden lopussa kertynyttä ylijäämää 28,5 milj. euroa. Tällä varaudutaan mm. taloussuunnitelman 2017 – 2019 yhteensä 7,9 milj. euron alijäämien kattamiseen.

Vuoden 2016 ylijäämä 3 788 491,42 euroa siirretään tilikauden yli-/alijäämätillille.

7. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

7.1. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Toimielin: Tarkastuslautakunta

Tehtäväalue: Tilintarkastus

Toiminta-ajatus

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on järjestää hallinnon ja talouden tarkastus sekä huolehtia kuntakonsernin hallinnon ja talouden yhteensovittamisesta. Tarkastuslautakunta arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kaupungissa ja konsernissa toteutuneet, ja laatii arviointikertomuksen.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvon - yli arvon
Toimintatuotot	0		0	0	0
Toimintakulut	-15 710		-15 710	-15 124	586
Toimintakate	-15 710		-15 710	-15 124	586
Sisäiset kulut	-300		-300	-566	-266

Tarkastuslautakunta kokoontui vuoden aikana 7 kertaa.

Toimielin: Kaupunginhallitus

Tehtäväalue: Yleishallinto

Toiminta-ajatus

Kaupunginhallitus johtaa ja ohjaa kaupungin hallintoa sekä vastaa kaupungin kehittämisestä kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden ja päämäärien saavuttamiseksi.

Tavoitteet:

1. Konsernihallinnon kehittäminen (mm. konserniohjeistuksen uudistus ja käyttöönotto)

Toteutunut osittain.

Konserniohjeesta tehtiin luonnos Kuntaliiton alustavan konserniohjelun pohjalta ja se laitettiin konserniyhtiöihin lausuttavaksi Khal 19.12.2016 § 246). Kaupunginhallitus totesi samassa yhteydessä, että talousarviotavoite konserniohjeen uudistuksesta ja käyttöönotosta vuonna 2016 ei käytännössä ole ollut toteutettavissa Kuntaliiton konserniohjelmallin valmisteluaikataulusta johtuen.

Konserni laajeni syksyllä 2016, kun Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy, Kiinteistö Oy Someron Lamminniemi ja Kiinteistö Oy Lamminniemen Satumaa siirtyivät kaupungin omistukseen Someron Seudun Kuntokotiyhdistykseltä. Näihin nimettiin kaupungin ehdotamista jäsenistä uudet hallitukset. Lisäksi kaupungin perusturvatoimialan hallinto siirtyi samaan kiinteistöön em. toimijoiden kanssa, mikä parantaa konsernin sisäistä synergiaa.

Lisäksi konserniyhtiöiden hallinnollisten muutosten yhteydessä henkilöstöpolitiikkaa on yhdenmukaistettu kaupungin henkilöstöpolitiikan suuntaisesti.

2. Kaupungin vetovoimaisuuden lisääminen; tonttimyynnin aloittaminen Ruunalan uudella yritysalueella ja asemakaavoituksen aloitus yhdellä uudella/laajennettavalla pientaloalueella.

Toteutunut osittain.

Ruunalan uuden yritysalueen kaava ei ole vielä valmistunut, joten tonttimyyntiä ei ole voitu aloittaa. (Kaavaehdotus on jo ollut nähtävillä, ja kaavaa odotetaan saatavan hyväksyttäväksi keväällä/kesällä 2017.)

Asemakaavoitus aloitettiin Kohnamäen/Valimotien jatkeen alueella. (Kaavaluonnos on ollut nähtävillä vuoden 2016 puolella.)

3. Kaupungin omistuksien realisointi mm. teknisen lautakunnan valmisteleman kiinteistöstrategian pohjalta.

Myyty vuoden 2016 aikana seuraavat kiinteistöt:

- Lahden koulukiinteistöt (kvalt 8.2.2016)
- Rauhankallion viljamakasiini (kvalt 7.11.2016)
- Terttilän koulukiinteistöt (kvalt 7.11.2016)
- Kiinteistöt Ojanranta ja Petopelto (Lahja ja Arvo Oksasen testamentti) (kvalt 7.12.2016)

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	43 950		43 950	112 763	-68 813
Toimintakulut	-1 302 250	15 000	-1 317 250	-1 222 407	94 843
Toimintakate	-1 258 300		-1 273 300	-1 109 645	163 655
Sisäiset tuotot	384 500		384 500	390 648	-6 148
Sisäiset kulut	-158 900		-158 900	-151 169	7 731
Sumupoistot	-41 800		-41 800	-30 930	10 870

Toiminta:

Yleishallinto:

Yleishallinnon tehtäväalueen menot alittivat budjetoidun n. 95 000 euroa. Tuloissa oli ylitystä n. 69 000 euroa. Tuloja kertyi 112 800 euroa, josta käyttöomaisuuden myyntivoittoja oli 50 200 euroa, vuosien 2013 - 2015 arvonnlisäveronpalautuksia 23 000 euroa ja työllistettyjen palkkatukea 25 300 euroa.

Työllistäminen

Palkkatuella työllistettyjen henkilöiden palkkaamiseen tarkoitetut määrärahat on jaettu kaupunginhallituksen ja perusturvalautakunnan alaisuuteen. Perusturvan määrärahat ovat kuntouttavassa työtoiminnassa ja kaupungin muihin yksiköihin palkattavien henkilöiden määrärahat ovat kaupunginhallituksen alaisuudessa. Kaupunginhallituksen talousarvioon oli varattu työllisyysmäärärahoihin yhteensä 78 600 euroa, josta käytettiin n. 52 500 euroa. Tällä työllistettiin keskimäärin 1,5 henkilöä vuodeksi. Eri henkilöitä oli osan vuotta töissä kaikkiaan 4. Osa aloitti jo vuoden 2015 puolella ja jatkoi vuoden 2016 puolelle. Palkkatukea saatiin 25 300 euroa.

Lisäksi kaupunki palkkasi kesäksi 3-5 viikon ajaksi 38 nuorta eri kohteisiin. Kustannukset olivat yhteensä 32 400 euroa. Hakijoita oli kaikkiaan 124.

Yrityksille kaupunki maksoi tukea yhteensä 6 600 euroa. Yhdestä työntekijästä tuki oli 300 euroa. Yksi yrittäjä sai tukea enintään kahteen kesätyöntekijään. Työllistettäviä nuoria oli yhteensä 22.

Joukkoliikenne

Kaupunki osallistuu seutulipusta aiheutuviin kustannuksiin. Seutulippumatkoja tehtiin vuoden aikana 2 146 kpl ja lippuja myytiin 80 kpl. Kaupunki maksoi seutulippukustannuksia yhteensä 3 251 euroa (alv 0 %). Valtiolta saatiin tukea 1 788 euroa. Valtionavustusta haetaan etukäteen talousarvioon budjetoidun määrän perusteella. Avustusprosentti oli 50 % arvonlisäverollisesta summasta.

Velkaneuvonta

Salon mielenterveysseura tuottaa Salon seudun tarvitsemat velkaneuvontapalvelut, jotka koostuvat yksityishenkilön lakisääteisestä velkajärjestelystä, Takuu-Säätiön kautta haettavasta järjestelyluotosta sekä erilaisesta talousneuvonnasta. Eri vaihtoehtojen löytäminen velallisille riippuu mm. velallisen maksukyvyistä, velkojen määrästä ja asiakkaan sosiaalisesta tilanteesta. Talous- ja velkaneuvojan tehtävänä on auttaa asiakasta velkatilanteen kartoittamisessa, kertoa erilaisista tukipalveluista sekä velkojen järjestelymahdollisuuksista, auttaa neuvotteluissa velkojen kanssa, sekä tuomioistuimelle tehtävän velkajärjestelyhakemuksen ja maksuohjelman laatimisessa ja tarkistamisessa. Toiminta perustuu talous- ja velkaneuvonnasta annettuun lakiin.

Käyntejä velkaneuvonnassa	19 kpl
Talousneuvontaa	0 kpl
Puheluja	37 kpl
Sähköpostiviestejä	2 kpl
Toimenpiteet yhteensä 2016	58 kpl
Yhteensä 2015	72 kpl
Yhteensä 2014	31 kpl
Yhteensä 2013	106 kpl

Tehtäväalue: Henkilöstöhallinto

Toiminta-ajatus

Henkilöstöhallinnon tehtäviin kuuluu huolehtia siitä, että koko organisaatiossa noudatetaan yhdenmukaista henkilöstöpolitiikkaa sekä luoda ja kehittää yhdessä esimiesten kanssa henkilöstövoimavarojen tarkoituksenmukaista kohdentamista ja toimii esimiesten tukena esimiestyössä.

Tavoitteet

- 1. Työntekijöiden tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävien kehittämiskohteiden kartoittaminen ja toimenpidesuunnitelman laatiminen.***

Tavoite on toteutunut. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusohjelma vuosille 2017–2018 on hyväksytty kaupunginhallituksessa 19.12.2016 § 244.

- 2. Työhyvinvoinnin kehittäminen, varhaisen tuen tehostaminen ja sairauspoissaolokäytänteiden uudistaminen sairauspoissaolojen vähentämiseksi.***

Tavoite on toteutunut. Varhaisen tuen ohjetta käyty läpi esimiesten ja työterveyden kanssa, työterveyden kanssa käyty keskusteluja toiminnan kehittämisestä, sairauspoissaolo-ohjeistus uudistettu 1.1.2016 alkaen ja työterveyteen varattu määräraha lääkäriresurssin ostamiseksi, jotta lääkäriin pääsy nopeutuisi.

3. Työhyvinvointikyselyn tulosten perusteella asetettujen tavoitteiden toteuttaminen ja seuranta.

Toteutunut osittain. Vuoden vaihteen arvion mukaan osa tavoitteista toteutunut ja monien osalta tapahtunut edistystä. Esimiehiä pyydetty käymään asetut tavoitteet läpi henkilökunnan kanssa ja asettamaan uudet tavoitteet kevään 2017 aikana siten, että vuoden 2016 tavoitteiden toteutumisesta voidaan raportoida vuoden 2016 henkilöstöraportin yhteydessä.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	1 900		1 900	1 481	419
Toimintakulut	-126 910		-126 910	-102 141	24 769
Toimintakate	-125 010		-125 010	-100 660	24 350
Sisäiset kulut	-2 500		-2 500	-2 274	226

Henkilöstöhallinnon tehtäväalueeseen kuuluvat HEVI-ryhmä (henkilöstön yhteistyöryhmä), työsuojelujaos, yhteistyötoimikunta, tyhy-toiminta sekä muu henkilöstöhallinto.

HEVI -ryhmä järjesti kaupungin henkilöstölle kaksi retkeä Kyläseppän kesäteatteriin esitykseen Tervetuloa Myötämäkeen (osallistujia 80), Retken Salon Teatteriin katsomaan Rauli Baddingin Tarinaa (osallistujia 60) sekä kaupungin pikkujoulut (osallistujia 163).

Henkilökunnan **tyhy-toimintaan** oli varattu 50 000 euroa. Kaikkiaan rahaa käytettiin 31 100 euroa. Liikunta ry järjesti lisäksi Hovimäkihiihdon 8.2.2015, johon osallistui 5 kaupungin työntekijää. Kaupunki maksoi henkilöstönsä osallistumismaksun.

Lisäksi eri toimipisteet järjestivät keskenänsä tyhy-toimintapäivän. Ohjelmassa oli erilaisia liikuntamuotoja mm. keilailua, kuntosalia, seikkailupuistoa, retkeilyä ja urheilullista iltapäivää. Myös teatteri, konsertit ja museokohteet yhdistettynä ruokailuun olivat tyhy-päivän teemana. Kaikkiaan yksiköiden tyhy-päivään osallistui 348 henkilöä.

Henkilöstöllä oli mahdollisuus käyttää myös ePassia. Etu oli 55 euroa/henkilö. Tätä mahdollisuutta hyödynsi 331 eri työntekijää ja käyttökertoja oli 562 kpl. Yhteensä passin käyttökustannukset olivat 16 387 euroa. Sporttietua käytettiin 13 800 euroa ja kulttuurietua 2 588 euroa. Suosituin palveluntuottaja oli Someron Liikunta ry, jonka palvelujen osuus oli 54 % käyttökertoista. Toiseksi eniten käytettiin H&L Fit Oy:n palveluja 13 % ja kolmanneksi Someron Sykkeen palveluja 7 %.

Toimielin Elinkeinolautakunta

Tehtäväalue Elinkeinoelämän kehittäminen

Toiminta-ajatus

Elinkeinotoimen tehtäviin kuuluvat elinkeinoelämän kehittäminen, yritysneuvonta sekä kaupungin markkinointi.

Tavoitteet

1. Tuetaan ja edistetään yritysten syntymistä.

Mittari 1: Järjestetään kaksi info-/koulutustilaisuutta oman yrityksen perustamisesta kiinnostuneille.

Tavoite on toteutunut. Infotilaisuudet järjestettiin loka- ja joulukuussa. Lokakuun tilaisuus järjestettiin yhteistyössä Yrityssalon kanssa, joulukuun tilaisuus elinkeinotoimen omana tilaisuutena.

Mittari 2: Yritysmäärän positiivinen nettomuutos.

Tavoite on toteutunut. Nettomuutos on +14.

2. Yritysilmaston ja elinkeinotoimen tunnettavuuden parantaminen.

Mittari: Tehdään tyytyväisyyskysely yrittäjille loppuvuodesta 2015. Kysely uusitaan vuoden 2016 lopussa.

Tavoite on toteutunut. Joulukuussa järjestettyä Uuden sukupolven organisaatiot ja johtaminen –seminaaria varten toteutettiin somerolaisille yrityksille suunnattu tyytyväisyyskysely, joka lähetettiin 364 vastaanottajalle. Kyselyn tulokset esiteltiin myös elinkeinolautakunnalle ja ne on soveltuvin osin otettu osaksi elinkeinotoimen työskentelyä.

3. Elinkeinotoimen ja maaseutuyksikön yhteistyön tiivistäminen.

Mittari: Elinkeinotoimen ja maaseututoimen säännöllisten yhteistyökäytäntöjen lisääminen ja selvitys mahdollisuuksista yhdistää toimitilat.

Tavoite on toteutunut. Elinkeinotoimi ja maaseututoimi ovat aloittaneet yhteiskokouskäytännön, jonka mukaisesti yhteiskokous järjestetään noin kahden kuukauden välein. Kokouksissa käydään läpi ajankohtaisia asioita ja suunnitellaan yhteisesti toteutettavia toimenpiteitä.

Selvitys elinkeinotoimen ja maaseututoimen yhteisistä toimitiloista on suoritettu ja todettu yhteistilojen olevan ainakin tällä hetkellä vaikeasti järjestettäviä.

4. Kannustetaan yrityksiä kasvuhalukkuuteen. Hankitaan osaamista ja asiantuntijapua yrityksille, jotka haluavat kehittää toimintaansa.

Mittari: Järjestetään vähintään yksi yhteistilaisuus, jossa aiheena yritystoiminnan kasvattaminen ja kehittäminen. Vähintään viisi yritystä saadaan kehittämään toimintaansa.

Tavoite on toteutunut. Vuoden aikana järjestettiin yhteensä viisi teemaan liittyvää tilaisuutta tai koulutusta, joihin osallistui yhteensä noin 130 yritysedustajaa. Näistä tapahtumista suoria kehittämisasiakkuuksia on syntynyt ainakin kuusi kappaletta.

5. Lisätään Someron ja Somero-brändin tunnettavuutta asiakassegmenttien (uudet asukkaat, yritykset sekä matkailijat) keskuudessa.

Mittari 1: Toteutetaan kolme markkinointikampanjaa (yksi/segmentti), jotka pitävät sisälleen esim. mainontaa lehdissä, televisiossa, radiossa, messuosallistumisia ja tapahtumia.

Tavoite on toteutunut. Kaikille kolmelle kohderyhmälle on toteutettu omat kampanjansa ja lisäksi on tehty paljon muuta mainontaa esim. tapahtumakokonaisuuksien osalta.

Mittari 2: Edelliseen sisältyen Ruunalan uuden yritysalueen ja Harjun yritysalueiden markkinoitkampanja.

Tavoite on toteutunut. Yritysalueita on markkinoitu niin printti- kuin digimedioissa.

6. Kehitetään paikallista elinkeinoelämää hankkeiden avulla.

Mittari: Haetaan vähintään yksi hanke Leaderin/Ely-keskuksen kautta, jonka tarkoituksena on kehittää paikallista elinkeinoelämää kaupunkistrategian, elinkeinopoliittisen ohjelman sekä palvelusuunnitelman painopisteiden mukaisesti.

Tavoite on toteutunut. Somero 150-juhlavuoteen liittyen on toteutettu hanke, johon on haettu ja saatu Leader-rahoitusta.

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Yritysneuvontakerrat	152	80	148
Yrityskoulutustilaisuudet	4	3	7
Yritysverkostotapaamiset	25	10	21
Mittarit			
Neuvonta- ja aktivointitoimenpiteiden piirissä olleiden yritysten määrä	232	100	490
Yritysten investointi- ja kehittämishankkeet	3	13	15
Yritysmäärän nettomuutos (Yritysten kokonaismäärä)	23	21	14
Asukasmäärä: nettomuutos vuositasolla	+11	+70	-1
Työttömyysaste		10,5	12,0

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	39 800		39 800	39 464	336
Toimintakulut	-242 740		-242 740	-223 633	19 107
Toimintakate	-202 940		-202 940	-184 169	18 771
Sisäiset kulut	-109 000		-109 000	-109 438	-438

Toiminta:

Elinkeinotoimi on vuoden aikana järjestänyt monipuolisesti somerolaisille yrittäjille ja elinkeinotoimijoille suunnattuja tilaisuuksia ja koulutuksia ajankohtaisiin teemoihin liittyen. Lisäksi yritys kenttään on pidetty aktiivista yhteyttä yrittäjien tapaamisilla ja yritys vierailuilla. Yrityksiä on aktivoitu hyödyntämään käytössä olevia rahoitusinstrumentteja sekä asiantuntijapalveluita. Yritysneuvontaa toteutettiin yhteistyössä Yrityssalo Oy:n kanssa.

Elinkeinotoimi on jatkanut poikkihallinnollista yhteistyötä esimerkiksi yrittäjyyskasvatukseen ja työllisyyden edistämiseen liittyen. Yhteiskokouskäytäntöjen lisäksi on järjestetty teemaan liittyviä kohderyhmään kuuluville suunnattuja tilaisuuksia, esimerkiksi suurille työnantajille suunnattu työllisyysilta ja lukiolaisille suunnattu yrittäjyyskasvatusleiri (NY 24h -leiri).

Talousarvioon kirjatut toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet. Elinkeinotoimessa on aktiivisten yritysneuvontapalvelujen ohella keskitytty elinkeinopoliittisen ohjelman tavoitteiden toteuttamiseen. Samalla eri toimijoiden välisiä yhteistyökäytäntöjä on syvennetty, mm. maaseutuyksikön ja elinkeinotoimen säännöllisten kokousten kautta.

Elinkeinolautakunta kokoontui kuusi kertaa vuoden aikana. Vetovoimatutkimus valmistui vuoden 2016 kevään aikana ja siihen liittyvä informaatio jaettiin lautakunnalle sekä otettiin hyötykäyttöön elinkeinotoimen työssä. Elinkeinolautakunta päivitti Someron kaupungin myöntämän työllistämistuen ehtoja vastaamaan paremmin tuen tarvetta.

Markkinoinnin saralla vuosi oli aktiivinen; Someroa markkinoitiin potentiaalisille asukkaille, yrityksille ja matkailijoille printti- ja digimedioita monipuolisesti hyödyntäen. Vuoden aikana tuotettiin lukuisia erilaisia markkinointimateriaaleja, joista merkittävin ponnistus oli Someron kaupungin uudet nettisivut. Myös aiempien vuosien markkinointipanostukset näkyivät vuoden aikana mm. pronssisijoituksella kuntamarkkinoinnin SM-kilpailussa sekä saavutetulla mediahuomiolla kuten Kuokkavieras Kataja -ohjelman Somero-jakso.

Syyskuussa elinkeinotoimessa aloitti uusi kehittämisasiantuntija. Tästä lähtien elinkeinotoimessa on työskennellyt kaksi henkilöä (elinkeinoasiantuntija ja kehittämisasiantuntija).

Toimielin Maaseutulautakunta

Tehtäväalue: Maataloustoimi

Toiminta-ajatus:

Maataloustoimen keskeisenä tehtävänä on huolehtia maaseutuyrittäjien EU- ja kansallisten tukien, sekä muita maaseutuelinkeinoja koskevien hallintotehtävien toteuttamisesta Someron maaseutuyksikön alueella. Palvelupisteiden tehtävänä on maatalousyrittäjien ja muiden sidosryhmien palveleminen mm. maataloustukiin sekä sato-, hirvi- ja petoeläinvahinkoihin ja hukkakauraan liittyvissä asioissa.

Tavoitteet:

1. Tavoitteena on sähköisten maataloustukihakemusten lisääminen.

Mittari: Sähköisten hakemusten määrä.

Sähköisiä hakem.	2016		2015	
	kpl		kpl	
Somero	379	87 %	378	84 %
Forssa	122	92 %	117	85 %
Tammela	180	90 %	170	86 %

Tukea hakeneiden tilojen lkm

Somero	435	452
Forssa	132	138
Tammela	199	201
Yhteensä	766	791

2. Kyläyhteisöjen kehittämistoimenpiteiden aktivointi ja tukeminen.

Mittari: Kannustinkäytännön luominen ja käyttöönotto.

Kyläyhteisöjen kehittämisrahaa maksettiin viidelle yhdistykselle yhteensä 5 000 euroa.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	140 300		140 300	149 136	-8 836
Toimintakulut	-339 020		-339 020	-326 119	12 901
Toimintakate	-198 720		-198 720	-176 983	21 737
Sisäiset kulut	-13 500		-13 500	-14 638	-1 138

Toiminta:

Kansallisia/EU:n rahoittamia peltoalaan tai eläinmääriin perustuvia maataloustukia maksettiin Someron yhteistoiminta-alueella (Somero, Forssa, Tammela) yhteensä 28,8 milj. euroa (25,5 milj. euroa vuonna 2015).

Hukkakauravalvontatarkastuksia tehtiin Somerolla 14 kpl, Forssassa 10 kpl ja Tammelassa 11 kpl.

Ruokava –tapahtuman järjestäjänä toimi Someron Esa ry ja tapahtuma järjestettiin keväällä 19.3. sekä syksyllä 26.-27.11.2016.

Erilaisia avustuksia maksettiin somerolaisille tiloille 8 985 euroa.

Tehtäväalue: Lomatoimi

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	0		0	0	0
Toimintakulut	-4 000		-4 000	-3 841	159
Toimintakate	-4 000		-4 000	-3 841	159
Sisäiset kulut	-2 500		-2 500	-2 604	-104

Toimintakuluihin on kirjattu lomatoimen toimistotilojen yhtiövastike.

Tehtäväalue: Maa- ja metsätilat**Toiminta-ajatus**

Kaupungin metsien hoitaminen asiantuntevasti niin, että se on tehokasta ja taloudellista, ottaen huomioon metsien moninaiskäyttömuodot, luonnonsuojelu ja työllisyysnäkökohdat.

Tavoite:**1. Kaupungin omistamien metsien tehokas ja taloudellinen hoito.**

Kaupungin metsien käsittelyssä puuntuotanto on etusijalla, kuten talousmetsissä yleensä. Metsien käsittelyssä noudatetaan kestävyysperiaatetta siten, että tulevaisuuden hakkuumahdollisuudet turvataan. Tämä edellyttää taimikoiden hoitamista, metsien harventamista ja hakkuukypsien metsien uudistamista. Nuorten, ensiharvennusvaiheessa olevien kasvatusmetsien runsaus on ongelmallista. Näiden metsien hakkuissa korjuukus-

tannukset ovat korkeat, eikä hakkuutuloja juurikaan kerry. Riittävän aikaisin tehtävät ensiharvennukset ovat kuitenkin välttämättömiä, jotta kasvutappioilta välttyttäisiin ja metsien puusto järeytyisi.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	469 500		469 500	613 395	-143 895
Toimintakulut	-164 500		-164 500	-194 536	-30 036
Toimintakate	305 000		305 000	418 859	-113 859

Maa- ja metsätilojen osalta on muistettava, että hakkuukausi ei ole kalenterivuosi vaan elokuusta heinäkuun loppuun, jolloin tulot/menot voivat jakaantua kahdelle vuodelle.

Someron kaupunki omistaa metsää 1739 hehtaaria, joka sijaitsee noin viidellätoista tilalla. Kaupunki ostaa metsäalueiden hoitoon, hoidon suunnitteluun ja puunmyyntiin liittyvät palvelut Metsänhoitoyhdistys Salometsältä. Metsien hoito ja käsittely perustuu vuoden 2010 alussa uusittuun metsäsuunnitelmaan.

Toiminta:

Hakkuukaudella 2015 – 2016 puuta myytiin seuraavasti: kuusitukki 5007 m³, mäntytukki 4464 m³, koivutukki 312 m³, kuusikuitu 1637 m³, mäntykuitu 730 m³, koivukuitu 1080 m³, laho 1155 m³. Hankintakaupan osuus oli 4400 m³ ja pystykaupan 10000 m³, yhteensä 14400 m³. Puuta myytiin Versowoodille, Upm:lle, Westakselle ja Vapolle.

Hankintakaupasta kertyi hakkuutuloja ilman kuluja suuruusluokkaa 92 000 euroa ja pystykaupasta 510 500 euroa.

Hakkuista oli ensiharvennusta 19,0 ha, muuta harvennusta 13,0 ha ja uudistushakkuita 45,2 ha.

Metsänhoitotöitä tehtiin seuraavasti: kuusen istutus 36,5 ha, männyn istutus 7,0 ha, koivun istutus 1 ha, mätästys 15 ha, äestys 36 ha sekä taimikonhoitoa 28 ha ja ennakkoraivausta noin 66 ha.

Hakkuukautta 2016 - 2017 koskevat leimikot sijaitsevat tiloilla Loitti, Nikula, Metsä-lahti, Metsä-Mäyrämäki, Paakkala, Metsämaa ja Vanhalan metsä. Hakkuista ensiharvennuksia on 17,3 ha, muuta harvennusta 12,7 ha, ja uudistamishakkuita 38,1 ha. Arvioitu hakkuumäärä on 11800 m³, josta 9100 m³ pystykaupalla ja 2700 m³ hankintakaupalla. Pystykauppa-arvo on noin 450 000 €. Hankintakauppa, arvoltaan noin 75 000 €. Leimikot päätettiin myydä Versowoodille, Stora Ensolle, Westakselle ja Someron Lämmölle.

Nikulan metsäpalstalla lentolannoitettiin 23 ha.

Metsien moninaiskäyttö ja luonnonsuojelu on mahdollista ainakin jossain määrin yhteen sovittaa puuntuotannon kanssa talousmetsienkin käsittelyssä. Kaupungin metsätiloilla on alueita, joissa puuntuotannolliset tavoitteet eivät ole ensisijaiset. Iso- Valkeen lähialueilla metsien käsittelyssä noudatetaan erityistä varovaisuutta. Osa kyseisestä metsätilasta kuuluu Natura- verkostoon ja metsänkäsittelyä on rajoitettu myös tämän takia. Painiojärven sijaitsevassa Holmansaareissa 11 ha:n metsäalue on ollut pitkään ilman hakkuita ja alue on rauhoitettu kaupungin hakemuksesta luonnonsuojelualueeksi vuonna 2000.

Kaupungin metsien työllistävä vaikutus on suhteellisen suuri. Puun myyminen osittain hankintakaupoilla työllistää metsänhoitoyhdistyksen palveluksessa olevia metsureita ja paikallisia urakoitsijoita. Metsureita työllistävät myös metsänviljely- ja taimikonhoitotyöt. Puutavaran ajossa kaupungin metsistä johtuva työllisyysvaikutus on huomattava ja lisäksi ajoittain työllistetään hakkuu- ja muokkaukoneita.

Koneellistuminen lisääntyy metsissäkin, mutta kaikkia metsissä tehtäviä töitä ei voida tulevaisuudessakaan koneellistaa. Työvoimapula saattaa joidenkin vuosien kuluttua muodostua ongelmaksi ammattitaitoisen työvoiman jatkuvasti vähentyessä.

Toimielin: Perusturvalautakunta

Tehtäväalue: Perusturvatoimen hallinto ja huolto

Toiminta-ajatus

Perusturvan hallinnon tehtävänä on johtaa toimialan palveluiden tuottamista laadukkaasti ja taloudellisesti Someron kaupungin linjausten mukaisesti.

Tavoitteet:

Hallinto

- 1. Talousseurannan ja toiminnan taloudellisten reunaehtojen tiedostaminen perusturvassa. Tulosityksiköiden vastuunalaisten esimiesten toteuttama talousseuranta ja säännöllinen raportointi oman tulosityksikkönsä käyttömenojen kehityksestä perusturvajohtajalle 6 kertaa vuodessa.**

Mittari: Raportointikertojen määrä.

Tavoite on toteutunut.

- 2. Organisaation sisäisen tiedonkulun parantaminen. Tiedotuksessa jatketaan perusturvatoimen kuukausikatsauksen käyttöä (11 kpl/vuosi). Lisäksi järjestetään koko henkilöstölle avoimia tilaisuuksia, joissa esitellään perusturvatoimen eri toimintoja.**

Mittari: Julkaisukertojen määrä.

Tavoite on toteutunut. Julkaistu tiedotteita. sosiaalityön johtaja 1, perusturvajohtaja 10.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	57 800		57 800	72 972	-15 172
Toimintakulut	-923 250	108 390	1 031 640	-943 020	88 620
Toimintakate	-865 450		-973 840	-870 047	103 793
Sisäiset tuotot	49 200		49 200	152 155	-102 955
Sisäiset kulut	-65 550		-65 550	-78 697	-13 147
Sumupoistot	-6 400		-6 400	0	6 400

Toiminta:

Perusturvalautakunta kokoontui vuonna 2016 yhteensä 13 kertaa. Pöytäkirjan pykälää kertyi 148 kappaletta. Lautakunta käsitteli 10 oikaisuvaatimusta, joista kuusi koski toimeentulotuki-päätöstä, yksi kuljetuspalveluita, yksi palveluasumista, yksi toimeentulotuen myöntämishetkettä ja yksi työvapaan palkallisuutta. Muutoksenhaun perusteella käsittelyyn palautui kaksi päätöstä.

Varahenkilöstön käytön toteutuminen

2016			2015			2014		
Yksikkö	Työpv		Yksikkö	Työpv		Yksikkö	Työpv	
Kotihoito	222	22 %	Kotihoito	280	27 %	Kotihoito	343	35 %
Poliklinikka	81	8 %	Poliklinikka	112	11 %	Poliklinikka	89	9 %
Osasto	248	24 %	Osasto	255	25 %	Osasto	235	24 %
Tervaskanto	326	32 %	Tervaskanto	291	28 %	Tervaskanto	266	27 %
Rauhankallio	39	4 %	Rauhankallio	28	3 %	Rauhankallio	22	2 %
Tuulentupa	67	6 %	Tuulentupa	38	4 %	Tuulentupa	21	2 %
Päiväkoti	43	4 %	Päiväkoti	18	2 %	Leivonpesä	3	1 %
YHTEENSÄ	1026	100 %	YHTEENSÄ	1022	100 %	YHTEENSÄ	979	100 %
saatu äkilliseen	168		saatu äkilliseen	210		saatu äkilliseen	203	
ei saatu	96		ei saatu	104		ei saatu	80	
iv, varattu	39		iv, varattu	25		iv, varattu	14	
Ilman varausta	33		Ilman varausta	45		Ilman varausta	17	
Iltavuorot	18		Iltavuorot	28		Iltavuorot	24	
Viikonloput	7		Viikonloput	19		Viikonloput	11	

Tehtäväalue: Ympäristöterveydenhuolto

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	0		0	1 173	-1 173
Toimintakulut	-367 800	-11 400	-356 400	-354 199	2 201
Toimintakate	-367 800		-356 400	-353 027	3 373
Sisäiset kulut	0		0	-47	-47
Sumupoistot	-3 300		-3 300	-3 253	47

Ympäristöterveydenhuollon palvelut Someron kaupunki tuottaa ostopalveluna Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymältä, joka maksaa Somerolla olevista tiloista vuokraa. Vuokratulo sisältyy tilahallinnon tuloihin.

Tehtäväalue: Kansanterveystyö**Toiminta-ajatus**

Terveyskeskuksen perustehtävänä on tukea alueensa väestön terveyttä, ehkäistä sairauksien syntyä ja järjestää sairauksien tutkimus ja hoito tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tavoitteet:**1. Hoitosuunnitelmien laadinta (sairaanhoidon vastaanotto)**

Mittari: Hoitosuunnitelman kattavuus 100 % yli kuusi kertaa vuodessa käyvien asiakkaiden kohdalla.
On laadittu/ei ole laadittu.

Osin toteutunut, hoitosuunnitelmalomake Efficassa saatu käyttöön vasta loppuvuodesta. Koskettaa 1400 kuntalaista.

2. Terveellisiin ravintotottumuksiin ja ennaltaehkäisevään hoito-otteeseen ohjaavat vierailukäynnit kouluissa, kehitysvammaisten asumisyksiköissä/työpisteessä sekä pitkäaikaishoidon yksiköissä. (Suun terveydenhuolto)

Toteutunut. Käyntejä oli vuoden aikana 15. Vierailukäynnit kouluissa, pitkäaikaishoidon yksiköissä sekä kehitysvammaisten asumisyksikössä ja työpisteessä ovat toteutuneet suunnitelmien mukaan. Hoitosuunnitelmien mukaisilla yksilöllisillä käynneillä hammashoitolassa keskityttiin potilaiden suun sairauksien ennaltaehkäisyyn ja omahoidon opetukseen. Pitkäaikaishoidon ja kehitysvammaisten asumisyksiköissä suuhygienistit opastivat hoitohenkilökuntaa asukkaiden omahoidon avustamisessa ja tukemisessa.

3. Esimiesosaamisen kehittäminen

Mittari: Henkilöstölle laaditun kyselyn tulos 2015-2016

Kehityskeskusteluissa saadun palautteen perusteella on asetettu kehittämiskohteet. Web-kyselyn osalta todettu vastaanoton henkilöstö liian pieneksi kohderyhmäksi.

4. Asiakasosallisuuden lisääminen palvelun kehittämisessä.

Mittari: Asiakkaille laadittu kysely palvelun kehittämistarpeista ja sen pohjalta laadittu kehittämissuunnitelma tehty

Toteutunut. Asiakkaille laadittu kysely toistetaan säännöllisesti. Saatu palaute on hyödynnetty työtapoja ja -tiloja kehittämällä.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	869 900	96 000	965 900	1 045 792	-79 892
Toimintakulut	-4 982 570	7 750	-4 990 320	-4 666 101	324 219
Toimintakate	-4 112 670	-88 250	-4 024 420	-3 620 309	404 111
Sisäiset tuotot	97 900		97 900	121 387	-23 487
Sisäiset kulut	-602 800		-602 800	-704 768	-101 968
Sumupoistot	-121 500		-121 500	-110 758	10 742

Toiminta:

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet

	2016	2015	2014
Sairaanhoidon vastaanotto/käynnit			
<i>Lääkärikäynnit ja kontaktit yhteensä</i>	20 770	23 897	21 058
Lääkärikäynnit	17 933		
Peruuttamattomat poisjäännit	31		
Muut kontaktit	2 806		

<i>Hoitajakäynnit ja kontaktit yhteensä</i>	17 612	20 485	10 073
Käynnit	7 794		
Peruuttamattomat poisjäännit	4		
Avustavat suoritteet	3 656		
Muut kontaktit	1 028		
Neuvola/käynnit		6 532	7 152
Kouluterveydenhuolto yht.	2 427	2 493	2 794
Lastenneuvola	1 831	1 841	1 809
Muu terveydenhuolto	74	162	30
Perhetyö	442		
Perhesuunnittelu/ehkäisy	891	783	999
Opiskelijaterveydenhuolto	171	125	
Hoitajakäynnit	138		
Lääkärikäynnit	33		
Äitiysneuvola	908	911	1 244
Seulonnat ja muut	174	217	276
Suun terveydenhuolto/käynnit		9 870	10 734
Hammaslääkärikäynnit	7 376	7 280	7 839
Peruuttamattomat poisjäännit	358	389	
Muut kontaktit	50	43	
Suuhygienisti- ja hammashoitajakäynnit	2 729	2 590	2 895
Peruuttamattomat poisjäännit	118	116	
Muut kontaktit	132	83	
Mielenterveystyö/käynnit		1 554	2 421
Hoitajakäynnit	2 809		
Peruuttamattomat poisjäännit	98		
Muut kontaktit	460		
Lääkärikäynnit	13		
Muut kontaktit	8		
Työterveyshuolto			
Yrittäjien/työnantajien lukumäärä, kpl	350		330
Asiakkaiden lkm	1 600		1 600
Sopimukseen kuuluu sairaanhoito, kpl			700

Terveysneuvonta

Neuvolan tavoite vuodelle 2016 ja niiden toteutuminen

1. Asiakastytyväisyyskyselyn toteuttaminen neuvolan asiakkaille
THL:n ohjastama asiakastytyväisyyskysely järjestettiin lokakuussa 2016.
2. Vanhusneuvolaan liittyvien ikätarkastusten aloittaminen
Ikätarkastukset aloitettu vuonna 2016 75 -vuotta täyttävillä. Kaikki kutsuttu kirjeitse.

Vuonna 2016 *lastenneuvolan* toiminta on ollut aiemman mukaista. Lapsia syntyi 67 eli 5 enemmän kuin edellisenä vuonna. Koko Suomessa syntyvyys oli alhaisinta sitten 1800-luvun katovuosien. Laajat terveystarkastukset toteutuvat hyvin ja perheet käyvät hyvällä osallistumisprosentilla neuvolassa. Tarkastuksista pois jäävien kohdalta on pyritty selvittämään poisjäännin syy. Lapsiperheille on saatu järjestymään tukea sekä kehityksellisiin että kasvatuksellisiin pulmiin lapsiperhepsykologilta. Neuvolaan saatiin oma ennaltaehkäisevää perhetyötä tekevä perhetyöntekijä. Perhetyöntekijän toiminta on matalankynnyksen toimintaa. Ensisynnyttäjien kotikäynneille perhetyöntekijä on mahdollisuuksien mukaan pyritty ottamaan mukaan.

Äitiysneuvolassa toteutuivat asetuksen mukaiset tarkastukset. Vuoden alusta isyydentunnustaminen siirtyi suurelta osin äitiysneuvolan terveydenhoitajien tehtäväksi. Laajaa terveystarkastusta on toteutettu raskauden ensimmäisellä käynnillä ja/tai muuna aikana raskauden kuluessa. Perhevalmennusta on järjestetty ensimmäistä lasta odottaville neuvolan tiloissa. Valmennusohjelmaa on muokattu paremmin tähän päivään kohdentuaiseksi. Osallistumisprosentti on valtakunnallisesti ollut laskusuuntainen ja tämä on Somerollakin havaittavissa.

Ehkäisy- ja perhesuunnitteluneuvolan palveluita ovat somerolaiset käyttäneet totutusti. Joukkopaseulontoihin osallistuminen on ollut aktiivista. Osallistuminen on ollut n. 75 % luokkaa. Yläkoulun 9-luokkalaiset ovat tutustuneet pienissä ryhmissä ehkäisy- ja perhesuunnitteluneuvolan toimintaan; tutustuminen sisältyi terveystiedon opintoihin. Koululaisryhmiä neuvolassa kävi kaikkiaan 7. Puhelimitse annetaan yhä enemmän neuvontaa ja opastetaan mm.

gynekologisissa vaivoissa. Vaihdevuosi-ikäisten neuvontakäynnit ja tarkastukset ovat lisääntyneet.

Vuonna 2016 *kouluterveydenhuollossa* terveystarkastukset on tehty jokaiselle vuosiluokalle. Laajat terveystarkastukset on tehty 1. -, 5.- ja 8. - luokkalaisille. 8-luokkalaiset saavat tarkastuksesta Nuorison terveystodistuksen. Alakoulun puolella suurin osa asetuksen mukaisista laajoista terveystarkastuksista on kirjautunut laajoina tarkastuksina, eli vanhemmat ovat melko aktiivisesti osallistuneet tarkastuksiin. Yläkoulussa noin puolet oppilaiden vanhemmista osallistuu lapsensa tarkastukseen, joten tarkastukset jäävät kirjautumatta laajoina. Erikoissairaanhoidon psykiatrinen sairaanhoitaja pitää yläkoululla vastaanottoa kerran viikossa. Tämän lisäksi lapsiperhepsykologi tekee tiivistä yhteistyötä kouluterveydenhuollon kanssa.

Kausi-influenssa rokotuksia on haettu ennätysmääräisesti. Kutsuntatarkastuksiin tuleville lähetettiin kotiin valmis vastaanotto-aika, koska aiemmin noin puolet armeijanuurista jätti ajat varaamatta. Heille terveystarkastus järjestetään niin että he pääsevät samana päivänä sekä terveydenhoitajalle että lääkärille. Aikuisten ja matkailijoiden rokotusvastaanotto ja terveysneuvonta on ollut keskitettynä lastenneuvolaan. Näiden lisäksi asiakkaita käy ajanvarauksella puhalluskokeissa ja kuulotutkimuksissa.

Vuoden 2016 alussa aloitettiin 75 -vuotiaiden terveystarkastukset osana vanhusneuvola toimintaa. Kaikille vuoden 2016 aikana 75 -vuotta täyttävälle lähetettiin kutsu terveystarkastukseen. Kutsuja lähetettiin 97 joista terveystarkastuksessa kävi 50.

Suun terveydenhuolto

Hammashoitolassa työskenteli vuoden 2016 lopussa 6 hammashoitajaa, joista kaksi osa-aikaisesti. Toinen kahdesta suuhygienista oli puolet vuodesta virkavapaalla. Viidestä hammaslääkäristä toinen osa-aikainen eläköityi ja toinen irtisanoutui. Heidän tilallaan aloitti uusi hammaslääkäri virassa syksyllä. Vuoden aikana oli kaikissa henkilöstöryhmissä useita pitkiä poissaoloja. Toimintojen turvaamiseksi palkkasimme henkilökuntaa lyhyiksi ajanjaksoiksi tai yksittäisiksi päiviksi pitkin vuotta, kesäajaksi myös hammaslääketieteen kandidaatin ja suuhygienistiopiskelijan työpariksi.

Kokonaishoitoon tuli edellisten vuosien tapaan runsaasti uusia potilaita. Kiireellisen hoidon osuus oli 1 205 käyntiä, joista 26 oli ulkopaikkakuntalaisia. Alle 18-vuotiaat kutsuttiin tutkimukseen ja ennaltaehkäiseville käynneille yksilöllisen hoitosuunnitelman mukaan valtakunnallisia asetuksia noudattaen. Aikuiset hakeutuivat kokonaishoitoon itse yksilöllisen hoitosuunnitelmansa mukaisesti. Peruuttamattomia poisjääntejä oli 476 kpl, joista suurin osa oli koululaisten lyhyitä tutkimus- tai kontrollikäyntejä. Yli 15-vuotiailta perittiin käyttämättömistä hoitoajasta asetuksen mukainen maksu.

Oikomishoidon erikoishammaslääkäri kävi edelleen konsultoimassa, tekemässä hoitosuunnitelmat sekä hoitamassa erikoishammaslääkäritasoisia asiakkaita 1-2 kertaa kuukaudessa. Oikomishoitoon pääsi valtakunnallisten kriteerien mukaisesti. Oikomishoidossa oli 353 asiakasta (uusista 55, valmiita 47, keskeytettyjä 6). Oikomishoidon käyntejä oli hammaslääkäreillä, suuhygienistillä ja hammashoitajalla 1323 kpl.

Kiireellinen hoito annettiin virka-aikana omassa hammashoitolassa. Ilta-, arkipyhä- ja viikonloppupäivystys jatkui Tyksin organisoimana alueellisena toimintana. Hammashoitolan henkilökunta osallistui päivystykseen kuutena päivänä kaupungin asukasluvun mukaisesti jyvitettyinä.

Suuhygienistit ovat käyneet sopimuksen mukaan vuodeosastolla ja ympärivuorokautisen hoidon yksiköissä tekemässä hoidon tarpeen arviointeja sekä opastamassa asukkaita ja heidän hoitajiaan suun päivittäisessä hoidossa. Suuhygienistit ovat myös pitäneet perhevalmennustunteja sekä pyydettyinä osallistuneet eri kohderyhmille suunnattuihin tilaisuuksiin, myös ilta-aikaan.

Muu toiminta

Ortopedin vastaanottoa on terveyskeskuksen tiloissa ollut 1pv/kk, asiakaskontakteja on ollut yhteensä 210. Ajan kiireettömään hoitoon on saanut 13.3 vrk:ssa. Sairaanhoidajien työpanosta on lisätty vastaanotossa ja puhelinpalvelussa. Terveystieteiden ammattihenkilön tekemä hoidon tarpeen arvio on voitu toteuttaa useammin jo ensimmäisen yhteydenoton aikana.

Laboratorio

Tehtyjä tutkimuksia vuonna 2016 oli 90 107 kpl (86,7 % tehty itse, ostettu 13,3 %)

Röntgen

Natiivitutkimuksia tehtiin 2 191.

Vakituinen rtg-hoitaja toiminut osa-aikaisessa työsuhteessa. Röntgen ollut toiminnassa 4 pv /viikko.

Työterveyshuolto

Vuoden 2016 aikana uusi työterveyshuoltosopimus on solmittu 30 yrityksen kanssa. Kela tiukensi työterveyshuollon korvausten ehtoa. Kela korvaa työnantajille työterveyshuollon kustannuksia tilikaudelta 2016 jos työpaikalla on tehty työterveyshuollon perusselvitys. Työpaikkaselvityskäyntejä on tehty vuoden 2016 aikana lähes viikoittain. Maatilojen tilakäyntejä on tehty 20. Tavoitteena oli saada työterveyshuollon resurssia lisää työterveyshuoltoon. Työterveyslääkärin resurssia on lisääntynyt jonkin verran.

Tehtäväalue: Erikoissairaanhoito

Toiminta-ajatus

Somerolaisten tarpeiden mukaisen erikoissairaanhoidon palveluiden hankkiminen tiiviissä yhteistyössä perusterveydenhuollon kanssa

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	0		0	0	0
Toimintakulut	-12 855 000	540 000	-13 395 000	-13 218 269	176 731
Toimintakate	-12 855 000		-13 395 000	-13 218 269	176 731

Avokäynnit (kpl)	2016	2015	2014
TYKS (sis. Salo, Loimaa ja Vakka-Suomi)	14 218	13 311	14 345
Psykiatrian erikosisala (Halikon sairaala)	2 243	1 789	1 818
Muut sairaalat (Turunmaa)	68	43	54
Ensihoidon ja päivystyksen liikelaitos	1 329	1 300	270
V-S shp yhteensä	17 858	16 443	16 487
Forssan sairaala			
Röntgentutkimukset	2 081	1 871	1 894
Kiireellinen ensiapu ja avohoito	731	731	705
Erikoissairaanhoito	1 491	1 490	1 750
Hoitajaksot (kpl)			
TYKS (sis. Salo, Loimaa ja Vakka-Suomi)	1 358	1 422	1 473
Psykiatrian erikosisala (Halikon sairaala)	50	45	42
Muut sairaalat (Turunmaa, Vakka-Suomi)	1		0
V-S shp yhteensä	1 409	1 467	1 515

Avokäynnit (euroa)	2016	2015	2014
TYKS (sis. Salo, Loimaa ja Vakka-Suomi)	4 266 000	3 922 000	4 176 000
Psykiatrian erikosisala (Halikon sairaala)	504 000	419 000	409 000
Muut sairaalat (Turunmaan sairaala)	29 000	11 000	26 000
Ensihoidon ja päivystyksen liikelaitos	675 000	682 000	180 000
V-S shp yhteensä	5 474 000	5 034 000	4 791 000

Forssan sairaala	709 000	668 000	316 000
Vuodeosastohoitopäivät (euroa)			
TYKS (sis. Salo, Loimaa ja Vakka-Suomi)	5 260 000	5 571 000	5 356 000
Psykiatrian erikoisala (Halikon sairaala)	454 000	385 000	486 000
Muut sairaalat (Turunmaa, Vakka-Suomi)	1 200	0	0
V-S shp yhteensä	5 716 000	5 956 000	5 842 000

Tehtäväalue: Sosiaalityö

Toiminta-ajatus

Ylläpitää ja edistää yksilöiden, perheiden sekä yhteisöjen toimintakykyä ja sosiaalista turvallisuutta sekä parantaa asiakkaiden elämänhallintaa erilaisin sosiaalityön keinoin. Sosiaalityön keinoja ovat lasten ja aikuisten turvallisten ihmissuhteiden tukeminen, suotuisiin kasvuoloihin vaikuttaminen ja asiakkaiden omien voimavarojen ja itsenäisyyden tukeminen. Sosiaalityön päämääränä on yksilön ja yhteisön tukeminen niin sosiaalisia ongelmia ennakoivassa kuin korjaavassakin mielessä.

Tavoitteet

- 1. Painopisteen vakauttaminen ennaltaehkäiseviin palveluihin (varhaisen puuttumisen toiminnan tehostaminen, jolloin lastensuojelun ns. raskaiden toimenpiteiden osuuden laskusuunta jatkuu).***

Mittari: Talousseuranta (kustannusten ja suoritettujen kasvuun hidastuminen)

Sijaishuollon kulut kasvussa, ennaltaehkäisevää toimintaa lisätty ja olemassa olevaa kehitetty.

- 2. Kuntouttavassa työtoiminnassa olevien asiakkaiden määrän kasvattaminen ja työmarkkinatuen kuntaosuuslaskutuksen lasku.***

Mittari: Kuntouttavan työtoiminnan asiakasmäärän muutos ja työmarkkinatuen kuntaosuuslaskutuksen kustannusten muutos.

Pitkäaikaistyöttömien määrän muutos.

Eläke- ja kuntoutusneuvontapalvelun vaikutukset pitkäaikaistyöttömyyteen.

Eläkeneuvoja aloittanut, työttömien terveydenhuollon palvelut yksi kehittämiskohde. Tavoitteen mukainen muutos asiakasmäärissä ja kuntaosuuskustannuksissa.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	734 700	60 000	794 700	689 427	105 273
Toimintakulut	-4 342 850	65 000	-4 407 850	-4 206 631	201 219
Toimintakate	-3 608 150	5 000	-3 613 150	-3 517 204	95 946
Sisäiset tuotot	44 100		44 100	42 701	1 399
Sisäiset kulut	-168 200		-168 200	-198 254	-30 054
Sumupoistot	-3 000		-3 000	-2 468	532

Toiminta:*Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet*

	2016	2015	2014
Lastensuojelun sijoitukset vuoden aikana	25	18	20
Lastensuojeluilmoitukset	181	182	119
Isyyden tunnustaminen	24	34	34
Elatussopimukset	93	103	82
Huoltosopimukset	49	70	74
Toimeentulotuki/taloudet	317	237	315
joista pitkäaikaisia (yli 6 kk)	75	106	97

Kuntouttavan työtoiminta

Kuntouttavassa työtoiminnassa oli vuonna 2016 yhteensä 131 asiakasta (101 henkilöä vuonna 2015). Toimintapäiviä on ollut yhteensä 6807 (5260 vuonna 2015). Kuntouttavassa työtoiminnassa olevien määrää on pyritty aktiivisesti kasvattamaan vuoden 2016 aikana esimerkiksi toimintatapoja ja ryhmätoimintoja kehittämällä. Vuoden 2016 loppupuolelta alkaen on myös aktiivisesti pyritty lisäämään kuntouttavassa työtoiminnassa olevien asiakkaiden toimintapäivien viikoittaista lukumäärää, asiakkaiden toimintakyky huomioonottaen. 1.7.2015 tuli voimaan muutos lakiin kuntouttavasta työtoiminnasta, jonka mukaisesti kuntouttavan työtoiminnan päiviä rajoitettiin maksimissaan neljään päivään viikossa.

Työtoimintaa on pyritty kehittämään Ecotekolan sisällä ja lisäksi Ecotekolan ulkopuolelta on pyritty löytämään lisää uusia kuntouttavan työtoiminnan toimipaikkoja. Ryhmätoimintoja on myös pyritty kehittämään ja tehostamaan. Vuoden 2016 aikana on toiminut useita ryhmiä työttömille kuntouttavana työtoimintana (starttiryhmä, naisten- ja nuorten ryhmät sekä duunipolkuryhmä). Ryhmien osallistujamäärät ovat vaihdelleet noin 6 – 17 henkilön välillä ryhmätoiminnoista riippuen. Osa ryhmätoimintoihin osallistuneista on osallistunut myös muuhun kuntouttavaan työtoimintaan esimerkiksi Ecotekolassa.

Vuoden 2016 aikana toiminnassa oli mukana 6 palkkatukityöntekijää, 4 yhdyskuntapalvelun suorittajaa, 1 vakuutusyhtiön työkokeilija ja 4 peruskoulun TET- jaksoon osallistuvaa. Vuoden 2016 lopussa Kuntouttavassa työtoiminnassa Ecotekolassa työskenteli, marraskuussa yksikön lähiesimiehenä aloittanut työpajan vastaava ohjaaja, 2 työpajaohjaajaa, 1 työtoiminnan ohjaaja ja huhtikuussa aloittanut palveluohjaaja toimien ensisijaisesti eläke- ja kuntoutusohjaajana sekä 2 palkkatukihenkilöä.

Vuosi	Asiakkaat	Toimintapäivät
2007	26	1899
2008	23	1692
2009	30	2136
2010	36	2249
2011	42	3636
2012	60	5079
2013	82	5806
2014	72	5352
2015	101	5260
2016	131	6807

Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat ja toimintapäivät Somerolla vuosina 2007 - 2016

Ecotekola (myös Ecotekolan naisryhmät)	66
Ryhmä(t)	31
Muu yksikkö	8
Ecotekola ja Ryhmä(t)	14
Ecotekola ja muu yksikkö	6
Ryhmä(t) ja muu yksikkö	5
Ecotekola, Ryhmä(t) ja muu yksikkö	1
Yhteensä	131

Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuneet toimipaikoittain

Kierrätys/kuljetus	24
Puupuoli	23
Kädentaidot	21
Ruoanjakelu	8
Naisryhmät	9
Kädentaidot ja naisryhmä	2
Yhteensä	87

Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuneet Ecotekolassa

Duunipolku	17
Starttiryhmä	17
Tyky-/Puistoryhmä	15
Nuorten ryhmä	12
Yhteensä	61

Ecotekolan ulkopuolisiin kuntouttavan työtoiminnan ryhmiin osallistuneet

Svensson	6
Terveyskeskuksen osasto	3
Kotihoito	2
Terveyskeskuksen pesula	2
Toimintakeskus	2
Tuulentupa	2
Kirjasto	1
Terveyskeskuksen	1
Tietohallinto	1
Yhteensä	20

Muihin kuntouttavan työtoiminnan toimipaikkoihin osallistuneet

Aika	Saajat	Kunnan osuus (€)
Joulukuu	83	31 498
Marraskuu	91	33 702
Lokakuu	95	30 892
Syyskuu	104	40 583
Elokuu	103	38 899
Heinäkuu	98	35 803
Kesäkuu	103	38 185
Toukokuu	86	33 078
Huhtikuu	87	32 505
Maaliskuu	92	34 360
Helmikuu	91	31 316
Tammikuu	102	33 540

Kunnan osarahoittama työmarkkinatuki ja maksusuudet kuukausittain.

Kelalle maksettava työmarkkinatuen kuntaosuus on ollut vuoden 2016 aikana yhteensä 414 361 € eli 36 375 € vähemmän kuin v. 2015 jolloin maksettiin 450 736 €.

Tehtäväalue: Vanhustyö

Toiminta-ajatus

Turvata kunnan järjestämistä vastuulle kuuluvat ikäihmisten palvelut laadukkaasti ja kustannus-tehokkaasti.

Tavoitteet

Vanhustyön yhteinen tavoite

1. Ikäihmisten kotona asumisen tukeminen.

Mittari: Kotona asuvien yli 80 -vuotiaiden suhteellinen määrä ei laske.

Kotona asuvat 80 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä (id:1070)

	2013	2014	2015
Koko maa yht.	86,0	86,2	86,5
Somero yht.	88,5	85,7	85,8

THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2017

2. Tasapuolisuuden kokemuksen lisääminen työvuorosuunnittelussa.

Mittari: Autonominen työvuorosuunnittelu käytössä vuoden 2016 aikana.

Toteutunut. Koulutus aloitettu loppuvuodesta 2016. Henkilökunta on perehdytetty autonomiseen työvuorosuunnitteluun kouluttamalla ensin työvuorosuunnittelun ja autonomian perusteita. Sen jälkeen työyksiköitä on koulutettu pelisääntöihin ja sähköiseen asiointiin, jossa varsinainen työvuorosuunnittelu tehdään. Autonomisen työvuorosuunnittelun kehittäminen ja käyttöönotto jatkuvat vuoden 2017 aikana.

Kotihoito

3. Asiakkaan kotiuttamisprosessin kehittäminen.

Mittari: Sairaalahoitosta kotiutuvan asiakkaan palvelumalli laadittu.

Toteutunut.

Terveyskeskuksen osasto

4. Erikoissairaanhoidon jonopäivien lyhentäminen

Mittari: Jonopäivät 2015 - 2016

Siirtoviivemaksuja yhteensä 14 päivää. Jonottaneen potilaan keskimääräinen jonotus osastolle on keskimäärin 2 päivää, pysynyt samana. Siirtoviivemaksuja vuonna 2015 oli 20 päivää ja vuonna 2016 14 päivää. Jonopäiviä vuonna 2015 oli 209 päivää ja vuonna 2016 niitä oli 128 päivää. Prosessien osalta tehty kaikki tarpeellinen, ihmisten sairaustapausten erilaisuuden vaikutus näkyy väistämättä.

Tehostettu palveluasuminen

5. Terveyskeskuksen alakerran osaston toimintakulttuurin kehittäminen yhtenäiseksi Tervaskannon kanssa.

Mittari: Yksiköiden henkilöstön yhteiset kehittämispalaverit neljä kertaa vuodessa.

Toteutunut.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	2 816 000		2 816 000	3 280 793	-464 793
Toimintakulut	-9 490 010	420 700	-9 910 710	-9 359 221	551 489
Toimintakate	-6 674 010		-7 094 710	-6 078 429	1 016 281
Sisäiset tuotot	0		0	20	-20
Sisäiset kulut	-2 475 750		-2 475 750	-2 725 952	-250 202
Sumupoistot	-19 100		-19 100	-8 754	10 346

Toiminta:*Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet*

	2016	2015	2014
Kotihoidon käyntimäärä	127 010	116 435	119 680
Omaishoito, yli 65-vuotiaat (maksuluokat 1 ja 2)	36 + 18	21 + 38	24 + 30
Akuuttipaikat + hoivapaikat	26 + 19	26 + 20	26 + 29
Jonopäivät	128	209	293
Siirtoviivemaksuvuorokaudet	14	20	79
Tehostetun palveluasumisen paikat, oma tuotanto, kpl	72	72	73
Katajakoti	45	40	20

Kotihoito

Kotihoidon käyntimäärä vuonna 2016 oli 127 010 kotikäyntiä ja perhehoidossa oli 6 asiakasta. Optimointi- ja mobiiliohjelmat on otettu käyttöön alkuvuodesta 2016. Mobiililaitteelta asiakkaan ja käynnin tiedot ovat helposti luettavissa. Käynnin jälkeen kirjaukset tehdään sujuvasti ja nopeasti valmiiden otsikoiden ja fraasien avulla. Mobiilisovelluksen käyttö on parantanut tietoturvasuorituksia, koska muistiinpanoja ei enää kirjata paperille. Kaikki kotihoidon asiakkaat, joille lääkkeiden koneellinen annosjakelu sopii, ovat siirtyneet lääkkeiden koneelliseen annosjakeluun vuoden 2016 aikana.

Terveyskeskuksen osastot

Osastojaksot 1.1. – 31.12.2016

Hoitomuoto	Hoitojaksojen lkm	Keskim. hoitojaksojen nettohoitopvt	Potilaiden lkm
Intervallihoito	220	7,52	49
Lyhytaikaishoito	589	14,22	341
Pitkäaikaishoito	45	127,91	38
Päivä/yöhoito	12	1,42	9
Yhteensä	933	18,80	381

Osasto 1:llä on v. 2016 keskitytty palveluasumisen käynnistämiseen tähtäävään kehittämistoimintaan. Tervaskannon henkilöstön kanssa on pidetty yhteisiä kehittämispalavereja, joiden tarkoituksena on ollut yhtenäistää toimintakulttuureja ja tuoda parhaat mahdolliset käytännöt uuteen tehostetun palveluasumisen yksikköön terveyskeskusosaston alakertaan. Palaverien myötä yksikön toimintatapoja on muokattu muun tehostetun palveluasumisen käytäntöjä vastaaviksi. Kehittämistyö jatkuu edelleen v. 2017.

Tehostettu palveluasuminen**Palveluasuminen:**

Syksyllä 2016 käynnistettiin Lamminniemen hyvinvointikeskuksen tiloissa ei-ympärivuorokautisen palveluasumisen tarjoaminen ikäihmisille. Palveluasumisen tarjoaminen nähdään tehostetun palveluasumisen tarvetta ennaltaehkäisevänä vaihtoehtona. Ikäihmisten yksinäisyys, turvattomuus ja masentuneisuus ovat yksi syy tehostettuun palveluasumiseen hakeutumiseksi. Asiakas hakeutuu palveluasumiseen hakemuksella, jonka käsittelee SAS-työryhmä. Loppuvuoteen mennessä palveluasumisen asukaspaikoista suurin osa oli täytetty.

Asiakastytyväisyyskyselyt:

Vanhustyössä toteutettiin asiakastytyväisyyskyselyt keväällä 2016, jonka tuloksien perusteella tehtiin vanhustyön yhteinen kehittämissuunnitelma. Kehittämissuunnitelmassa asetettiin tavoitteeksi hoito-, kuntoutumis- ja palvelusuunnitelmapirosessin kehittäminen asiakkaan ja omaisten/läheisten osallisuutta lisäämällä, asiakkaan ohjauksen ja neuvonnan tehostaminen heille kuuluvista palveluista ja etuuksista henkilöstön osaamista ja omahoitajuutta vahvistamalla sekä toimintakykyä ylläpitävän liikunnan ja aktiivisuuden lisääminen asiakkaan arkeen.

Tehtäväalue: Kehitysvammatyö

Toiminta-ajatus

Vammaispalvelujen tehtävänä on järjestää vammaispalvelulain ja kehitysvammalain mukaiset palvelut ja tukitoimet. Vammaispalvelulain tarkoituksena on edistää vammaisen henkilön edellytyksiä elää ja toimia muiden kanssa yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä

Tavoitteet:

- 1. Vammaispalvelulain mukaisten palveluiden ja tukitoimien järjestämisessä erityinen huomio harkinnanvaraisten tukitoimien tarpeellisuuden arvioimiseen.**

Mittari: Kustannukset 205 - 2016

Palvelutarpeen arviointia kehitetty vammaispalveluissa yhteistyössä kotihoidon kanssa.

- 2. Ohjatun asumisen toimintamallin sekä Tuulentuvan ja toimintakeskuksen yhteistyön edelleen kehittäminen**

Mittari: Arvio yhteistyökäytäntöjen kehittymisestä.

Toteutunut.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	203 400		203 400	224 816	-21 416
Toimintakulut	-1 460 010	38 500	-1 498 510	-1 587 434	-88 924
Toimintakate	-1 256 610		-1 295 100	-1 362 618	-67 508
Sisäiset tuotot	1 500		1 500	6 260	-4 760
Sisäiset kulut	-277 900		-277 900	-297 692	-19 792
Sumupoistot	-4 800		-4 800	-4 798	2

Toiminta:

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet

Suoritteet	2016	2015	2014
Vammaispalvelu			
Kuljetuspalveluasiakkaat (kpl)	218	137	176
Henkilökohtaisen avun saajat (päätös kpl)	35	27	28
Henkilökohtaisen avun avustukset (1000 €)	338	338	302
Kuljetusavustukset (1000 €)	312	258	244
Asiakaspalveluiden ostot muilta (1000 €)	66	19	39
Vammaisten perhehoito (kpl)	1	1	1
Omaishoidontuki, alle 65-vuotiaat (kpl)	28	27	24
Kehitysvammanhuolto			
Autetun asumisen paikat, ryhmäkoti (kpl)	14	14	14
Ohjatun asumisen asiakkaat (kpl)	16	15	13
Toimintakeskus, asiakasmäärä	47	43	44
Muu kehitysvammatyö			
As.palvelujen ostot kuntayhtymiltä (1000 €)	574	405	368
As.palvelujen ostot muilta (1000 €)	151	183	196

Toimielin: Sivistyslautakunta

Toiminta-ajatus

Sivistystoimen yhteisenä tavoitteena on oman toiminnan jatkuva sekä suunnitelmallinen tehostaminen ja kehittäminen. Laatusuorituksia tehdään vuosittain. Sivistystoimen kaikissa yksiköissä henkilökunnan pätevyysaste on korkea.

Tehtäväalue: Sivistystoimen hallinto

Tavoitteet

1. Kuntakesu eli kehittämissuunnitelma (varhaiskasvatus, perusopetus ja lukio)

- mm. Kaupunkistrategiaan 2025 vastaaminen sivistystoimialalla
- varhaiskasvatus osana sivistystoimea
- johtamisen/esimiestyön kehittäminen
- yksiköiden välisen yhteistyön tiivistäminen

Mittari: Kuntakesu valmis loppuvuonna 2016.

Ei toteutunut. Sivistystoimessa toteutettiin ja valmisteltiin vuoden aikana runsas määrä lakisäätöisiä suunnitelmia, kuten opetussuunnitelmia (kts. toimintakertomus). Suuren työmäärän vuoksi kehittämissuunnitelmaa ei saatu valmiiksi. Esimiehille järjestettiin Kuntakesu-koulutusta ja kehittämissuunnitelman pohjustustyö aloitettiin. Työ jatkuu vuonna 2017.

2. Digitalisaatioon vastaaminen varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja lukiossa

- tv-strategia yhdessä tietohallinnon kanssa
- toimintamallien kehittäminen
- tarkastelu yksiköittäin
- henkilöstön koulutukset
- edellyttää investointimäärärahaa

Mittari: Tvt-strategia valmis loppuvuonna 2016.

Ei toteutunut. Tvt-strategiaa työstettiin pedagogisen tvt-tiimin, esimiesten ja tietohallinnon kesken tvt-strategiapäivinä. Strategiatyössä käytettiin myös ulkopuolista asiantuntijaa. Tvt-strategia käsitellään sivistyslautakunnassa huhtikuussa 2017. Uusia toimintamalleja kehitettiin tvt:n opetuskäytössä. Laitetarpeita tarkasteltiin yksiköittäin ja investointirahalla sekä hankerahoituksella pystyttiin laitekantaa kasvattamaan merkittävästi. Sivistystoimessa oli käynnissä kolme (3) tvt-hanketta. Hankkeet mahdollistivat muun muassa monipuolisen täydennyskoulutustarjonnan ja henkilöstö osallistui koulutuksiin aktiivisesti.

3. Kiiruun koulurakennukseen liittyvä suunnittelu ja käyttöönoton valmistelu (yläkoulu, lukio, Somero-opisto, nuorisotoimi)

- kalusto- ja kalustetarpeiden suunnittelu
- toimintakulttuuri

Toteutui. Sivistystoimeen perustettiin toimintakulttuurityöryhmä, mikä vastasi kalustekilpailutuksen valmistelusta yhdessä konsultin kanssa. Taidehankintatyöryhmä perustettiin valmistelemaan taidekilpailua.

4. Opetussuunnitelmatyön valmistelu ja sen käyttöönotto esi- ja perusopetuksessa sekä lukiossa.

- opetussuunnitelmatyöhön ja koulutuksiin osallistuminen yksiköittäin
- tuntijakouudistuksen valmistelu kouluittain

Mittari: Uudet opetussuunnitelmat valmiina syksystä 2016.

Toteutui. Uudet paikalliset opetussuunnitelmat otettiin käyttöön esi- ja perusopetuksessa sekä lukiossa suunnitellusti. Näiden lisäksi valmisteltiin valmistavan opetuksen opetussuunnitelma. Järjestettiin uuden opetussuunnitelman valmistelua ja käyttöönottoa tukevaa koulutusta.

5. Koulukuljetusten optimointi siten, että koulumatka-ajat ovat kohtuullisia

Mittari: Enintään noin 2 h/päivä.

Ei toteutunut: Koulukuljetukset kilpailutettiin kolmen reitin osalta ja kyseiset reitit optimoitiin. Valtuuston asettamaan aikatavoitetta ei ole mahdollista toteuttaa kaikkien haja-asutusalueella asuvien oppilaiden osalta. Perusopetuslain 32 §:n asettamat velvoitteet koulumatkan kestosta odotuksineen (alle 13-vuotiailla 2,5h/päivä ja yli 13-vuotiailla 3/päivä täytettiin.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	0		0	148	-148
Toimintakulut	-277 410		-277 410	-265 398	12 012
Toimintakate	-277 410		-277 410	-265 250	12 160
Sisäiset kulut	-23 400		-23 400	-29 140	-5 740

Toiminta

Sivistystoimessa vuosi oli erittäin työntäyteinen. Vuoden 2016 aikana sivistystoimessa valmisteltiin lukuisia lakisääteisiä ja ei-lakisääteisiä suunnitelmia. Opetustoimessa uudet opetussuunnitelmat valmisteltiin esi- ja perusopetukseen, valmistavaan opetukseen sekä lukioon. Sivistyslautakunnalle esiteltiin kutakin opetussuunnitelmavalmistelua talven 2016 aikana ja suunnitelmat hyväksyttiin lautakunnassa keväällä 2016. Opetussuunnitelmien lisäksi perusopetukseen tehtiin aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma ja työstettiin tieto- ja viestintäteknologiastrategiaa ja tasa-arvosuunnitelmaa.

Nuorisotoimessa valmisteltiin ensimmäistä nuorisotoimen kehittämissuunnitelmaa. Kulttuuri ry puolestaan aloitti kulttuuristrategian työstämisen. Sivistystoimen hallinnon tavoitteena ollut Kuntakesua eli kunnan kehittämissuunnitelmaa ei hallinnon suuren työmäärän vuoksi pystytty toteuttamaan. Esimiehille järjestettiin loppuvuodesta Kuntakesu-koulutusta Rehtori-instituutin entisen johtajan, professori Jukka Alavan johdolla ja kehittämissuunnitelman pohjustustyö aloitettiin.

Suunnitelmien käyttöönottoon ja henkilöstön laadukkaaseen koulutukseen panostettiin. Uusien opetussuunnitelmien käyttöönottoon valmistauduttiin muun muassa rehtoreiden ja esiopetuksen esimiesten suunnittelupäivänä. Opetushenkilöstön suunnittelupäivässä tulevaisuuden tutkija Ilkka Halava avasi miten koulua ja opetusta tulisi suunnata kohti tulevaisuutta. Opetushenkilöstö osallistui aktiivisesti Osuma-hankkeen ja muiden oman organisaation hankkeiden avulla tarjottuihin tv-t-koulutuksiin. Monissa koulutuksissa kouluttajana toimi oman organisaation opettaja.

Digitaalisaatioon vastaaminen varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja lukiossa olivat keskeisiä tavoitteita vuodelle 2016. Vuoden aikana edistettiin kyseistä tavoitetta merkittävästi. Somerolla halutaan panostaa tieto- ja viestintäteknologian (tv) opetuskäyttöön ja täten tv päätettiin valita paikallisen perusopetuksen painopistealueeksi. Tv-strategiaa valmisteltiin pedagogisessa tv-tiimissä yhdessä opetustoimen esimiesten ja tietohallinnon kanssa. Kun-

kin yksikön osalta tarkasteltiin laitetarpeet ja tarkastelun pohjalta suunnattiin laitehankintoja. Valtuuston myöntämän investointimäärärahan ja tvh-hankerahoituksen avulla pystyttiin varhaiskasvatukseen ja opetustoimen laitekantaa lisäämään yksiköissä merkittävästi. Yksiköihin hankitut laitteet olivat aktiivisessa käytössä. Käyttöönottoa ovat edistäneet muun muassa henkilöstön vahva tvh-osaaminen, opetushenkilöstön aktiivinen osallistuminen tvh-koulutuksiin sekä pedagogisen tvh-tiimin tarjoama tuki.

Varhaiskasvatuksessa valmisteltiin sähköisten järjestelmien käyttöönottoa.

Sivistystoimessa oli vuonna 2016 käynnissä yhteensä 14 hanketta. Hankkeista seitsemän (7) oli käynnissä opetustoimessa, yksi (1) etsivässä nuorisotyössä, neljä (4) kirjastossa ja kolme (3) Somero-opistossa. Hankkeiden avulla pystyttiin merkittävästi edistämään esim. tieto- ja viestintäteknologian opetuskäyttöä ja mediakasvatusta, pitkäaikaistyöttömille suunnattua kuntouttavana työtoimintana järjestettävää koulutustarjontaa sekä tarjoamaan henkilöstölle laadukasta täydennyskoulutusta.

Toimitiloihin liittyvä selvitys ja valmistelu veivät runsaasti työaikaa. Merkittävänä hankkeena vuonna 2016 oli Kiiruun koulukeskus. Vuoden aikana valmisteltiin muun muassa kalustekilpailutusta yhdessä tilaan asettuvien eri toimijoiden kanssa ja taidehankintojen taidekilpailua. Rakennushanketta varten perustettiin sivistystoimeen rakennushankkeen toimintakulttuuri-työryhmä, joka valmisteli kalustekilpailutusta sekä taidehankintatyöryhmä, joka puolestaan valmisteli taidekilpailua. Sivistystoimi osallistui kaupungin ”Toimitilastrategian 2025” työstämiseen. Toimitilastrategiassa on suunnitelmat kaikkien sivistystoimen yksiköiden toimitiloista vuoteen 2025 asti.

Päivähoidon lapsimäärän ja yläkoulun oppilasmäärän nousun myötä varhaiskasvatukseen ja yläkouluun tarvittiin lisätiloja. Yläkoulun opetustilojen lisätarpeen takia sivistyslautakunta esitti 14.6.2016 tekemässään päätöksessä tekniselle lautakunnalle perhepäivähoidon varhaiskasvatustyöyksikön siirtämistä Sepäntieltä Lamminniemeen 1.8.2016 alkaen. Samalla sivistyslautakunta päätti, että Lamminniemen yksikkö muutetaan 21 -paikkaiseksi päiväkodiksi. Sivistyslautakunta päätti 15.3.2016 perustaa erillisen esiopetusyksikön maksuttomaan esiopetukseen osallistuville lapsille lukuvuodeksi 2016-2017, jotta kokopäivähoitopaikkoja vapautuisi niitä tarvitseville lapsille. Päätöksen mukaan lakisääteisen esiopetuksen järjestämispaiikkaa arvioidaan uudelleen keväällä 2017 ”Toimitilastrategia 2025” –työryhmän selonteon pohjalta.

Terttilän lakkautetussa koulussa ja varhaiskasvatukseen testamenttilahjoituksena saadussa kiinteistössä järjestettiin huutokaupat. Lisäksi Leppäkertun päiväkodissa esiintyi oireilua ja vuoden aikana tekninen toimi toteutti selvityksiä ja tutkimuksia sekä teki tarvittavia korjaustoimenpiteitä. Huoltajille järjestettiin infotilaisuuksia.

Vuonna 2016 kilpailutettiin koulukuljetukset kolmen reitin osalta. Loppusyksystä Ely-keskus ilmoitti Pohjolan Liikenteen lakkauttavan kaksi reittiliikennelinjaa. Ilmoituksen jälkeen kartoitettiin vaihtoehdot Ely-keskuksen kanssa ja tehtiin tarvittavat toimenpiteet korvaavien kahden reitin kuljetusten järjestämiseksi. Valtuusto asetti tavoitteeksi koulukuljetusten optimoinnin siten, että koulumatka-ajat ovat enintään 2h/päivä. Kyseistä tavoitetta ei ole mahdollista toteuttaa kaikkien oppilaiden osalta johtuen pääasiallisesti Someron pitkistä välimatkoista. Tämä koskee erityisesti oppilaita, jotka asuvat naapurikuntien rajamailla. Huomioon tulee ottaa myös nykyisten reittien mahdollisuudet sekä koulukuljetusten kustannukset, jotka ovat nousseet tuntuvasti edellisen kilpailutuskauden myötä. Seuraava mittava koulukuljetusten kilpailutus on kahden vuoden päästä.

Sivistystoimen esimiehistä kirjastonjohtaja sekä Kirkonmäen koulunjohtaja eläköityivät. Uutena kirjastonjohtajana aloitti kesällä Laura Tyysteri ja Kirkonmäen koulunjohtajana Markku Saren. Lukion rehtori irtisanoutui toukokuussa. Lukion rehtorin tehtävää on hoitanut kesästä lähtien vt.rehtorina Merja Klemola ja vararehtorina Sirpa Rietz. Lukion rehtorin virka oli avoimessa haussa syyskuussa. Valittu henkilö ei ottanut tehtävää vastaan.

Tehtäväalue: Peruskoulutus

Toiminta-ajatus

Antaa laadukasta perusopetusta.

Tavoitteet:

1. Opetussuunnitelmatyön valmistelu ja sen käyttöönotto

- opetussuunnitelmatyöhön osallistuminen yksiköittäin sekä oppiainetiimeissä
- koulutuksiin osallistuminen
- uusi opetussuunnitelma otetaan käyttöön 1.8.2016

Mittari: Uusi opetussuunnitelma käytössä 1.8.2016.

Toteutui. Uusi opetussuunnitelma otettiin käyttöön 1.8.2016 alkaen. Opetussuunnitelmatyöhön osallistui koko opetushenkilöstö. Opetussuunnitelmaa koskeviin koulutuksiin osallistuttiin.

2. Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen opetuksessa

- tvt-strategian laatiminen yhdessä tietohallinnon, varhaiskasvatuksen ja lukion kanssa
- kaupungin pedagogisen tv-tiimin toimintamallin kehittäminen
- koulutuksien järjestäminen henkilöstölle
- sähköisten oppimateriaalien lisääminen opetuksessa
- edellyttää investointimäärärahaa

Mittari: Tvt-strategia valmis vuoden 2016 lopussa

Ei toteutunut. Tvt-strategiaa työstettiin pedagogisen tv-tiimin, esimiesten ja tietohallinnon kesken tvt-strategiapäivinä. Strategiatyössä käytettiin myös ulkopuolista asiantuntijaa. Tvt-strategia käsitellään sivistyslautakunnassa huhtikuussa 2017. Uusia toimintamalleja kehitettiin tv-t:n opetuskäytössä. Laitetarpeita tarkasteltiin yksiköittäin ja investointirahalla sekä hankerahoituksella pystyttiin laitekantaa kasvattamaan merkittävästi. Käynnissä oli kolme (3) tv-t-hanketta. Hankkeet mahdollistivat muun muassa monipuolisen täydennyskoulutustarjonnan ja henkilöstö osallistui koulutuksiin aktiivisesti. Useissa koulutuksissa kouluttajana toimi pedagogisen tv-tiimin opettaja eli oman organisaation osaamista hyödynnettiin.

3. Kiiruun koulurakennukseen liittyvä suunnittelu ja valmistelutyö

- pääsuunnittelijan ja urakoitsijan kanssa toimivien pedagogisten ratkaisujen toteuttamiseksi mm. av- ja tv-t-suunnitelma
- toimintakulttuurin luominen

Toteutui. Sivistystoimeen perustettiin toimintakulttuurityöryhmä, mikä vastasi kalustekilpailutuksen valmistelusta yhdessä konsultin kanssa. Työryhmään osallistuivat yläkoulun ja lukion rehtori. Koko henkilöstö osallistui suunnittelutyöhön ja lisäksi osallistettiin koululaisia/opiskelijoita. Taidehankintatyöryhmä perustettiin valmistelevaan taidekilpailua. Työryhmään osallistui Kiiruun koulun ja lukion kuvataideopettaja.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	511 800		511 800	642 555	-130 755
Toimintakulut	-6 199 350		-6 199 350	-6 186 066	13 284
Toimintakate	-5 687 550		-5 687 550	-5 543 512	144 038
Sisäiset kulut	-2 141 500		-2 141 500	-2 140 048	1 452
Sumupoistot	-8 000		-8 000	-99	7 901

Toiminta:

Perusopetuksen uusi opetussuunnitelma otettiin käyttöön 1.8.2016. Paikallisen perusopetuksen opetussuunnitelman valmistelu aloitettiin vuonna 2015 ja sitä työstettiin keväälle 2016 asti. Koko opetushenkilöstö osallistui suunnitelman valmisteluun. Pääasiallisessa vastuussa valmistelusta oli opetussuunnitelman ohjausryhmä. Sivistyslautakunnalle esiteltiin opetussuunnitelmavalmistelua talven 2016 aikana ja suunnitelma hyväksyttiin lautakunnassa keväällä 2016. Opetussuunnitelmien lisäksi perusopetukseen tehtiin aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma ja työstettiin tieto- ja viestintäteknologiastrategiaa ja tasa-arvosuunnitelmaa.

Tieto- ja viestintäteknologian (tv) hyödyntäminen opetuksessa oli keskiössä. Opetussuunnitelman paikalliseksi painopistealueeksi otettiin tv. Opetustoimen pedagoginen tv-tiimi jatkoi toimintaansa ja kehitti toimintamalliaan. Tiimi tarjosi opetushenkilöstölle pedagogista tv-tukea esimerkiksi täsmäkoulutuksin.

Kunkin yksikön osalta tarkasteltiin laitetarpeet ja tarkastelun pohjalta suunnattiin laitehankintoja. Valtuuston myöntämän investointimäärärahan ja tv-hankerahoituksen avulla pystyttiin koulujen laitekantoja lisäämään merkittävästi. Yksiköihin hankitut laitteet ovat olleet aktiivisessa käytössä. Käyttöönottoa ovat edistäneet muun muassa opetushenkilöstön aktiivinen osallistuminen tv-koulutuksiin sekä pedagogisen tv-tiimin tuki.

Opetustoimen pedagoginen tv-tiimi, esimiehet ja tietohallinto laativat yhdessä tv-strategiaa. Ulkopuolisena asiantuntijana toimi Ilona It:n asiantuntija. Sivistyslautakunta käsittelee tv-strategian kokouksessaan huhtikuussa 2017.

Huoltajille Someron tieto- ja viestintäteknologian opetuskäyttöä esiteltiin huoltajaillalla syksyllä 2016. Illan aikana huoltajia opastettiin myös lasten/nuorten turvalliseen median käyttöön asiantuntijan johdolla.

Sähköisten oppimateriaalien käyttöä opetuksessa lisättiin vuoden aikana.

Opetussuunnitelman toiseksi painopistealueeksi valittiin yrittäjyyskasvatus. Someron kaupunkistrategiassa 2025 yrittäjyyskasvatus on sisällytetty lukiossa kehitettäväksi aihealueeksi. Opetussuunnitelmassa kehittäminen on ulotettu peruskoulun 1.luokkaan asti. Yrittäjyyskasvatuksen kehittämistiimi, josta elinkeinoasiantuntija Tanja Uusitalo vastasi, järjesti muun muassa tapahtumia ja yrityskylävierailut. Uuden opetussuunnitelman käyttöönoton yhteydessä elinkeinoasiantuntija kiersi jokaisella koululla kertomassa henkilöstölle mahdollisuudesta saada tukea yrittäjyyskasvatukseen.

Terttilän ja Ollilan koulut lakkautettiin. Terttilän koulun henkilöstö siirtyi Joensuun kouluun.

Perusopetuksen oppilasmäärä laski -22 oppilasta edellisvuodesta. 1.luokkalaisten määrä väheni -25 oppilasta. Yläkoulun oppilasmäärä kasvoi +30 oppilasta vuodesta 2015.

Tehtäväalue: Toisen asteen koulutus

Toiminta-ajatus

Someron lukiossa annetaan laadukasta opetusta.

Tavoitteet:

1. Teknologian ja opetuskäytön lisääminen

- Valmistaudutaan erilaisten teknologisten välineiden opetuskäyttöön siten, että sähköinen yo-tutkinto sujuu hyvin. Lisäksi etsitään toimivia ja käyttökelpoisia oppimisalustoja ja e-oppimateriaalia. Laaditaan tv-t-strategia yhdessä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa.

Mittari: Tv-t-strategia valmis vuoden 2016 lopussa

Ei toteutunut. Tv-t-strategiaa työstettiin pedagogisen tv-t-tiimin, esimiesten ja tietohallinnon kesken tv-t-strategiapäivinä. Strategiatyössä käytettiin myös ulkopuolista asiantuntijaa. Tv-t-strategia käsitellään sivistyslautakunnassa huhtikuussa 2017.

Tv-t:n käyttö on lisääntynyt opetuksessa. Erityisesti ensimmäisen vuosikurssin opiskelijat käyttävät erilaisia oppimisalustoja niin tuntityöskentelyyn kuin kokeisiin.

Opiskelijat tekevät koulutöitä sähköisiin oppimisalustoihin ja palauttavat ne niiden välityksellä opettajille. Lukion ensimmäisen vuosikurssin opiskelijat ovat tehneet melkein kaikki kokeensa sähköisesti.

2. Lähilukioyhteistyön lisääminen

- Tehdään yhteistyötä Kosken ja Pöytyän lukioiden kanssa. Pidetään yhteisiä opettajien koulutustilaisuuksia ja tehdään opetussuunnitelman laadinnassa yhteistyötä.

Mittari: Tapahtumat

Toteutunut.

Yhteistyö kosken ja Pöytyän lukioiden kanssa on jatkunut rehtoritapaamisten merkeissä.

3. Opetussuunnitelman laatiminen

- Tehdään opetussuunnitelma valmiiksi lukuvuoden aikana.

Mittari: Uusi opetussuunnitelma käytössä syksystä 2016 alkaen.

Toteutunut.

Uusi opetussuunnitelma on lukion ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoilla käytössä. Uuden opetussuunnitelman hengen mukaisesti sitä täydennetään tarvittaessa.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	8 300		8 300	12 067	-3 767
Toimintakulut	-1 012 610		-1 012 610	-999 903	12 707
Toimintakate	-1 004 310		-1 004 310	-987 835	16 475
Sisäiset kulut	-298 400		-298 400	-315 501	-17 101
Sumupoistot	-11 700		-11 700	-11 666	35

Toiminta:

Syksyllä lukiossa aloitti 41 uutta opiskelijaa opiskellen uuden opetussuunnitelman mukaan. He ovat ensimmäinen ikäryhmä, joka kirjoittaa kaikki aineet ylioppilaskirjoituksissa sähköi-

sesti. Syksyllä oli ensimmäiset sähköiset ylioppilaskokeet. Sähköisenä kirjoitettiin maantieto, saksa ja filosofia. Kokeeseen valmistauduttiin osallistumalla valtakunnallisiin harjoituksiin. Someron lukiossa osallistui maantiedon kokeeseen 11 opiskelijaa. Koe sujui hyvin ilman suu-rempiä ongelmia ja opiskelijoiden tulokset olivat hyvät.

Valmistaakseen opiskelijoita sähköistyvään opiskeluun ja ylioppilaskirjoituksiin opettajat ovat osallistuneet esim. Osuma-hankkeen koulutuksiin. Opiskelijoita tutustutetaan erilaisten sähköisten oppimisalustojen käyttöön. Lisääntyneet opettajien tv-taidot näkyvät oppituntien lisäksi myös kokeissa. Ensimmäisen vuoden opiskelijat ovat tehneet syksyllä suurimman osan kokeistaan sähköisesti. Myös muiden opiskelijoiden tv:n käyttö opiskelussa ja kokeissa on lisääntynyt. Erityisesti niissä aineissa, jotka he kirjoittavat sähköisesti.

Someron kaupungin opetuksen yksi painopistealue on yrittäjyys. Lukiossa on ollut yrittäjyyskurssi myös vanhassa opetussuunnitelmassa. Syksyllä yrittäjyyskurssilaiset lähtivät mukaan Nuori yrittäjyys ry:n NY Vuosi yrittäjänä -projektiin. Kurssilaiset ovat perustaneet yrityksiä ja he toimivat yrittäjinä lukuvuoden ajan. Rahaa hankkeeseen saatiin Someron elinkeinotoimelta.

Somerolaisten yritysten kanssa tehtiin yhteistyötä opo1 – kurssin tiimoilta. Perinteinen toisen vuosikurssin opiskelijoiden kahden päivän pituinen työelämään tutustuminen korvattiin viime keväänä Amazing race - ja duunivarjo - tapahtumilla. Amazing race – tapahtumassa opiskelijat kiersivät somerolaisissa yrityksissä tehden kilpailutehtäviä. Duunivarjo -päivänä opiskelijat seurasivat valitsemaansa ammatinharjoittajaa. Palaute tapahtumista oli positiivista sekä yrittäjien että opiskelijoiden taholta.

Syksyllä toteutettiin lukion ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoille kansainvälisyyspolku, jossa oli mukana henkilöitä kertomassa esim. työskentelystä ulkomailla ja opiskelijavaihdosta. Myös joitain yläkoululaisia osallistui tapahtumaan.

Opo2 kurssilaiset valtasivat kaupungintalon 24h-leirin merkeissä. 24h-leiri toteutettiin yhteistyössä Someron nuorisotoimen ja elinkeinotoimen kanssa. Leiriläiset suorittivat mm. yrittäjyyteen liittyviä tehtävärasteja.

Someron lukio kokeili ensimmäisenä Suomessa yhteistyötä MLL:n kanssa tukihenkilökoulutuksen merkeissä. Projekti on nimeltään ZempPARI-koulutus. Mukaan lähti 14 lukiolaista. Lukiolaiset kävivät MLL:n tukihenkilökurssin ja opastivat toimintaan hakeneita yläkoululaisia mm. läksyissä. Tukihenkilökurssi toteutettiin Somero-opiston kurssina. Koulutuksen käyneet lukiolaiset voivat 18 vuotta täytettyään toimia MLL:n tukihenkilöinä. Yhteistyökumppanina toimivat nuorisotoimi ja koulukuraattori. Projektiä tukivat Someron Rotaryt ja K-market Härkätie.

Edellä mainittujen lisäksi yhteistyötä tehtiin mm. kirjaston ja Someron seurakunnan kanssa. Lisäksi opiskelijoita osallistui erilaisiin valtakunnallisiin kilpailuihin eri oppiaineissa. Opiskelijat tekivät valitsemiinsa kurssihin kuuluvia opintokäyntejä esim. Kansallisteatteriin, Turun yliopistoon, Turun biotekniikan keskukseen, Ruissalon kasvitieteelliseen puutarhaan, Tuorlan observatorioon ja lähialueen liikuntapaikkoihin.

Yhteistyö Kosken ja Pöytyän lukioiden kanssa on jatkunut rehtoritapaamisten merkeissä.

Lukion rehtori Jari Honkala irtisanoutui tehtävistään toukokuussa. Kesäkuusta asti rehtorin tehtäviä on hoitanut vararehtori Merja Klemola. Lukion viranhaltioissa ei muita henkilövaihdoksia ole tapahtunut vuoden aikana.

Keväällä ylioppilaaksi pääsi 42 opiskelijaa. Opiskelija määrä on pysynyt ennallaan. Vuoden lopussa lukiossamme opiskeli 139 lukiolaista ja kaksi japanilaista vaihto-opiskelijaa.

Tehtäväalue: Vapaa sivistystyö**Toiminta-ajatus**

Somero-opistossa järjestetään lähipalveluna monipuolista vapaan sivistystyön lain mukaista toimintaa, avointa yliopisto-opetusta ja taiteen perusopetusta sekä tuotetaan elämänpituisen oppimisen mahdollistavia palveluita paikallisen (Somero ja Koski TI) historian ja kulttuurin lähtökohdista tulevaisuuteen suunnaten

Tavoitteet:**1. Pitkäaikaistyöttömille ja nuorille työttömille suunnatun koulutuksen järjestäminen**

Mittari: Järjestetään vähintään kaksi kolmen kuukauden pituista kurssia itse tai yhteistyössä jonkun muun oppilaitoksen kanssa.

Toteutunut.

2. TVT:n käytön kehittäminen opetuksessa

Mittari: Hankitaan taiteen perusopetuksen ja työttömien koulutuksen käyttöön 5 – 6 kannettavaa tietokonetta
Järjestetään vähintään kaksi opetuksessa verkkoa hyödyntävää kurssia tai luentoja

Toteutunut.

3. Yhteistyöverkostoissa järjestettävään koulutukseen osallistuminen

Mittari: Vähintään 15 osallistumiskertaa.

Toteutunut.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	93 500		93 500	96 208	-2 708
Toimintakulut	-378 480		-378 480	-367 594	10 886
Toimintakate	-284 980		-284 980	-271 386	13 594
Sisäiset tuotot	0		0	2 111	-2 111
Sisäiset kulut	-54 600		-54 600	-57 283	-2 683

Toiminta

Vuosille 2014-2020 laaditussa kehittämissuunnitelmassa on painopistealueiksi määritelty terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, taiteen perusopetus, ammatillinen täydennyskoulutus sekä yhteistyön kehittäminen. Toiminnan keskeisiä kohderyhmiä ovat ikäänntyvät, lapset ja nuoret sekä erityisryhmät.

Vuonna 2016 panostettiin erityisesti pitkäaikaistyöttömille suunnatun kuntouttavana työtoimintana järjestetyn koulutuksen kehittämiseen. Kevät- ja syyslukukaudella toteutetuille kolmen kuukauden mittaisille kursseille osallistui yhteensä 18 työtöntä. Koulutuskokonaisuudet sisälsivät työelämä- ja työnhakuvalmiuksia lisääviä aihealueita.

Toisena kehittämiskohteena oli tieto- ja viestintätekniikan hyödyntäminen opetuksessa. Opistolle hankittiin kertomusvuoden aikana kuusi kannettavaa tietokonetta sekä järjestettiin kolme

Jyväskylän kesäyliopiston toteuttamaa verkkoluentoa, joita pääsi seuraamaan Somerolla elokuvateatterin valkokankaalta. Luennoille osallistui keskimäärin 25 henkilöä.

Vuonna 2016 opistossa järjestettiin opetusta 220 kurssilla ja luennolla yhteensä 4873 opetustuntia. Kurssien yhteenlaskettu osallistujamäärä oli 3976 henkilöä. Opetustunteina laskettuna opetusta järjestettiin 4,5 % vähemmän kuin vuonna 2015 mutta osallistujamäärän kasvu jatkui ollen 26 % edellisvuotta suurempi. Osallistujamäärän voimakas kasvu selittyy suosituilla luennoilla. Noin 18 % opetuksesta järjestettiin Koskella ja loput Somerolla. Koskella järjestetyn opetuksen osuus laski edellisestä vuodesta noin 2 prosenttiyksikköä.

Vuoden aikana järjestettiin 21 luentoa, joille osallistui yhteensä 1286 henkilöä. Luentotarjonta sisälsi muun muassa useita Karjala- ja Somero-aiheisia luentoja, joista suosituimmille osallistui yli sata kuulijaa.

Visuaalisen taiteen perusopetukseen osallistui 67 lasta ja nuorta. Opetusta annettiin koko laajuudessaan yhteensä 303 opetustuntia. Ensimmäiset koko oppimäärän suorittaneet opiskelijat valmistuivat keväällä 2016. Heille jaettiin todistukset Taidekoulun Ellinooran uni - kevätnäyttelyn avajaisissa Nuppulinnassa. Näyttelyn yhteydessä esitettiin myös Ellinooran uni -näytelmä, joka toteutettiin yhteistyössä Kiiruun koulun kahdeksansien luokkien luovan ilmaisun ryhmän ja Lounais-Hämeen musiikkiopiston kanssa. Näytelmää esitettiin myös alakoulujen 1 – 2 luokkien oppilaille.

Opetushallitus myönsi kertomusvuonna Somero-opistolle 2500 euron opintoseteliavustuksen työttömien, maahanmuuttajien ja ikääntyneiden kurssimaksujen alentamiseen. Vuoden 2016 aikana siitä myönnettiin 38:lle kohderyhmään kuuluvalla opiskelijalle 20 euron alennus.

Somero-opisto tekee yhteistyötä viiden varsinaissuomalaisen kansalaisopiston (Salon kansalaisopisto, Turun suomenkielinen työväenopisto, Vakka-Suomen kansalaisopisto ja Åbo svenska arbetarinstitut) kanssa. Yhteistyöopistot ovat järjestäneet verkostona koulutusta opettajille ja työhyvinvointia edistävää toimintaa sekä tehneet laatutyötä Opetus- ja kulttuuriministeriön Osaava-ohjelmasta rahoitetuissa Pramilla I–III -hankkeissa. Hankekokonaisuus päättyi vuoden 2016 lopussa.

Rehtori ja kurssisihteeri ovat mukana kaupunginjohtajan nimeämässä työllisyyden edistämisen ohjausryhmässä sekä sivistysjohtajan nimeämässä rakenteilla olevan uuden Kiiruun koulun toimintakulttuuriryhmässä.

Tarkempaa tietoa Somero-opiston toiminnasta on luettavissa erikseen julkaistavassa toimintakertomuksessa.

Tehtäväalue: Kirjastotoimi

Toiminta-ajatus

Yleisten kirjastojen kirjasto- ja tietopalvelujen tavoitteena on edistää väestön yhtäläisiä mahdollisuuksia sivistykseen, kirjallisuuden ja taiteen harrastukseen, jatkuvaan tietojen, taitojen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen, kansainvälistymiseen sekä elinikäiseen oppimiseen. Kirjastotoiminnassa tavoitteena on edistää myös virtuaalisten ja vuorovai- kuteisten verkkopalvelujen ja niiden sivistyksellisten sisältöjen kehittymistä.

Tavoitteet:

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2016

1. Laadukas kirjastotoiminta

Pohjan laadukkaalle kirjastotoiminnalle luovat:

- ajantasaiset, monipuoliset, laadukkaat kokoelmat

- riittävä, koulutettu ja motivoitunut henkilökunta
- hyvin toimivat tilat ja välineet

Mittari: Valtakunnalliset vertailutilastot

Toteutunut.

Valtakunnalliset vertailutilastot vuodelta 2016 julkistetaan maaliskuun puolivälissä 2017. Vuoden 2015 tilastoissa Someron kirjaston asukaslukuun suhteutetut vertailuluvut ovat aiempien vuosien tapaan valtakunnan keskitasoa parempia. Vaikka 2016 vuoden vertailutiedot puuttuvat vielä, tilastojen valossa näyttää ilmeiseltä, että Someron kirjasto on tilastojen valossa säilynyt laadukkaana ja paikkakuntalaisten ahkerasti käyttämänä palveluna myös tänä vuonna. Alla olevassa taulukossa vertailulukujen laskemiseen on käytetty vuodenvaihteen 2015–2016 asukaslukua.

Suoritteet	2015	2016	Taloussuunnitelma		
	2015	2016	2017	2018	2019
Kokoelman koko (1000 kpl)	105	106	105	105	105
Lainaukset (1000 kpl)	154	153	160	160	160
Fyysiset käynnit (1000 kpl)	120	118	125	125	125
Verkkokäynnit (1000 kpl)	21	23	25	30	30
Oheistoiminnot kpl (käyttäjäkoulutukset, näyttelyt, tapahtumat)	139	179	150	155	155
Mittarit					
Hankinta/(asukasluku/1000)	526	528	545	545	545
Lainaus/asukas	16,8	16,8	18	18,3	18,5
Käynnit/asukas	13,1	13,1	13	14	14
Lainan hinta (toimintakulut/lainaus)	4,3	4,3	4,5	4,5	4,5
Taloudellisuus (=henkilöstökulut+ aineistokulut/(käynnit+lainaus))	1,5	1,7	1,5	1,5	1,5

2. Sähköisen aineiston tunnetuksi tekeminen

- kirjaston sähköisen aineiston käyttö kotikoneilta mahdollistuu vuonna 2015
- e-kirjoja hankitaan ja niistä informoidaan vuonna 2016

Mittari: Käytön valtakunnalliset vertailutilastot.

Toteutunut.

Someron kirjaston e-kirjakokoelmaan kuului vuonna 2016 yhteensä 166 teosta. Kokoelmasta otettiin 154 lainaa. E-kirjakokoelmasta tiedotettiin jatkuvasti kirjaston fyysisissä tiloissa ja verkkosivuilla. Vuoden aikana tehtiin kaksi laajempaa tiedotuskampanjaa, joiden aikana e-kirjakokoelmasta kerrottiin mm. paikallisessa mediassa ja asiakkaille jaettavissa kirjanmerkeissä. Kampanjoista jälkimmäinen tuotti hyvin tulosta, ja e-kirjojen lainaus lähti nousuun aivan vuoden 2016 lopussa. E-kirjakokoelman kartuttamista, siitä tiedottamista ja sen käyttöön opastamista jatketaan vuonna 2017.

3. Mediakasvatuksen modernisointi

- erityisesti koululuokille ja iäkkäille annettavan mediakasvatuksen ja -ohjauksen apuna on viime vuosina käytetty tabletteja. Tableteilla voi mm. käyttää internetiä, katsoa liikkuvaa kuvaa, kuunnella äänikirjoja, lukea e-lehtiä ja e-kirjoja. Opetuksessa tabletteja voidaan käyttää monin tavoin esim. aineistovinkkauksissa ja omien tuotteiden teossa
- tablettien monipuolisuus innostaa lapsia ja nuoria tiedonhakuun ja ohjattuun omaan tekemiseen, myös lukemiseen
- iäkkäille kosketusnäytöt ovat näppäimistöä helpommat käyttää

Mittari: Uudistettu välineistö (tabletit)

Toteutunut.

Kirjastoon hankittiin AVI:n myöntämällä hankerahoituksella vuoden 2016 loppupuolella 12 tablettia ja niille siirreltävä lataus- ja säilytysalkku. Mahdollisuus uusien välineiden käyttöön otettiin huomioon seuraavan kevään toimintaa suunniteltaessa. Alkuun tabletteja aiotaan käyttää ainakin tiedonhaun ja e-aineistojen käytön opetuksessa, ikäihmisten muistikammaritoiminnassa sekä erilaisissa lasten ja nuorten työpajoissa.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	13 400		13 400	18 951	-5 551
Toimintakulut	-503 020		-503 020	-491 064	11 956
Toimintakate	-489 620		-489 620	-472 113	17 507
Sisäiset kulut	-223 300		-223 300	-228 060	-4 760

Toiminta:

Kirjasto on Somerolla paikkakuntalaisten arvostama ja ahkerasti käyttämä palvelu. Kirjaston lainaus ja kävijämäärä pysyivät vuonna 2016 lähestulkoon edellisen vuoden tasolla. Myös hankinnat pystyttiin pitämään hyvällä tasolla. Varsinkin loppuvuodesta kokoelman ajantasaisuuteen panostettiin lisäämällä poistoja. Vuoden lopulla solmittiin myös uusi kirjastoaineiston hankintasopimus. Olennainen muutos toiminnassa oli pitkäaikaisen kirjastonjohtajan jääminen vanhuuseläkkeelle ja uuden kirjastonjohtajan aloittaminen työssään.

Vuoden aikana kirjastossa oli käynnissä neljä AVI:n rahoittamaa kehittämishanketta. Niiden tavoitteisiin kuuluivat mm. lasten ja nuorten lukemisen ja kirjoittamisen edistäminen Somerolla, kirjastotilan elävöittäminen infotauluilla sekä mediakasvatuksen modernisointi uudella laitteistolla. Yhdessä hankkeista juhlistettiin erilaisin tapahtumin Someron kirjastoautotoiminnan 50-vuotisjuhlavuotta.

Vakituisena toimintana jatkoivat mm. satutuokiot ja muistikammari. Taide- ja muita näyttelyitä oli vuoden aikana yhteensä 15. Kirjaston Parvigalleria oli kysytty, koska monet muut paikkakunnan näyttelytilat ovat väliaikaisesti poissa käytöstä.

Varsinkin vuoden jälkipuoliskolla kirjastossa panostettiin koulu yhteistyön tiivistämiseen. Käytännön tuloksena kirjaston käyttäjäkoulutusten (kirjastonkäytön ja tiedonhaun opetus sekä kirjavinkkaus) osallistujamäärä lähes kaksinkertaistui edelliseen vuoteen verrattuna. Tänä vuonna käyttäjäkoulutuksiin osallistui yhteensä 1312 henkilöä. Myös kaikille avoimien yleisötapahtumien (esim. kirjallisuustapahtumat ja konsertit) osallistujamäärä nousi yli 20 % edellisvuoteen nähden.

Vuonna 2016 kirjaston yhteistyökumppaneita olivat mm. Someron koulut ja varhaiskasvatus, Someron kulttuuri ry, Someron liikunta ry, Someron seurakunta, Somero-opisto, Eläkeliiton Someron osasto, Suomen tietokirjailijat ry sekä Varsinais-Suomen muut kirjastot.

Tehtäväalue: Vapaa-aikatoimi

Tavoitteet:

Liikuntatoimi (Someron Liikunta ry.)

- 1. Uimahalli- ja kuntosalitoiminnan jatkuva kehittäminen sekä liikunnan monipuolisten toimintaedellytysten ylläpitäminen**

Mittarit: Henkilökunnan koulutukset, asiakaskyselyt, oman varainhankinnan osuuden kasvattaminen 1 %/vuosi

Toteutui.

Uimahallin henkilökunnalle järjestettiin vuosittainen Trimmikurssi elokuussa ylläpitämään ammatillista osaamista uimahalliympäristössä. Elokuussa koko henkilöstö osallistui tutustumiskäynnille Rajamäen uimahalliin. Vesijumpan ohjaajat kävivät päivittämässä taitojaan maaliskuussa Tampereella, syyskuussa Turussa ja lokakuussa Helsingissä. Uimaopettaja koulutettiin Hämeenlinnassa EasySwim –ohjaajaksi. Yksi uinninvalvojista suoritti kansainvälisen hengenpelastajakurssin Jyväskylässä. Lisäksi yksi uinninvalvoja suoritti Suomen Uimaopetus- ja hengenpelastusliiton uinninvalvojakurssin ja ensiapukurssin. Toiminnanjohtaja sai päätökseen Yritysjohdamisen Erikoisammattitutkinnon.

Uimahalli Loiskeessa ja Loiskeen nettisivuilla järjestettiin asiakastyytyväisyyskysely uimahallin ja kahvion asiakkaille marraskuussa 2016. Tulokset olivat positiivisia, sillä uimahallin ja kahvion asiakkaiden tyytyväisyyskyselyn keskiarvo asteikolla 1-5 oli 4,6. Liikunta ry:n liikevaihto kasvoi vuonna 2016, mutta tilinpäätös ei ole vielä kokonaan valmistunut.

2. Liikuntastrategiatyön käynnistäminen yhteistyössä sivistystoimen kanssa

Ei toteutunut.

3. Erityisryhmien liikuntatarjonnan käynnistäminen

- henkilöstön kouluttaminen
- ryhmien tarvekartoitus

Ei toteutunut.

Erityisuintiin koulutettiin kaksi uimaopettajaa marraskuussa 2015 järjestetyillä kursseilla. Erityisuintiryhmät aloitettiin tammikuussa 2016 ja ne saivat jatkoa sekä keväällä että syksyllä.

Muita erityisryhmille suunnattuja kursseja ei tarjottu puutteellisista ohjaajaresursseista johtuen.

Nuorisotoimi

4. Nuorten ohjaus- ja palveluverkoston perustaminen

- nuorisotakuu
- verkoston palveluiden tavoitettavuus
- yhteistyömallien kehittäminen

Mittari: Tilastotiedot mm. nuorten palveluiden käytöstä

Toteutunut.

Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto perustettiin ja palaverieita järjestettiin kaksi kertaa vuoden aikana. Verkostoon saatiin mukaan kattava joukko eri alojen asiantuntijoita. Verkoston ansiosta syntyi mm. matalan-kynnyksen liikuntakerho yhteistyössä liikunta ry:n, 4H:n ja nuorisotoimen kanssa.

Taikurikurssi (7-12vuotiaille) keväällä (18 nuorta)

Taikurikurssi (7-12vuotiaille) syksyllä (19 nuorta)

Fun park-/ostosretki yli 13-v (n. 15 nuorta)

5. Kehittämissuunnitelma

- erityisnuorisotyö
- yhteistyön kehittäminen ja nykyisten toimintojen vakiinnuttaminen kentän muiden toimijoiden kanssa (esim. koulut, sosiaalityö, vapaa-ajan toimijat)

- talotyön kehittäminen vastaamaan nuorten tarpeita yhdessä nuorten kanssa esim. nuorisovaltuusto ja oppilaskunnat
- nuorisotyöntekijöiden ja nuorisotyön tunnettavuuden lisääminen

Mittari: Kehittämissuunnitelma valmis vuoden 2016 lopussa, kävijämäärätilastointi, palvelukysely

Toteutunut muutoin paitsi talotoiminnan osa-alueelta vain osittain.

Kehittämissuunnitelmaa työstettiin ja se saatiin eteenpäin vuoden 2017 alussa. Nuorisotoimen toimenkuvia tarkennettiin ja erityisnuorisotyö käynnistyi uuden nuorisotyöntekijän myötä.

Erityisnuorisotyöntekijä veti kahta ryhmää erityisoppilaille. Lisäksi perustettu matalankynnyksen liikuntakerho soveltuu myös erityislapsille. Vuoden aikana perustettiin valtakunnallisesti uudenlainen toimintamuoto, Zempparitoiminta yhteistyössä MLL:n, lukion ja yläkoulun kanssa. Zempparitoiminnassa pyritään tukemaan yläkoululaisten koulunkäyntiä. Toiminta soveltuu myös erityislapsille ja tätä toimintaa vetää erityisnuorisotyöntekijä. Yhteistyötä on tehty monien eri toimijoiden kanssa tapahtumissa ja pidemmissä projekteissa; esimerkiksi koulu yhteistyö, sosiaalityö (kuntouttava työtoiminta), kulttuuri ry, liikunta ry, 4H, elinkeinotoimi, MLL.

Talotyötä on pyritty markkinoimaan tehokkaammin ja nuorten ääntä on kuunneltu nuorten iltojen aikataulujen ja päivien sekä sisällön suhteen. Nuorisovaltuuston jäseniltä on kysyty ehdotuksia talotoiminnan kehittämiseen.

Nuorisotoimesta on tehty esite ja markkinointia on pyritty tehostamaan facebookissa, koulujen kautta ja lehtimainonnalla. Zempparissa on mukana 28 nuorta. Liikuntakerhossa kävijöitä 2-9/kerta. (9 nuorta oli aktiivisesti mukana ja heistä suurin osa yleensä paikalla, tuo kerta kuin oli vain 2, oli ainut kerta.) Liikuntakerhon super park-retkelle osallistui 39 nuorta.

6. Yrittäjyyskasvatus osana nuorisotyötä

- yhteistyön kehittäminen elinkeinotoimen ja koulujen kanssa

Mittari: Tapahtumat.

Toteutunut.

Keväällä nuorisotoimi oli mukana Duunitreffeillä yhdessä yrittäjien kanssa. Keväällä 2016 nuorisotoimi oli mukana järjestämässä lukiolaisille TET:iä, jonka teemana oli Amazing business race. Mukana oli myös elinkeinotoimi ja lukusia yrityksiä.

Syksyllä 2016 järjestettiin lukiolaisille niin ikään nuorisotoimen, lukion ja elinkeinotoimen yhteistyönä NY24-leiri.

Kulttuuritoimi (Someron Kulttuuriyhdistys ry.)

7. Kulttuuritoiminnan sopeuttaminen vallitseviin resursseihin

- Kulttuuristrategian laatiminen

Mittari: Kulttuuristrategian valmistuminen.

Ei toteutunut.

Kulttuuristrategian laatimista jouduttiin lykkäämään. Kulttuuristrategiatyö on parhaimmillaan käynnissä ja sitä ollaan menossa esittelemään maaliskuussa 2017 sivistyslautakunnan kokoukseen.

8. Vapaaehtoisten aktivointi ja uusien rekrytointi

- Jäsenmäärän kasvattaminen.

Mittari: Jäsenmäärä.

Ei toteutunut.

Jäsenmäärä ei kasvanut, mutta Kulttuuri ry:n jäsenyys on herättänyt kiinnostusta useissa paikkakuntalaisissa toimijoissa. Kulttuuri ry:n johtokunta sai myös yhden jäsenhakemuksen, joka jouduttiin kuitenkin palauttamaan täydennettäväksi. Uusia vapaaehtoisia on saatu mm. johtokuntaan ja uusia tapoja saada myös jäsenyhdistysten ulkopuolisia vapaaehtoisia on ideoitu.

9. Kiiruun kivimakasiinin kehittäminen

- Haetaan Leader-hanketta, jossa kehitetään Kiiruun kivimakasiinia ja sen käyttömahdollisuuksia.

Mittari: Toteutunut hanke.

Toteutunut.

Ei haettu Leader-hanketta, mutta Kivimakasiini kunnostettiin kaupungin tuella ja talkootyöllä. Kivimakasiinia on jo hyödynnetty mm. näyttelytilana, erilaisissa tapahtumissa sekä kuvanottopaikkana.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	273 900		273 900	282 201	-8 301
Toimintakulut	-1 162 650		-1 162 650	-1 129 074	33 576
Toimintakate	-888 750		-888 750	-846 874	41 876
Sisäiset kulut	-877 950		-877 950	-933 341	-55 391
Sumupoistot	-6 000		-6 000	-6 038	-38

Toiminta:

Liikuntatoimi:

Someron Liikunta ry:n vuosi 2016 sujui edellisvuosien tavoin tasapainoisesti. Uimahalli Loiskeen kokonaiskävijämäärä vuonna 2016 oli 77 809. Pudotusta edelliseen vuoteen oli 0,8 %. Päiväkohtaiseksi keskiarvoksi muodostui näin ollen 245 kävijää/päivä. Uimahalli oli avoinna yleisölle 317 päivänä vuoden aikana. Huoltokatko pidettiin 11.7. - 14.8.2016.

Uimahallin aulassa järjestettiin asiakastytyväisyyskysely uimahallin ja kahvion asiakkaille marraskuussa 2016. Tulokset olivat positiivisia, sillä uimahallin ja kahvion asiakkaiden tyytyväisyyskyselyn keskiarvo asteikolla 1-5 oli 4,6.

Kuntosalin kävijämäärä vuonna 2016 laski hieman yli 20 % vuoteen 2015 verrattuna ollen 17 213 kävijää. Syyskuussa 2016 Somerolle avattu uusi kuntokeskus Fit Somero vaikutti monitoimitalon kuntosalin asiakasmäärään. Kuntosali oli edellisen vuoden tapaan avoinna käyttäjilleen ympäri vuoden uimahallin aukioloaikojen mukaisesti. Uimahallin kesähuollon aikana kuntosalin aukioloaikoja kavennettiin 5 viikon ajaksi.

Vuoden 2016 alussa käynnistyi uutuuksena erityisryhmien uimaopetus. Erityisuintiin voivat osallistua kaiken ikäiset uinnista kiinnostuneet henkilöt, jotka eivät rajoitteidensa vuoksi voi osallistua normaaliin uimaopetukseen. Syksyllä Liikunta ry aloitti yhteistyössä Someron nuorisotoimen ja 4H-yhdistyksen kanssa Nuorten Liikuntakerhon. Maksuton kerho on suunnattu yli 11-vuotiaille nuorille ja sen tarkoituksena on tutustuttaa kerholaisia eri liikuntalajeihin rennolla otteella.

Kaupungin ja Liikunta ry:n välinen määräaikainen uimahallin hoitosopimus on voimassa 31.12.2017 asti. Vuonna 2016 selvityksen alla oli hankintalain tulkinta ja sen vaikutukset Liikunta ry:n ja kaupungin välisen liikuntapalvelujen ostosopimuksen jatkamiseen. Aiheeseen liittyen sivistyslautakunta järjesti lokakuussa urheiluseurojen kuulemistilaisuuden ja marraskuussa iltakoulun. Asian selvitystyöt jatkuvat.

Nuorisotoimi:

Vuoden 2016 aikana perustettiin nuorten ohjaus- ja palveluverkosto, jonka toiminnasta nuorisotoimi vastaa. Verkoston tarkoituksena on edistää somerolaisten nuorten hyvinvointia ja lisätä nuorten parissa toimivien tahojen välistä yhteistyötä. Verkoston toimintaan osallistuvat nuorisotoimen lisäksi yläkoulu, lukio, oppilashuolto, sosiaalitoimi, TE-toimisto, poliisi, seurakunta, Liikunta ry, Kulttuuri ry sekä paikallinen MLL ja 4H. Verkoston ensimmäisen palaverin antina perustettiin matalankynnyksen liikuntakerho nuorille yhteistyössä nuorisotoimen ja Liikunta ry:n kanssa.

Nuorisotoimessa toimenkuvia tarkennettiin. Maaliskuussa työnsä aloitti nuorisotyöntekijä, jonka tehtävä painottuu erityisnuorisotyöhön. Uuden työntekijän myötä aloitettiin työstämään nuorisotoimen kehittämissuunnitelmaa, joka viedään lautakuntakäsittelyyn helmikuussa 2017. Kehittämissuunnitelma toimii arjen työkaluna nuorisotoimessa. Kehittämissuunnitelma pohjautui kesällä tehtyyn käyttäjäkyselyyn. Kehittämissuunnitelman lisäksi tuotettiin palveluita esitteitä. Nuorisotoimi osallistui Kiiruun tulevan koulurakennuksen toimitilojen suunnitteluun muun muassa kalustesuunnittelun myötä

Viikoittaisiksi toiminnoiksi vakiintuivat vuoden 2016 aikana nuorten illat, matalankynnyksen liikuntakerho, zempparitoiminta, erityisnuorten ryhmät ja kuntouttava työtoiminta. Tämän lisäksi nuorisotoimella on ollut lyhyitä projekteja kouluilla mm. Kirkonmäen koulun 6.lk:n ryhmäyttäminen yhdessä koulukuraattorin kanssa, yrittäjyystapahtumat lukion ja elinkeinotoimen kanssa, päihdevalistus yläkoululle ja 6.luokille yhdessä moniammatillisen tiimin kanssa, 7. leirit yhdessä seurakunnan ja koulun kanssa, logokilpailu yhdessä elinkeinotoimen ja koulun kanssa, kuvaamataidon valinnaisen ryhmän kanssa seinän maalausta sekä Duunitreffit.

Yhteistyössä eri toimijoiden kanssa järjestettyjä tapahtumia olivat katve-teatteriesitys, tyttöjen hemmotteluilta, taikurikurssit (2kpl), lasten kesäkekkerit, Fun park-/ostosreissu, Super park-reissu.

Etsivällä nuorisotyöntekijällä työ koostuu paljolti yksilöohjauksesta ja lisäksi hän veti kerran viikossa kuntouttavaa työtoimintaa. Kuntouttavassa työtoiminnassa on ollut tarvittaessa työparina myös erityisnuorisotyötä tekevä nuorisotyöntekijä. Etsivä nuorisotyöntekijä on toiminut myös Varsinais-Suomen etsivien verkostoedustajana (AVI). Etsivän nuorisotyöntekijän palkkaukseen myönnettiin valtionrahoitus vuodelle 2016.

Kulttuuritoimi:

Someron Kulttuuri ry toimi sääntöjensä mukaisesti järjestäen toimintaa ja tapahtumia yhdessä jäsenyhdistystensä ja alueen muiden toimijoiden kanssa pitkin vuotta ympäri kaupunkia. Vuosi 2016 oli Someron Kulttuuri ry:lle sekä hengenvetovuosi että vuoden 2017 suunnitteluvuosi, sillä vuodelle 2017 osuu kolme isoa juhluvuotta. Isoimpia asioita vuonna 2016 oli kulttuuristrategiatyön aloittaminen ja Kivimakasiinin kunnostaminen.

Kulttuuri ry kehitti myös muita uusia, kaupungin kulttuuritoimintaa monipuolistavia palveluita samalla, kun järjesti kaupungin tilaamat perinteiset kulttuuripalvelut. Yksittäisten tapahtumien lisäksi yhdistys järjesti kerho- ja kurssitoimintaa.

Tehtäväalue: Varhaiskasvatus

Tavoitteet:

Toiminta-ajatus

Lakisääteisten varhaiskasvatuspalveluiden tarjoaminen asiakaslähtöisesti ja kustannustehokkaasti koko kaupungin alueella.

1. Varhaiskasvatuksen organisaation edelleen kehittäminen uuden varhaiskasvatuslain säädösten mukaisesti ja osana sivistystoimea mahdollisten synergiaetujen saavuttamiseksi.

- Uuden varhaiskasvatuslain mukaisten säädösten toteutuminen
- Yhteistyömallien kehittäminen ja yhteisten tilojen käyttö mahdollisuuksien mukaan.

Mittari: Kuntakesu valmiina vuoden 2016 lopussa.

Ei toteutunut. Varhaiskasvatuksen ja opetustoimen esimiehille järjestettiin Kuntakesu-koulutusta ja kehittämissuunnitelman pohjustustyö aloitettiin. Työ jatkuu vuonna 2017.

2. Uuden esiopetussuunnitelman valmistuminen ja käyttöönotto.

- Uusi kaupungintason esiopetuksen opetussuunnitelma valmiina keväällä 2016 ja käyttöönotto syksyllä 2016.

Mittari: Uusi esiopetussuunnitelma käytössä syksystä 2016 alkaen.

Toteutunut.

Esiopetuksen opetussuunnitelma on valmistunut keväällä 2016 ja käyttöönotettu syksyllä 2016.

3. Mobiilitallennuksen käyttöönotto

- Mobiilitallennuksen käyttöönotto syksyllä koko varhaiskasvatuksessa 2016.

Mittari: Mobiilitallennus käytössä syksystä 2016 alkaen.

Ei toteutunut: Prosessi kesken. Vuoden aikana selvitettiin erilaisia vaihtoehtoisia järjestelmiä ja tutustuttiin kolmella paikkakunnalla käyttäjäkokemuksiin.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	523 100		523 100	511 864	11 236
Toimintakulut	-3 724 570		-3 724 570	-3 744 661	-20 091
Toimintakate	-3 201 470		-3 201 470	-3 232 796	-31 326
Sisäiset kulut	-806 100		806 100	-875 703	-69 603
Sumupoistot	-16 700		-16 700	0	16 700

Toiminta:

Laki lasten päivähoidosta muuttui varhaiskasvatuslaiksi 1.8.2015. Päivähoitoasetukseen ei tällöin tullut muutoksia. Varhaiskasvatuslain 11 §:n ja päivähoitoasetuksen 6 §:n muutokset tulivat voimaan 1.8.2016. Varhaiskasvatuslain 11 §:ssä rajoitetaan subjektiivista päivähoito-oikeutta siten, että kaikilla lapsilla on oikeus saada varhaiskasvatusta vähintään 20 tuntia viikossa. Laajempi oikeus varhaiskasvatuspalveluun muodostuu työn päätoimisen opiskelun tai yrittäjyyden perusteella sekä lapsesta tai perheestä johtuvien tarpeiden vuoksi. Päivähoitoasetuksen 6 §:n uudistus muutti päiväkotiryhmän henkilöstön ja lasten suhdelukua yli 3-vuotiaiden lasten ryhmissä siten, että päiväkodissa tulee olla hoito- ja kasvatustehtävissä vähintään yksi henkilö säädetyllä ammatillisella kelpoisuudella enintään kahdeksaa kokopäivähoidossa olevaa kolme vuotta täyttänyttä lasta kohden.

Sivistyslautakunta päätti 9.2.2016 pitämässään kokouksessa, ettei Somerolla muuteta uudistuneen päivähoitoasetuksen mukaisesti päiväkodeissa lasten hoito- ja kasvatushenkilöstön sekä lasten suhdelukua yli kolmivuotiaiden lasten ryhmissä. Lisäksi sivistyslautakunta päätti, ettei rajoita subjektiivista päivähoito-oikeutta lain mukaisesti.

Syksyllä 2015 määräaikaisesti perustettu Lamminniemen ryhmäperhepäiväkodin toiminta päättyi päätöksen mukaisesti 31.7.2016. Perhepäivähoitajia on säännöllisin väliajoin haettu Someron varhaiskasvatukseen, joka ei ole tuottanut kuitenkaan tulosta ja näin on jouduttu edelleen hakemaan uusia ratkaisuja lakisääteisen palvelun turvaamiseksi. Sivistyslautakunta päätti 15.3.2016 perustaa erillisen esiopetusyksikön maksuttomaan esiopetukseen osallistuville lapsille lukuvuodeksi 2016 - 2017, jotta kokopäivähoitopaikkoja vapautuisi niitä tarvitseville lapsille. Päätöksen mukaan lakisääteisen esiopetuksen järjestämispaikkaa arvioidaan uudelleen keväällä 2017 "Toimitilastrategia 2025" –työryhmän selonteon pohjalta. Kahden perhepäivähoitajan tehtävä muutettiin tämän päätöksen ohella päivähoitajan vakansseiksi, lakisääteisen henkilöstömäärän turvaamiseksi päiväkodeissa.

Uuden 1.8.2014 voimaan tulleen oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukainen esi- ja perusopetuksen opiskelijahuoltosuunnitelman päivitys hyväksyttiin 14.4.2016 pidetyssä sivistyslautakunnan kokouksessa. Esiopetuksen opetussuunnitelman 2014 perusteiden mukainen Someron esiopetuksen opetussuunnitelma hyväksyttiin 25.5.2016 ja suunnitelma otettiin käyttöön 1.8.2016.

Yläkoulun opetustilojen lisätarpeen takia sivistyslautakunta esitti 14.6.2016 tekemässään päätöksessä tekniselle lautakunnalle perhepäivähoidon varahoitoyksikön siirtämistä Sepäntieltä Lamminniemeen 1.8.2016 alkaen. Samalla sivistyslautakunta päätti, että Lamminniemen yksikkö muutetaan 21 -paikkaiseksi päiväkodiksi. Päivähoitopaikkojen edelleen kasvavan kysynnän vuoksi sivistyslautakunta päätti 14.6.2016 kokouksessaan muuttaa päiväkotiryhmien ryhmäkokoja varhaiskasvatuslain mukaisiksi yli kolmivuotiaiden lasten ryhmissä määräaikaisesti 1.8.2016 alkaen 31.7.2017 saakka. Ryhmäkokojen suurentamisen vaikutuksia seurataan lautakunnan taholta.

Esiopetuksen toimintasuunnitelma lukuvuodelle 2016 - 2017 vahvistettiin 11.10.2016 pidetyssä sivistyslautakunnan kokouksessa.

Tammikuussa varhaiskasvatuksen piirissä oli kaikkiaan 293 lasta, joista esiopetuksessa oli 69 ja perhepäivähoidossa 71 lasta. Esiopetukseen osallistuvasta 69 lapsesta 30 lasta osallistui maksuttomaan esiopetukseen. Täydentävää päivähoitoa esiopetukseen osallistuvista lapsista tarvitsi 39 lasta. Lisäksi tammikuussa oli varhaiskasvatuksen puolella 4 koululaista aamuhoidossa. Perhepäivähoidossa olevista lapsista 7 lasta oli päivähoidossa Sepäntien varahoitoyksikössä. Ostopalveluna kevään aikana oli kaikkiaan 2 hoitopaikkaa ja syksyllä 5 hoitopaikkaa.

Vuoden lopussa lapsia oli kaikkiaan 306, joista maksuttomaan esiopetukseen osallistuvia oli 28. Esiopetuksen lisäksi täydentävään päivähoitoon osallistuneita lapsia oli vuoden lopussa kaikkiaan 50. Koululaisia oli iltapäivähoidossa kaikkiaan kolme lasta. Vuorohoitoryhmässä oli vuoden lopussa 21 lasta (v. 22 lasta). Lisäksi päivähoitoyksikön (jossa vuorohoitoryhmä si-

jaitsee) siirtyi muista ryhmistä vuoden aikana päivittäin noin 10 lasta vuorohoitoryhmään jatkamaan hoitopäivää päivähoiton tarpeen mukaisesti. Vuorohoito tarjosi lisäksi tilapäistä varahoitoa perhepäivähoidossa olevalle lapselle lasten hoitoajoista johtuen. Vuoden lopussa vuorohoitoon osallistuvista lapsista 7 oli alle 3-vuotiaita (v. 2015, 8).

Lapsia varhaiskasvatuksen piirissä			
Vuoden alussa l	293	Vuoden lopussa	306
- lapsista esiopetuksessa	69	- lapsista esiopetuksessa	78
- maksuttomassa esiopetuksessa	30	- maksuttomassa esiopetuksessa	28
- lapsista perhepäivähoidossa	71	- lapsista perhepäivähoidossa	67
- koululaisia aamuhoidossa	4	- koululaisia iltapäivähoidossa	3

Tilastojen mukaan (Sotkanet) vuonna 2015 kunnan kustantamassa kokopäivähoidossa Somerolla 1-2 vuotiaista lapsista on ollut 37,5 % (v. 2014, 23,9%) vastaavan ikäisestä väestöstä. Kokopäivähoidossa olevia 3-5 -vuotiaita vastaavan ikäisestä väestöstä on ollut 60,2 % (v. 2014, 62,6 %). Osapäivähoidossa 1-2 vuotiaita on ollut kunnan kustantamassa päivähoitossa vastaavan ikäisestä väestöstä 1,35 (v. 2014, 2,6 %) ja 3-5 vuotiaista 1,7 % (v. 2014, 2,3 %).

Kunnan kustantamassa hoidossa olleiden lasten prosentiosuus vastaavan ikäisestä väestöstä

	Kokopäivähoidossa		Osapäivähoidossa	
	2015	2014	2015	2014
1 – 2 -vuotiaat	37,5 %	23,9 %	1,35 %	2,6 %
3 – 5 -vuotiaat	60,2 %	62,6 %	1,7 %	2,3 %

Lähde: Tilatokeskus

Päiväkotien täyttö- ja käyttöasteet (%)

	Leivonpesä		Tuulihattu		Leppäkerttu		Sammalniitty	
	Täyttö	Käyttö	Täyttö	Käyttö	Täyttö	Käyttö	Täyttö	Käyttö
Tammikuu	97,19	79,28	100,20	74,36	95,26	65,26	83,23	68,52
Helmikuu	97,52	83,19	101,27	74,67	93,86	66,71	80,33	72,20
Maaliskuu	96,49	81,89	102,21	80,91	101,67	77,20	85,41	73,35
Huhtikuu	94,81	82,82	102,54	81,82	98,33	66,54	86,86	77,12
Toukokuu	93,28	79,73	102,42	84,47	98,33	72,75	86,92	83,70
Kesäkuu	69,67	57,63	90,06	61,08	95,94	72,87	77,81	54,92
Heinäkuu	49,56		87,30	38,89	85,42		70,42	
Elokuu	88,19	64,13	83,61	60,00	109,04	75,06	89,43	69,28
Syyskuu	93,37	75,64	87,47	67,94	101,88	90,01	97,29	91,02
Lokakuu	93,25	71,54	90,46	72,59	101,38	89,07	93,56	83,85
Marraskuu	91,59	69,25	91,30	75,42	98,75	85,88	101,88	87,11
Joulukuu	90,52	63,22	89,57	58,67	98,75	83,17	103,54	80,17

Kesän aikana juhannuksesta heinäkuun loppuun on nk. päivystysaika. Vuonna 2016 päivystyksen aikana oli auki ainoastaan Tuulihatun päiväkotia.

Tuulihatun päiväkodin täyttö- ja käyttöasteilastoista on irrotettu omaksi tilastokseen Heinähattujen vuorohoitoryhmä

	Täyttö-%	Käyttö-%
Tammikuu	91,60	53,07
Helmikuu	90,05	51,82
Maaliskuu	88,45	51,30
Huhtikuu	84,64	53,51
Toukokuu	84,00	56,37
Kesäkuu	87,45	55,71
Heinäkuu	91,45	53,49
Elokuu	69,97	38,58
Syyskuu	79,36	46,17
Lokakuu	83,85	53,17
Marraskuu	86,09	53,74
Joulukuu	84,62	51,74

Läsnäolopäiviä vuoden aikana päiväkotihoidon kokopäivähoidossa kertyi kaikkiaan 25603 (v. 2015, 23632) ja osapäivähoidon läsnäolopäiviä yhteensä 7391 (v. 2015, 8555). Esiopetukseen osallistui syksyllä 78 lasta eli noin 100 % (v. 2015, 68 lasta) maksuttomaan esiopetukseen oikeutettujen määräst. Esiopetuksen läsnäolopäiviä kertyi vuoden aikana yhteensä 12827 (v.2015, 14810). Perhepäivähoidossa oli vuoden 2016 lopussa 67 lasta. Tämän lisäksi Lamminniemen päiväkodissa oli 7 lasta. Läsnäolopäiviä perhepäivähoidossa kertyi 8724 (v. 2015, 8422 päivää). Perhepäivähoitajia on vuoden lopussa ollut kaikkiaan 18 (v. 2015, 19). Perhepäivähoidon varahoitoyksikössä, Lamminniemen päiväkodissa ja Sepäntien varahoitoyksikössä, läsnäolopäiviä oli kaikkiaan 2269 (v. 2015, 2168 päivää).

Päiväkotihoido	2015	2016
-läsnäolopäiviä	32187	32994
Perhepäivähoido (sisältää myös varahoitoyksikön ja Lamminniemen ryhmäperhepäivähoidon läsnäolot kevätkauden ajalta)		
-läsnäolopäiviä	10591	11958
Esiopetus		
-läsnäolopäiviä	14810	12827
Kotihoidontuen hakijat		
-lapsia	150	139
Osittaista / joustavaa hoitorahaa hakeneet		
-lapsia	24	21
Kotihoidontuen kuntalisää hakeneet		
-perhettä	71	59
-lapsia	124	107
Yksityisen hoidon tuen hakijat		
-lapsia	6	2

Lamminniemen ryhmäperhepäiväkodissa, joka oli toiminnassa 7.1. -31.7.2016 päivähoiton lisääntyneen kysynnän vuoksi, läsnäolopäiviä oli yhteensä 965 päivää.

Lasten kotihoidon tukea maksettiin vuoden 2016 lopussa 139 lapsesta (v. 2015, 150 lasta) ja yksityisen hoidon tukea 2 lapsesta (v. 2015, 6 lasta). Lisäksi osittaista/joustavaa tukea maksettiin 21 lapsesta (v. 2015, 24 lasta). Kuntalisää sai joulukuun 2016 lopussa 59 perhettä, joissa tukeen oikeutettuja lapsia oli 107.

Varhaiskasvatuksen toimintatuotot muodostuvat päivähoiton asiakasmaksuista, joita oli arvioitu kertyvän 428 000 euroa. Asiakasmaksutuottoja vuoden aikana kertyi 438 291 euroa eli tuottoja kertyi 10 291 euroa arvioitua enemmän. Toimintatuottoja ovat kerryttäneet myös muille myydyt päivähoitopalvelut, joita arvioitiin kertyvän 86 000 euroa. Tästä arvioista jäätin kuitenkin 70 300 euroon.

Toimintakuluista merkittävin osuus koostuu henkilökuluista, joihin oli varattuna 2 745 990 euroa. Henkilöstökulut ylittyivät 92 366 eurolla. Vakinaisen henkilöstön palkkauksen kohdalla ylitystä oli 59 682 euroa. Vakinaisen henkilöstön palkkauksen ylitys johtuu määräaikaisen Lamminniemen ryhmäperhepäivähoitokodin perustamisesta. Ryhmäperhepäiväkodin henkilöstön eli kahden perhepäivähoitajan ja yhden päivähoitajan palkkaukseen ei ollut varauduttu vuoden 2016 talousarviossa. Ryhmäperhepäivähoito on osa perhepäivähoidon palvelua ja kustannusten ylitys koskee palkkakustannuksia perhepäivähoidossa. Tuulihatun päiväkodin vuorohoidossa on ilta- ja viikonloppuhoitojen tarve lisääntynyt vuoden 2016 loppupuolella, joka on merkinnyt sijaisten palkkaamista ryhmän henkilöstön työajan tasausvapaiden vuoksi. Tämä on lisännyt Tuulihatun päiväkodin vakinaisen henkilöstön palkkauskustannuksia. Lepäkertun palkkojen arvioitua suuremmat kustannukset johtuvat työajan tasausvapaiden antamisesta ja sitä kautta sijaisten palkkaamisesta.

Palveluiden ostoihin oli varattu 570 950 euroa ja nämä muodostuvat pääosin sisäisistä ravitsemuspalveluista, matkustus ja kuljetuspalveluista sekä myös muilta kunnilta ostetuista päivähoitopaikoista. Aineet, tarvikkeet ja tavarat koostuvat lähinnä päivähoitoyksiköiden tarvikkehankinnoista ja luetteloitavasta irtaimistosta.

Lasten kotihoidon tukeen oli varattu 690 500 euroa, josta kuntalisän osuus oli 145 000 euroa ja yksityisen hoidon tuen osuus 5 500.

Toimielin: Tekninen lautakunta

Tehtäväalue: Tekninen hallinto

Tavoitteet:

1. Vesihuollon toiminta-alueen tarkistuksen valmistelu

Toteutunut. Käsitelty teknisessä lautakunnassa 16.8.2016 § 79.

Tietohallinto:

2. Jatketaan asiakaspalvelukyselyjä ja dokumentoidaan tulokset

Toteutunut.

3. Siirrytään valtuuston ja lautakuntien osalla sähköiseen kokouskäytäntöön

Toteutunut.

4. Tehostetaan koulujen tietoliikenneyhteyksiä

Toteutunut. Pitkäjärvi sekä Oinasjärvi ovat 50/50 Mb:n kuituyhteyden päässä entisen 8/12 Mb:n sijaan. Keskustan kuituyhteydet 100/100 Mb:n kuituyhteyden päässä.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	32 600		32 600	15 307	17 293
Toimintakulut	-1 317 400		-1 317 400	-1 178 377	139 023
Toimintakate	-1 284 800		-1 284 800	-1 163 070	121 730
Sisäiset tuotot	792 000		792 000	884 424	-92 424
Sisäiset kulut	-57 200		-57 200	-56 576	624

Toiminta

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet

Työasemien lkm lautakunnittain	TA 2016	Tot 2016
Kaupunginhallitus	13	13
Maaseutulautakunta	5	5
Elinkeinolautakunta	2	2
Perusturvalautakunta	165	165
Sivistyslautakunta	136	156
Tekninen lautakunta	28	28
Ympäristölautakunta	12	12
Kustannus/työasema (€)		
Kaupunginhallitus	155	155
Maaseutulautakunta	135	135
Elinkeinolautakunta	156	156
Perusturvalautakunta	230	226
Sivistyslautakunta	186	180
Tekninen lautakunta	208	210
Ympäristölautakunta	215	220

Tehtäväalue: Tilahallinto**Toiminta-ajatus**

Tilahallinnon toiminta-ajatuksena on järjestää kaupungin toimielinten käyttöön tarkoituksenmukaiset ja hyvätasoiset toimitilat tontteineen kilpailukykyiseen hintaan ja huolehtia kaupungin rakennusomaisuuden arvon säilyvyydestä ja tuottavuudesta.

Ruokapalvelujen tarkoituksena on tarjota asiakasryhmille ravitsevaa ja mieluisaa ruokaa sekä edistää asiakkaiden hyvinvointia. Päiväkodeissa ja kouluissa ruokakasvatus on olennainen osa oppimista. Raaka-aineiden hankinnassa etusija on turvallisilla, kotimaisella ja lähi-alueella tuotetuilla elintarvikkeilla.

Siivouspalvelun toiminta-ajatuksena on luoda omalta osaltaan toimintaedellytykset kaupungin tiloissa työskenteleville ja toimiville asiakkaille. Siivouspalvelut ylläpitävät ja parantavat tilojen puhtaus- ja hygieniatasoa vaikuttaen terveyteen, hyvinvointiin sekä toimintaympäristön viihtyvyyteen

Tavoitteet:**Kiinteistöjen kunnossapito**

- Kiinteistöjen kuntoa ylläpidetään suunnitelmallisella korjaus- ja huoltotoiminnalla ja kiinteistöjen arvoa ja kehittymistä seurataan mm. järjestämällä kiinteistössä vähintään yhden (1) kerran vuodessa kiinteistökatselmus yhteistyössä käyttäjien kanssa.***

Mittari: Valmistellaan vuoden 2017 tavoitteisiin kiinteistöjen hyödykemenojen kohdistaminen suoraan toimialoille.

Ei toteutunut. Hyödykemenojen kohdistaminen toteutunut sisäisen vuokran kautta ja sen muuttaminen niin, että hyödykemenon laskutus kohdistuisi suoraan toimialalle, ei ole valmistelultaan toteutunut. Hyödykemenojen osalta on enemmän lähdetty avaamaan sisäisen vuokran periaatetta ja laskentatapaa.

Kiinteistöjä seurataan huoltoyhtiöiden kautta, sopimuksissa on edellytetty kiinteistöjen tilan seuranta ja tästä raportointi tilaajalle kehitysehdotuksineen kohteittain => sopimuksisällön tarkempi avaaminen palveluntuottajien kanssa.

Toteutunut	TA 2016	Tot. 2016
Kiinteistöjen kerrosneliöt (*)	65 255 m ²	59 604 m ²
*) Kaupungin vuokra-asuntojen siirtyminen Ktö Oy Somerasunnoille -4 969 m ²)		
Kiinteistöjen hyödykemenot (€)		
Puhtaanapito- ja pesulapalvelut	200 000	179 283
Lämpö	725 000	606 176
Sähkö	518 500	541 889
Vesi	89 100	49 272
Yhteensä	1 532 600	1 376 620
	23,49 €/m²	23,10 €/m²

Kiinteistöjen kunnossapitomenot (€)

Tuntipalkat	142 000	112 737
Henkilöstösivukulut	54 430	38 598

Rakennusten ja alueiden rakentamis- ja kunn.pitopalv.	1 027 600	575 751
Rakennusmateriaali	158 000	139 002
Yhteensä	1 382 030	866 088
	21,18 €/m ²	14,63 €/m ²

2. Kiinteistöille tehtyjen kuntokartoitusten pohjalta laaditaan kiinteistöstrategia.

Mittari: PTS laaditaan toimitiloille.

Ei toteutunut. Kuntokartoitukset on laadittu. Kiinteistöjen osalta teknistä on poikkeuksellisesti kuormittanut suoraan tuleva palaute sisäilmaongelmista, joka tulee ottaa aina vakavasti kun kyseessä on käyttäjien turvallisuus. Kiinteistö- ja toimitilastrategiaan ja sitä kautta PT -suunnitelmiin on myös tuonut ”jarruttavaa” vaikutusta tuleva sote -muutos, jonka merkitys on vielä avoinna. PTS laaditaan vielä 2017 aikana.

3. Luovutaan määrätietoisesti kaupungin kannalta tarpeettomista kiinteistöistä myymällä niitä, käyttämällä maanvaihdoissa ja viime kädessä purkamalla niitä.

Mittari: Listataan ja arvotetaan kaikki kaupungin kiinteistöt ja osakehuoneistot sekä myydään tarpeettomat (kiinteistöstrategian pohjalta).

Osittain toteutunut. Toimitilastrategian 2025 mukaisesti. Terttilän koulun myynti on toteutunut suunnitellusti, sekä nyt myynnissä oleva Ollilan koulurakennus yhdessä kokonaisuuteen kuuluvan rivitalon kanssa. Käyttökunniltaan heikot sosiaali- ja kotihoitotoimiston kiinteistöt Turuntiellä, joista pyydetään erilliset purkutarjoukset. Nyt kohteissa vielä irtaimistoa joka puhdistuksen kautta on vielä otettavissa käyttöön.

4. Kiinteistöstrategiaan laaditaan energiatehokkuussuunnitelma (osa-alueina: kiinteistöjen energiakäyttö (lämpö, sähkö, vesi), laitesähkö ja muu energiankäyttö (koneet). Tavoitteena on energian kokonaiskulutuksen vähentäminen 25 % vuoteen 2018 mennessä vuoden 2012 tasoon verrattuna.

Ei toteutunut. Tietojen keruuta on tehty vuoden 2012 tasosta alkaen. Hankalaksi koetaan vertailukelpoisuuden määrittäminen eri vuosien välillä, koska kiinteistökanta kuitenkin elää sekä kiinteistöjen käyttötarkoitus voi vaihdella.

Energiakäyttöön on pureuduttu varsinkin valaistuksen osalta, eli lamppujen ja valaisinten vaihdon yhteydessä pyritään aina siirtymään vain energiatehokkaisiin led -vaihtoehtoihin.

Siivouspalvelut

5. Seurataan siivouksen suoritteiden arvoja.

	€/m ² /vuosi	€/m ² /kk
Koulut	21,88	1,82
Päiväkodit	37,90	3,16
Terveyskeskus	66,46	5,54 (sis. ruokahuoltoa)
Tervaskanto	50,24	4,18

6. Tehdään asiakastytyväisyyskysely

Siivouspalveluiden laatu

Vastaajien määrä: 101

	5	4	3	2	1	Yht.	K-a
Tilojen yleinen siisteys	31	40	20	10	0	101	3,91
Henkilökunnan ammattitaito	40	39	16	3	0	98	4,18
Sovittujen asioiden hoitaminen	45	33	10	6	1	95	4,21
Henkilökunnan ystävällisyys	62	24	6	7	0	99	4,42
Yleisarvio puhdistuspalvelusta kokonaisuutena	29	39	18	13	0	99	3,85
Yhteensä	207	175	70	39	1	492	4,12

Siivouspalvelun laatuun voitaneen olla tyytyväisiä, kun tulokseksi saatiin 4,12. Paras mahdollinen tulos olisi ollut 5.

Ruokahuolto

7. Vähennetään jäteruoan määrää.

Toteutunut. Jäteruoan seuranta on tehty 2 viikon ajalta keväällä ja syksyllä 1 viikon ajalta.

Koulut 9,30 %

Päiväkodit 13,33 %

Terveyskeskus 15,25 %

Kouluilla ja päiväkodeissa on myös lautasjäte (sisältää myös perunan kuoret) mukana, terveyskeskuksen luvuissa lautasjätettä ei ole huomioitu, sen hankalan toteuttamisen takia.

Edelleen on pyrkimyksenä saada jäteruoan määrää pienemmäksi.

8. Lähiruokapäiviä neljä kertaa kuukaudessa.

	Ta 2016	Tot 2016	
Lähiruokapäivät kpl/kk	4	4	(keskimäärin)

Tuottajia, jotka kykenevät tarjoamaan suurkeittiölle sopivia tuotteita, kaivataan kovasti lisää.

9. Seurataan ruokahuollon suoritteiden arvoja ja erikseen lähiruokapäivien suoritteiden arvoja.

Toteutunut	TA 2016	Tot. 2106	
Kouluaterian hinta €/oppilas	3,07	2,46	
Perusturvan ateria €/henkilö	3,76	3,91	
		3,71	(Rauhankallio)
		4,11	(Terveyskeskus)

Lähiruoka-annosten hintaeroja:

- Terveyskeskuksen, Leivonpesän päiväkodin ja Tuulihatun päiväkodin aamupuuroissa käytetään Ypäjän myllyn hiutaleita ja ryynejä. Annoksen hintaero on tukku tuotteisiin ainoastaan sentin verran.
- Nakkikeittopäivän hintaero on 36 snt, siitä lähijuuston osuus 10 snt ja keiton osuus 26 snt.
- Nakki- ja perunasosepäivän hintaero on 38 snt, ero tulee nakin osalta, perunasose maksaa saman aina.
- Leikkeleenä käytettävän Someron palvin ja tukkupalvin hintaero on 21 snt. Kotimaisuus on tavoitteena kaikissa elintarvikeostoissa.

Lähellä tuotettua lihaa ei ole paljoa tarjolla suoraan. Atrian, Hk:n ja Saarioisten sekä Snellmanin toimittama liha on kotimaista. Kuntahankintojen kautta käytetään näiden lihaltalojen tuotteita. Keväällä saadaan Rasilasta kurkkua ja Tiensuulta tomaattia. Perunat, porkkanat ja kananmunat hankitaan kaikki läheltä. (Tarjonta rajoittaa hankinnan näihin tuotteisiin.)

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	1 468 700		1 468 700	1 249 252	219 448
Toimintakulut	-6 741 870	60 000	-6 801 870	-6 041 793	760 077
Toimintakate	-5 273 170		-5 333 170	-4 792 541	540 629
Sisäiset tuotot	7 328 150		7 328 150	7 654 122	-325 972
Sisäiset kulut	-221 700		-221 700	-222 910	-1 210
Sumupoistot	-1 686 000		-1 686 000	-1 601 764	84 236

Tehtäväalue: Liikennealueet ja yleiset alueet

Toiminta-ajatus

Huolehditaan katuverkoston rakenteellisesta kunnosta, talvi- ja kesäkunnossapidosta ja pyritään siten parantamaan liikenneturvallisuutta.

Puistoalueilla tarjotaan kaupungin asukkaille mahdollisuuksia ulkoiluun ja lisätään viihtyvyyttä asuinalueilla.

Leikkipaikoilla lisätään puistojen käyttöastetta ja tarjotaan kasvaville lapsille virikkeitä fyysiseen aktiviteettiin.

Tori tarjoaa paikan paikallisten tapahtumien pitopaikkana sekä toimii säännöllisenä myyntipaikkana pientuottajille.

Muut yleiset alueet (esim. matonpesupaikat, pulkkamäet) tarjoavat kuntalaisille mahdollisuuden omatoimiseen aktiviteettiin.

Tavoitteet:

Katujen kunnossapito

1. *Huolehditaan katuverkostosta, sen rakenteellisesta kunnosta sekä liikenneturvallisuudesta ja selvitetään katuverkoston rakenteellinen kunto.*

Toteutunut. Rakennettu uutta kevytväyläverkostoa: Rantatie klv, Jaatilantie klv, Pääskyntie ja Niittytien klv. Jänistien ja Raadelmantie klv pintausta ja reunakiveä vaille valmiit.

Vanhantien sillan betoniset tukipalkit kunnostettu.

Jaatilan silta ja siihen liittyvät kevytväylät valmistuneet.

Liukastumisen liittyviä korvauksia haettu yksi kappale (tapahtunut 13.12.2016).

Liukastumiseen liittyviä korvauksia ei maksettu tähän mennessä.

Katuverkosta on laadittu kuntokartoitus.

2. *Seurataan katujen kunnossapitomenoja*

	TA 2016	Tot. 2016
Katujen kunnossapitomenot, €	264 760	221 433

Kunnossapidettävät kaava-
tiet 56 km

4 728 €/km

3 954 €/km

3. Kehitetään kevyenliikenteen väylästä (investointisuunnitelman mukaan).

Toteutunut. Rakennettu uutta kevytväyläverkostoa Rantatie n. 420 m, Jaatilan sillan rakentamisen yhteydessä n. 300 m, Jänistien n. 210 m sekä Raadelmantien n. 70 m kevytväylät. Yhteensä kevyen liikenteen väyliä n. 20,9 km.

Turuntien kevytväylän suunnittelun tarjoukset saapuneet.

Puistot ja leikkipaikat

4. Huolehditaan kaikkien puistojen siisteydestä, sekä leikkipaikkojen turvallisuusasiat huomioidaan (leikkikenttien turvatarkastukset).

	TA 2016	Tot. 2016
Puistojen ylläpitokustann. €	152 280	157 944
Puistoja 29 ha	5 251 €/ha*	5 446 €/ha

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	14 600		14 600	47 514	-32 914
Toimintakulut	-565 870		-565 870	-503 721	62 149
Toimintakate	-551 270		-551 270	-456 207	95 063
Sisäiset kulut	-34 700		-34 700	-34 397	303
Sumupoistot	-869 600		-869 600	-876 060	-6 460

Tehtäväalue: Liikelaitokset

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Sisäiset kulut	-2 400		-2 400	-2 508	-108
Sumupoistot	-3 300		-3 300	-3 266	34

Poistoihin kirjattu Harjun teollisuusalueen viemärinverkon poisto.

Tehtäväalue: Suojelutoimi

Toiminta-ajatus

Alueellisen pelastustoimen järjestäminen yhteistyössä Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen kanssa.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	7 800		7 800	15 919	-8 119
Toimintakulut	-673 700		-673 700	-660 864	12 836
Toimintakate	-665 900		-665 900	-644 945	20 955

Tuloksi kirjattu vuoden 2015 maksuosuuksien palautus.

Kuntien lopulliset aluepelastuslaitoksen kustannukset jaetaan osakaskunnille maakunnan kuntien talousarviovuoden alun asukasluvun suhteessa.

Toimielin: Ympäristölautakunta

Tehtäväalue: Tietoimi

Toiminta-ajatus

Valmistella järjestäytyneiden yksityisteiden kunnossapito- ja perusparannusavustushakemukset sekä seurata yksityistieverkon kuntoa ja antaa tiekunnille ja yksityisteiden käyttäjille yksityisteihin liittyvää ohjausta ja neuvontaa.

Tavoitteet:

- 1. Yksityisteiden kunnossapitoavustushakemusten käsittelyn tehostaminen siirtämällä nykyinen kunnossapitoavustusten haku sähköiseen järjestelmään.***

Tavoite toteutunut.

Eniten tietoimeaa on työllistänyt yksityisteiden kunnossapitoavustusten haun siirtäminen sähköiseen järjestelmään, mikä on edellyttänyt erinäisiä päätöksen valmisteluun ja toimeenpanoon liittyviä toimenpiteitä koko toimintavuoden ajan. Maankäytön vastuualue on valmistellut ympäristölautakunnan puheenjohtajien ohjauksessa edellytetyt muutokset yksityisteiden kunnossapitoavustusten avustusjärjestelmän ohjeistukseen sekä järjestänyt asiaan liittyen mm. iltakoulun ympäristölautakunnalle sekä kaksi tiekunnille suunnattua informaatiotilaisuutta, joissa on esitelty uutta avustusten hakujärjestelmää.

- 2. Järjestäytyneiden yksityisteiden kunnossapitoavustushakemukset valmistellaan päätettäväksi siten, että avustukset maksetaan lokakuun loppuun mennessä sekä perusparannusavustushakemukset sitä mukaa kuin pyydetty hakemusasiakirjat liitteineen on toimitettu kaupungille.***

Lokakuun loppuun asetettu kunnossapitoavustusten maksatustavoite ei ole toteutunut, vaan varsinaisen päätöksentekokierroksen yhteydessä myönnetty avustukset on maksettu joulukuussa. Perusparannusavustushakemusten osalta tavoite on pääosin toteutunut.

3. Seurataan yksityistieverkon kuntoa pääosin vuotuisin tarkastuksin sekä tarvittaessa ilmoitusten perusteella.

Lautakunnan keskuudestaan valitsevat tarkastajat suorittivat maanmittausteknikon kanssa marraskuussa erillisen kunnossapitokatselmuksen, joka kohdistui arvонnan perusteella kuuteen tiekuntaan. Tarkastuksessa todettiin tarkastettu tiestö asianmukaisesti hoidetuksi ja tiekuntien toiminta ja taloudenhoito pääosin riittäväksi.

Lisäksi yksityisten teiden kuntoa on seurattu muiden tehtävien suorittamisen yhteydessä.

4. Tiekuunnille ja yksityisteiden käyttäjille annetaan ohjausta ja neuvontaa ympäri vuoden.

Tiekuntia on myös neuvottu tiekuunnilta saatujen kysymysten pohjalta sekä tiekuntien jättämien avustushakemusten käsittelyn yhteydessä.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	300		300	0	300
Toimintakulut	-225 510		-225 510	-194 754	30 756
Toimintakate	-225 210		-225 210	-194 754	30 456
Sisäiset kulut	-1 000		-1 000	-1 614	-614

Toiminta

Kertomusvuonna lautakunta käsitteli kokouksissaan 12 tietoiimeen liittyvää pykälää. Tiekuuntien jättämiä kunnossapitoavustushakemuksia valmisteltiin päätettäväksi ja maksettavaksi 176 kpl. Lisäksi tiekuntien jättämiä perussparannusavustushakemuksia valmisteltiin päätettäväksi ja maksettavaksi 3 kpl.

Tielautakunnalla on ollut vireillä koko vuoden ajan yksi tiekunnan perustamista koskeva hakemus, jota ei ole maankäytön vastuualueen ruuhkautuneen työtilanteen takia ehditty valmistella lautakunnan kokousta varten.

Tehtäväalue: Rakennusvalvonta

Toiminta-ajatus

Rakennusvalvonnan tavoitteena on turvata hyvän ja viihtyisän rakennetun ympäristön säilyminen sekä edistää hyvää rakennustapaa ja ympäristöönsä sopivan rakennuskannan syntymistä.

Tavoitteet:

- 1. Rakennuslupahakemukset käsitellään neljän viikon aikana siitä, kun hakemus on täydellisenä liiteasiakirjoineen jätetty rakennustoimistoon ja pyydytyt katselmuksot suoritetaan viikon kuluessa katselmuksen tilaamisesta lukien.**

Rakennuslupahakemukset on pääsääntöisesti käsitelty neljän viikon aikana ja pyydytyt katselmuksot on suoritettu tavoitteen mukaisesti viikon sisällä tilaamisesta lukien.

- 2. Rakentamisen yleistä ohjausta ja neuvontaa annetaan kahtena päivänä viikossa osan päivästä.**

Rakentamiseen liittyvää lain edellyttämää neuvontaa on annettu osan päivästä kahtena päivänä viikossa.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	78 400		78 400	55 623	22 777
Toimintakulut	-144 650		-144 650	-139 098	5 552
Toimintakate	-66 250		-66 250	-83 475	-17 226
Sisäiset kulut	-25 700		-25 700	-27 898	-2 198

Toiminta

Kertomusvuonna lautakunta käsitteli yhteensä 100 pykälää, joista 36 koski rakennusvalvontaa. Rakennuslupahakemuksia lautakunta käsitteli yhden. Poikkeamishakemuksia käsiteltiin kertomusvuonna 5 kpl. Rakennusvalvonta käsitteli 52 rakennuslupahakemusta. Toimenpide-lupahakemuksia käsiteltiin 37 kpl ja rakentamiseen johtavia ilmoituksia 161 kpl. Uusien omakotitalon rakentamiseen johtavia rakennuslupia myönnettiin 3 ja loma-asuntojen rakennuslupia 6 kpl. Yhteensä rakennusluvilla myönnettiin lupa 9 985 kerrosneliömetrin ja 53 889 kuutiometrin uudisrakentamiseen.

Lisäksi käsiteltiin 16 kpl rakennuslupan jatkoaikahakemuksia, 3 kpl muutoslupahakemuksia sekä 8 kpl purkuilmoituksia / purkulupia.

Asuntorahaston rahoittamiin asuntojen korjaushakemuksiin ja kohteiden tarkastamiseen annettiin teknistä tukea.

Rakennuslupiin liittyvissä katselmuksissa käytiin 255 kertaa, joista oli rakennuksen sijainnin-merkitsemisiä 12 kpl.

Tehtäväalue: Ympäristönsuojelu

Toiminta-ajatus

Huolehtia ympäristönsuojelun suunnittelusta ja kehittämisestä, ympäristön tilan seurannasta ja siihen liittyvistä selvityksistä ja tutkimuksista ja ympäristönsuojelua koskevasta tiedottamisesta, valistuksesta ja koulutuksesta.

Tavoitteet:

- 1. Ympäristölupahakemukset käsitellään rutiininomaisissa tapauksissa kolmen kuukauden kuluessa hakemusten jättämisestä.***

Kertomusvuonna käsiteltiin yksi ympäristönsuojeluhakemus, ja käsittelyaika kesti yli tavoitteen. Tapaus ei kuitenkaan ollut rutiininomainen, vaan koski paljon valmistelutyötä edellyttävää kallionlouhintaa ja siihen liittyviä muita toimintoja.

- 2. Ympäristölautakunnan alainen viranhaltija on omalla työpanoksellaan mukana edistämässä ympäristönsuojeluun tehtävää toimintaa toimimalla yhteistyössä Paimionjoki-yhdistyksen, mahdollisten jätevesiosuuskuntien, Valonian, Varsinais-Suomen –ELY-keskuksen, järvien hoitoyhdistysten ja vastaavien sekä kaupungin oman organisaation kanssa.***

Ympäristönsuojelusihteeri toimi Paimionjoki-yhdistyksen hallituksen puheenjohtajana osallistuen kokousten lisäksi moniin yhdistyksen järjestämiin retkiin ja tilaisuuksiin. Jäte-

huoltoon liittyen hän osallistui yhteistyöhön Forssan jätelautakunnan, Loimi-Hämeen jätehuolto Oy:n ja yhteistyöalueen kuntien ympäristönsuojeluhenkilöstön kanssa.

Valonian kanssa päätettiin lisätä yhteistyötä myös osallistumalla Valonian vesiensuojelu- ja vesihuoltoyhteistyöhön 2017-2020. Someron vesiensuojeluyhdistyksen kanssa oltiin yhteistyössä Someron metsäjärvihankkeessa, jossa päivitettiin kymmenen vuotta sitten laaditut metsäjärvien hoitosuunnitelmat. Varsinais-Suomen Ely-keskuksen, ja Turun Vesiliikelaitoksen kanssa jatkettiin yhteistyötä Paimionjoen yläosan säännöstelyn kehittämiseksi aloittamalla hanketta koskevan lupahakemuksen valmistelu.

3. Toteutetaan kaupungin ilmasto-ohjelmassa ympäristönsuojelun osalle määrätyt vuotta 2016 koskevat toimenpiteet.

Ilmasto-ohjelman toteutus ympäristönsuojelun osalta ei ole edennyt suunnitellusti. Ohjelman toteutusta seurattaessa ja teemaan muutenkin liittyen ympäristönsuojelusihteri on ollut yhteistyössä kaupungin hallintokuntien ja muiden yhteistyötohojen, mm. Valonian kanssa.

(Ympäristölautakunnan käsittelyn jälkeen lisätty liitetietoihin koonti ilmasto-ohjelman poikkihallinnollisesta toteuttamisesta vuonna 2016.)

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	22 800		22 800	20 655	2 145
Toimintakulut	-117 780		-117 780	-111 650	6 130
Toimintakate	-94 980		-94 980	-90 995	3 985
Sisäiset kulut	-11 100		-11 100	-12 263	-1 163

Toiminta:

Kertomusvuonna lautakunta käsitteli kokouksissaan 19 ympäristöhallinnolle kuuluvaa pykälää. Lautakunta myönsi yhden ympäristölupaa ja antoi aluehallintovirastolle neljä ympäristölupiin liittyvää lausuntoa. Muita lausuntoja eri viranomaisille annettiin kaksi. Lautakunta teki kaksi jatkoaikapäätöstä koskien betoni- ja tilijätteen hyödyntämisestä, yhden vesihuoltolain mukaisen päätöksen koskien viemäriin liittymistä ja yhden päätöksen koskien ympäristönsuojeluaääräyksistä poikkeamista sekä ratkaisi yhden ojitukseen liittyvän asian. Kaupunginhallitukselle tehtiin esitys luonnonsuojelualueen perustamiseksi kaupungin maille Selinsuolle ja sen läheisyyteen. Tehtiin päätös osallistua Valonian vesiensuojelu- ja vesihuoltoyhteistyöhön.

Korkein hallinto-oikeus teki ratkaisun Salon vedenottoasiassa ja vedenotto Kalattomannotkon ja Kaskistonnummen ottamoista alkoi toukokuun puolivälissä. Kun vedenotosta aiheutuvat haitat Pitkustoille konkretisoituivat metsäjärvihankkeen yhteydessä tehdyn selvityksen myötä, lautakunta päätti vaatia aluehallintovirastoa peruuttamaan luvan.

Nitraattiasetuksen mukaisia aumausilmoituksia tehtiin lautakunnalle 23 ja yksi ilmoitus lannan levityksestä poikkeustilanteessa. Aluehallintovirasto myönsi Someron aluetta koskien kolme ympäristölupaa ja Ely-keskus siirsi osan sille kuuluneista valvontakohteista ympäristölautakunnan valvottavaksi. Ympäristönsuojelusihteri teki noin 60 valvonta- ja neuvontakäyntiä, jotka koskivat mm. roskaamista ja muita jätehuoltorikkeitä, maisematyöluvan tarvetta, lietteenkäsittelyä, ojituksia ja vesistöhaittoja. Osa näistä johti sovitteluihin, huomautuksiin ja muihin jatkotoimiin.

Tehtäväalue: Yhdyskuntasuunnittelu

Kaavoitus

Toiminta-ajatus:

Tuottaa toimivaa ja toteutuskelpoista yhdyskuntarakenteen suunnittelua Someron kaupungin, sekä maankäytösopimuksiin perustuvien järjestelyin myös yksityisten maanomistajien tarpeisiin.

Tavoitteet:

- 1. Tavanomaista rakentamista koskevat ja täydellisenä jätetyt suunnittelutarveratkaisuhakemukset valmistellaan hakemuksen jättämisestä kahden seuraavan kalenterikuukauden aikana.***

Suunnittelutarveratkaisuhakemuksia ei ollut vireillä.

- 2. Osayleiskaavoitus ja kaupunginhallituksen antamien kaavoitustavoitteiden toteutus.***

Kaupunginhallituksen hyväksymässä kaavoitusohjelmassa tärkeimmiksi asetetut asema-kaavahankkeet ovat edenneet kohtuullisesti. Ruunalan uuden yritysalueen kaavasunnitteluun on käytetty huomattavasti ennakoitua enemmän suunnitteluresursseja, mikä on osaltaan vaikuttanut siihen, että osayleiskaavoitus ei ole edennyt toivotusti.

Mittaus- ja kiinteistötietopalvelut

Toiminta-ajatus:

Mittaus ja kiinteistötietopalveluiden tarkoituksena on tuottaa ja ylläpitää kartta- ja paikkatietoaineistoja sekä osaltaan suorittaa edellä mainittujen aineistojen sekä muiden kiinteistöihin liittyvien aineistojen jakelua.

Tavoite

- 3. Kaupungin omat mittausarpeet täytetään sekä mahdollisuuksien mukaan tarjotaan mittauspalveluita myös muihin paikallisiin tarpeisiin.***

Mittaus toimelle asetetut tavoitteet on kyetty pääosin täyttämään tuottamalla kaupungin tarvitsemat mittauspalvelut. Osa mittauksista on tosin jouduttu siirtämään myöhempään ajankohtaan, tehty muin poikkeusjärjestelyin tai tarvittaessa joissakin yksittäistapauksissa ohjattu organisaation ulkopuolellekin

Maa-ainesvalvonta

Toiminta-ajatus

Maa-ainesvalvonnan tehtävänä on suorittaa Someron kaupungin alueella maa-ainesten ottamiseen liittyvää valvontaa sekä valmistella maa-aineslupiin liittyvät asiat ympäristölautakunnan ratkaistavaksi.

Tavoite:**4. Vireille tulevien maa-aineslupa-asioiden valmistelun nopeuttaminen nykyisestä**

Mittari: Lupahakemusten moninaisuudesta johtuen mittarina on arvio, jonka viitearvona on 31.12. vireillä olevien hakemusten määrä. Luvan ratkaisuaikatauluun vaikuttaa muiden maankäytön tehtävälalueiden vaatimien työtehtävien lisäksi lupahakemuksen luonne (mm. sisältö ja kohteeseen liittyvät ympäristötekijät).

Uusia maa-aineslupahakemuksia tuli kertomusvuonna vireille viisi, joista vähintään kolmen osalta valmistelu etenee 1.7.2016 voimaan tulleiden ns. maa-aineslupan ja ympäristölupan yhteiskäsittelyä koskevien säännösten mukaan. Maankäytön vastuualueen muilta tehtäviltä sekä muilta maa-ainesvalvonnan tehtäviltä maa-ainesvalvonnan lupa-valmisteluun liikenevä henkilöresurssi käytettiin jo aiemmin vireille tulleiden hakemusten käsittelyyn. Näistä yksi valmisteltiin lautakunnan päätettäväksi. Lisäksi maa-ainesvalvonnan henkilöresurssia käytettiin toimintavuoden aikana maa-aineslupahakemusten valmistelua edistävän ratkaisun hakemiseen laatimilla erinäisiä esityksiä ja selvityksiä kaupunginjohtajalle ja teknisen toimialan johtajalle.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	8 200		8 200	9 034	-834
Toimintakulut	-267 760		-267 760	-241 739	26 021
Toimintakate	-259 560		-259 560	-232 705	26 855
Sisäiset kulut	-41 400		-41 400	-42 935	-1 535
Sumupoistot	-2 800		-2 800	-2 780	20

Toiminta*Kaavoitus*

Kaavoitukseen liittyviä asioita valmisteltiin lautakuntaan 5 kpl ja lisäksi osallistuttiin kaupunginhallituksen käsittelemän kaava-asian valmisteluun. Lisäksi kaavoituksessa valmisteltiin Varsinais-Suomen ELY-keskuksessa Turussa järjestetty maankäyttö- ja rakennuslain mukainen kunnan ja muiden viranomaisten välinen viranomaisneuvottelu, jossa käsiteltiin edellä mainittua Ruunalan hanketta. Jo mainittujen asioiden ohella valmisteltiin materiaalia niin organisaation sisäiseen kuin ulkopuoliseenkin viranomaiskäyttöön sekä annettiin neuvontaa sekä kaava- ja karttaotteita asiakkaille.

Mittaus- ja kiinteistöpalvelut

Maastotyön henkilötyöpanosta käytettiin erityisesti kaavoitusta ja muutakin maankäytön suunnittelua ja alueiden käyttöä palvelemaan kaavan pohjakartan täydennyskartoitukseen. Maastotöiden osalta mittaus- ja kiinteistötoimeja työllistivät myös mm. rakennuslupakohteiden merkintä- ja valvontamittaukset, kiinteistörajojen näytöt, vesihuoltoverkon tarkemittaukset sekä kunnallistekniset työmaa- ja suunnitelmamittaukset. Lisäksi maastomittauksia tehtiin maa-ainesten oton valvonnan ja kaavoituksen sekä muihin teknisen toimen tarpeisiin.

Sisätöiden osalta työllistivät mm. erottamattomien katualueiden inventointi ja näiden lunastamiseen liittyvien asioiden valmistelu. Erilaisia selvityksiä laadittiin kaupungin sisäiseen käyttöön mm. kaupungin kiinteistösaantoihin, kaupungin omistuksiin sekä kiinteistönomistajille esimerkiksi osoitetietojen epäselvyyksiin liittyen. Lisäksi mittaus- ja kiinteistötoimi oli omalta osaltaan mukana kaupungin kiinteistökauppoja koskevien asioiden valmistelussa sekä vastasi kaupungin käyttämän ja seutuyhteistyönä ylläpidettävän paikkatietojärjestelmän tietosisällön täydentämisestä ja kehittämisestä.

Maankäytön vastuualueen hallinnollisiin tehtäviin sisältyen tehtiin reilut 50 viranhaltijapäätöstä sekä osallistuttiin ympäristölautakunnan asioiden ohella lukuisiin kaupunginhallituksen ja teknisen lautakunnan alaisten asioiden valmisteluun.

Maa-ainesvalvonta

Maa-ainesten ottamiseen liittyviä asioita valmisteltiin lautakuntaan kuusi asiaa, joista jo mainitun lupa-asian lisäksi kahdessa käsiteltiin joko vuosittaisten maa-ainestarkastusten järjestämistä tai tarkastuksissa tehtyjä havaintoja. Lautakunnan keskuudestaan valitsemat tarkastajat suorittivat maanmittausteknikon ja kartoittajan kanssa marraskuussa maa-aineslupakohteissa erillisen tarkastuskierroksen. Yhdessä lautakunnan pykäläasiassa käsiteltiin voimassa olevan maa-ainesluvan haltijan vaihtamista, yhdessä valtausoikeuden raukeamista koskevaa lausuntoasiaa sekä yhdessä maa-aineslain vastaisen ottamisen keskeyttämistä koskevaa asiaa.

Kaupungin alueella suoritettavaan maa-ainesten ottoon ja sen edellytyksiin liittyen pidettiin noin kymmenen neuvottelutilaisuutta maa-ainestoimijoiden ja kaupungin maankäytön asianomaisten virkamiesten kesken, jonka lisäksi tehtiin em. neuvotteluihin liittyvää muuta selvitystyötä.

Vuoden aikana maa-ainesvalvontaa on suoritettu edellä mainitun lupakohteiden tarkastuskierroksen lisäksi lähinnä saatujen ilmoitusten pohjalta. Omaehtoista maa-ainesvalvontaa on suoritettu ainoastaan vähäisessä määrin muun kenttätyön yhteydessä. Yksittäisiä maa-ainesvalvontaan liittyviä maastokäyntejä on suoritettu noin 10 kpl.

7.2. Käyttötalouden toteutuminen

Edellä esitetyistä valtuuston hyväksymien tehtäväalueiden toteutumisvertailuista ilmenevät talousarvioon varatut määrärahat, tuloarviot ja niiden toteutuminen sekä poikkeama toteutumisesta. Alkuperäinen talousarvio ja siihen hyväksytyt muutokset on esitetty erikseen. Määrärahan ylitys talousarviosta on esitetty -merkillä ja alitus ilman etumerkkiä.

Sisäiset menot ovat tilahallinnon laskuttamia sisäisiä vuokria, ateria- ja siivouspalveluiden ostoja, atk-kustannusten ja taloushallintopalvelujen jakoja sekä kopiointimenoja ja muita lautakuntien välisiä palvelujen ostoja. Sisäiset tulot taas ovat vastaavasti laskuttavan yksikön palvelujen myyntituloja.

Poistot talousarvioon verrattuna näkyvät suoraan ao. tulosalueen kohdalta. Poistojen ylitykset johtuvat uusista investoinneista, niitä ei ole perusteltu. Vain ulkoisten menojen ylitykset ja tulojen alitukset on perusteltu.

Seuraavassa on esitetty perustelut merkittävimmistä menojen ylityksistä ja tulojen alituksista valtuuston hyväksymien tehtäväalueiden (sisältää talousarvion muutokset) tasolla.

Maaseutulautakunta

Maa- ja metsätilat

Menojen ylitys n. 30 000 euroa. Tulojen ylitys n. 144 000 euroa, josta metsänmyyntitulojen osuus n. 140 500 euroa. Tulojen ylittyminen johtui ylimääräisistä tuloista kuten sähkölinjahakkuista (UPM) ja vuodelta 2015 tulleista puukauppituloista. Myös vuoden 2015-2016 kauppa toteutui hiukan arvioitua suurempana. Menot lisääntyivät lähinnä suurista uudistamiskuluista johtuen (muokkaus, istutus ja taimimäärät). Myös normaalia

suuremmat ennakkoraivauskulut (uusi leimikko 2016-2017) rasittivat vuoden 2016 talousarviota.

Perusturvalautakunta

Sosiaalityö

Tulojen alitus n. 105 300 euroa. Palkkatuettuja henkilöitä ei vuonna 2016 saatu koko vuotta, koska valtion rahat loppuivat kesken vuotta. Tästä syystä työllistämistulot jäivät budjetoidusta n. 60 000 euroa. Valtionosuus perustoimeentulotuen kustannuksiin jäi alle arvion n. 40 000 euroa. Vastaavasti perustoimeentulotukimenot alittuivat n. 185 000 euroa.

Kehitysvammatyö

Menojen ylitys n. 89 000 euroa. Ylitys johtuu asiakkaan sijoituksesta asumispalveluihin (subjektiivinen oikeus palveluun).

Sivistyslautakunta

Varhaiskasvatus

Tulojen alitus 11 200 euroa ja menojen ylitys 20 000 euroa. Menojen ylitys johtuu palkkakuluista. Vakinaisen henkilöstön palkkauksen ylitys johtuu määräaikaisen Lamminniemen ryhmäperhepäivähoitokodin perustamisesta. Ryhmäperhepäiväkodin henkilöstön eli kahden perhepäivähoitajan ja yhden päivähoitajan palkkaukseen ei ollut varauduttu vuoden 2016 talousarviossa. Tulojen alitus johtuu myyntituotoista kunnilta.

Tekninen lautakunta

Tekninen hallinto

Tulojen alitus 17 300 euroa. Tuloksi oli talousarviota tehdessä merkitty rakennustöiden valvontapalkkio. Teknisen toimen palkoista valvonnan osuus investointikohteen menoa, joka olisi pitänyt tulouttaa hallintoon. Jäi kirjaamatta Kiiruun koulun osalta. (Käytännössä sisäinen erä, mutta investointeihin ei voi kirjata sisäisiä menoja).

Tilahallinto

Tulojen alitus n. 220 000 euroa. Johtuu asuntojen vuokratuloista. Vuokratuloarvio liian suuri. (Somerasunnoille siirrettyjen asuntojen vuokra jäänyt huomioimatta talousarviossa.)

Ympäristölautakunta

Rakennusvalvonta

Tulojen alitus n. 23 000 euroa (rakennusvalvontamaksut).

KÄYTTÖTALOUSHUOMIEN JA -TULOJEN TOTEUTUMINEN TOIMIELIMITTÄIN

Toimielin	2016	TA + MUUTOKSET	Käyttö	Ylitys-/alitus+	Käyttö-%
Tarkastuslautakunta	Kulut	15 710	15 124	586	96,3
Kaupunginhallitus	Tuotot	45 850	114 243	-68 393	249,2
	Kulut	1 429 160			
	LMR	15 000			
	Kulut	1 444 160	1 324 549	119 611	91,7
	Netto	-1 398 310	-1 210 306	-188 004	86,6
Elinkeinolausakunta	Tuotot	39 800	39 464	336	99,2
	Kulut	242 740	223 633	19 107	92,1
	Netto	-202 940	-184 169	-18 771	90,8
Maaseutulausakunta	Tuotot	609 800	762 531	-152 731	125,0
	Kulut	507 520	524 497	-16 977	103,3
	Netto	102 280	238 034	-135 754	232,7
Perusturvalausakunta	Tuotot	4 681 800			
	LMR	156 000			
	Tuotot	4 837 800	5 314 973	-477 173	109,9
	Kulut	34 421 490			
	LMR	1 168 940			
	Kulut	35 590 430	34 334 875	1 255 555	96,5
	Netto	-30 752 630	-29 019 902	-1 732 728	94,4
Sivistyslautakunta	Tuotot	1 424 000	1 563 995	-139 995	109,8
	Kulut	13 258 090	13 183 760	74 330	99,4
	Netto	-11 834 090	-11 619 765	-214 325	98,2
Tekninen lautakunta	Tuotot	1 523 700	1 327 991	195 709	87,2
	Kulut	9 298 840			
	LMR	60 000			
	Kulut	9 358 840	8 384 754	974 086	89,6
	Netto	-7 835 140	-7 056 763	-778 377	90,1
Ympäristölausakunta	Tuotot	109 700	85 313	24 387	77,8
	Kulut	755 700	687 240	68 460	90,9
	Netto	-646 000	-601 927	-44 073	93,2
Kaikki yhteensä	Tuotot	8 434 650			
	LMR	156 000			
	Tuotot	8 590 650	9 208 510	-617 860	107,2
	Kulut	59 929 250			
	LMR	1 243 940			
	Kulut	61 173 190	58 678 432	2 494 758	95,9
	Netto	-52 582 540	-49 469 922	-3 112 618	94,1

7.3. Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Vuoden 2016 tilinpäätöksen vuosikate oli n. 3,1 milj. euroa, kun se edellisenä vuonna oli 3,6 milj. euroa. Ulkoiset toimintatuotot olivat 9,2 milj. euroa. Toimintatuottojen toteutumisprosentti oli 107. Tuotot kasvoivat edellisvuodesta n. 0,6 milj. euroa eli 6,6 %. Lisämäärärahoja toimintatuottoihin hyväksyttiin 0,16 milj. euroa. Myyntituottoja kertyi 2,4 milj. euroa ja maksutuottoja 4,2 milj. euroa. Tuet ja avustukset olivat 0,5 milj. euroa ja muut toimintatuotot 2,1 milj. euroa.

Suurimmat tulojen ylitykset ovat myyntituotoissa 0,4 milj. euroa, joka kertyy metsänmyyntituloista, ulkopuolisilta (pääasiassa Somerasunnoilta) laskutettavista kiinteistöjen kunnossapitotöistä, lastensuojelulaskutuksista ja oppilaiden kotikuntakorvauksista. Maksutuottojen ylitys 0,5 milj. euroa kertyy kodinhoito- ja hoitopäivämaksuista.

Tukiin ja avustuksiin on kirjattu mm. työllistetyistä saatava palkkatuki, valtionkorvaus kuntouttavaan työtoimintaan, perustoimeentulotuen valtionosuus, Kelan työterveyshuollon korvaus sekä muita hanketukia n. 0,2 milj. euroa (mm. alakouluilla Tasa-arvo –hanke sekä ryhmäkoon pienentämiseen tähtäävä hanke, koulukäyntiavustajiin ja heidän koulutukseensa liittyvä hanke, toimintakulttuurin kehittämishanke, etsivä nuorisotyö –hanke, kirjastotoimen kehittämishanke ja Party-hanke puistopuolella). Muut toimintatuotot ovat pääasiassa vuokria n. 1,7 milj. euroa, myyntivoittoja 129 000 euroa ja muita sekalaisia tuottoja 168 000 euroa.

Ulkoiset toimintakulut olivat varsinaisessa talousarviossa 59,9 milj. euroa. Lisämäärärahoja myönnettiin 1,2 milj. euroa, jonka jälkeen määrärahat olivat 61,2 milj. euroa ja lopullinen toteutuma oli 58,7 milj. euroa. Kasvua edelliseen vuoteen oli 1,6 milj. euroa eli 2,7 %. Menojen toteutuma oli 96 %. Alitusta talousarvioon nähden syntyi n. 2,5 milj. euroa. Lisämäärärahoista lähes kaikki hyväksyttiin perusturvalautakuntaan. Toimintakuluista henkilöstökulujen osuus oli 25,7 milj. euroa eli 44 %. Henkilöstökulujen toteutuma oli 95,7 % ja ne alittivat arvion n. 1,2 milj. eurolla. Varsinaiset palkkamenot olivat 19,6 milj. euroa ja niissä oli kasvua edelliseen vuoteen n. 185 000 euroa. Palkkamenot alittivat arvion n. 0,65 milj. eurolla. Henkilösivukulujen toteutuma oli n. 6,1 milj. euroa ja tässäkin oli hieman kasvua edelliseen vuoteen verrattuna. Palvelujen ostojen toteutuma oli 25,0 milj. euroa ja toteutuma 97 %. Erikoissairaanhoidon menoja lisättiin vuoden aikana 0,54 milj. euroa, ja lopullinen toteutuma oli palvelujen ostojen osalta 13 milj. euroa. Aineet, tarvikkeet ja tavarat olivat 3,8 milj. euroa, avustukset n. 3,1 milj. euroa ja muut toimintakulut 0,96 milj. euroa.

Talousarviossa toimintakate oli n. 51,5 milj. euroa. Lisämäärärahojen jälkeen talousarvion toimintakatteeksi tuli 52,6 milj. euroa. Tilinpäätöksessä toimintakatteeksi tuli 49,5 milj. euroa ja se jäi 3,1 milj. euroa alle talousarvion. Vuoden 2015 toimintakate oli 48,5 euroa eli n. 1 milj. euroa pienempi.

Verotuloja kertyi 26,4 milj. euroa. Tuloverojen tuotoksi oli arvioitu alkuperäisessä talousarviossa 23,7 milj. euroa. Lopullinen toteutuma oli 23,5 milj. euroa. Tilityksistä n. 22 milj. euroa kertyi vuodelta 2016, n. 1,0 milj. euroa vuodelta 2015 ja n. 0,5 milj. euroa aikaisemmilta vuosilta. Marraskuun maksuunpanotilityksessä verovuoden 2015 kertyneet ansio- ja pääomatuloverojen määrät oikaistiin vastaamaan maksuunpanosuhteita. Tilityksessä perittiin takaisin n. 2,1 milj. euroa liikaa maksettuja vuoden 2015 ennakoita. Takaisinperittävä määrä oli 0,7 milj. euroa edellisvuotta suurempi, vaikka verovuoden 2015 ansio- ja pääomatulojen ennakkoperinnässä käytetyt tilityksen jako-osuudet osuivatkin valtakunnallisesti suhteellisen lähelle maksuunpanosuhteiden perusteella laskettuja jako-osuuksia. Joulukuussa tarkistettiin verovuoden 2016 ennakkoperinnän jako-osuuksia. Veronsaajaryhmien jako-osuudet pysyivät ennallaan, mutta veronsaajakohtaiset osuudet muuttuivat. Someron kaupungin jako-osuuden muutos oli -1,4 %.

Yhteisöveron tuotto oli n. 1,2 milj. euroa, joka oli hiukan edellisvuotta pienempi. Kiinteistövero saatiin n. 1,6 milj. euroa.

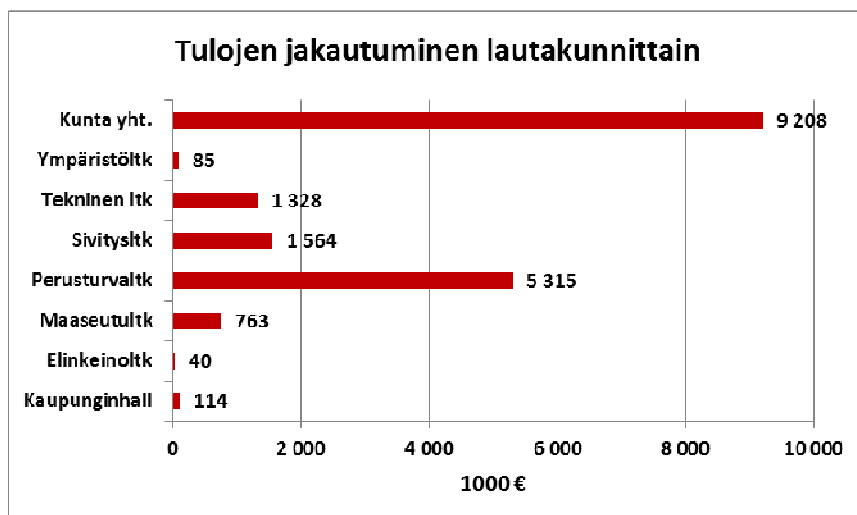
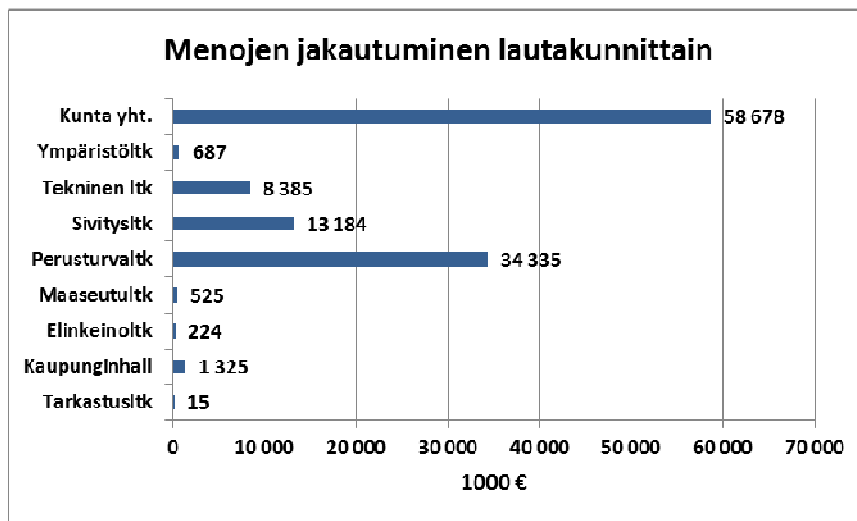
Kaiken kaikkiaan verotulot laskivat edellisestä vuodesta 0,87 milj. euroa eli 3,2 %. Tuloverot laskivat 0,8 milj. euroa (3,4 %). Yhteisöverot laskivat n. 58 000 euroa eli 4,7 % ja kiinteistöverot olivat lähes samansuuruiset edellisvuoteen verrattuna.

Valtionosuuksia oli talousarviossa arvioitu kertyvän 25,8 milj. euroa. Lopullinen kertymä oli 26 milj. euroa. Ylitystä kertyi n. 0,2 milj. euroa. Edellisenä vuonna valtionosuuksia saatiin 24,7 milj. euroa. Valtionosuuksissa oli kasvua 5 %.

Korkotuottoja ei juurikaan kertynyt. Muita rahoitustuottoja saatiin 240 600 euroa, joista peruspääoman korkoja n. 14 000, viivästyskorkoja n. 17 000 euroa, osinkotuottoja n. 56 000 euroa ja muita rahoitustuottoja 152 000 euroa. Osinkotuotoista Someron Lämpö Oy maksoi 20 600 euroa ja Someron Vesihuolto Oy 8 400 euroa. Muita osinkotuottoja kertyi 27 200 euroa. Muihin rahoitustuottoihin on kirjattu Someron Lämmön takausmaksua 12 500 euroa. ja Vesihuollon lainan korkoa 2 350 euroa. Loppuosa on erilaisten tapaturma-, työttömyys- ym. vakuutusmaksujen palautuksia.

Lainojen korkoja maksettiin n. 70 000 euroa. Muita rahoituskuluja maksettiin 6 200 euroa, joista viivästyskorkoja 2 300 euroa

Käyttöomaisuuden poistot olivat yhteensä 2,66 milj. euroa. Poistojen jälkeen kirjattiin vielä satunnaisesti tuotoksi Ktö Oy Somerasuntojen kanssa tehdystä vuokratulojen siirtojärjestelystä n.1,7 milj. euron myyntivoitto ja Someron seudun kuntokotiyhdistyksen omaisuuden siirtymisestä kaupungille niin ikään 1,7 milj. euron satunnainen tulo. Lopulliseksi tilikauden ylijäämäksi muodostui 3,8 milj. euroa.

TALOUSARVION TULOSLASKELMAN TOTEUTUMISVERTAILU 2016

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset + lis. / - väh.	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma	Poikkeama*
Toimintatuotot:					
Myyntitulot	5 186 150	36 000	5 222 150	5 623 088,34	-400 938,34
Maksutulot	3 641 700	120 000	3 761 700	4 360 309,51	-598 609,51
Tuet ja avustukset	567 050		567 050	508 185,91	58 864,09
Muut toimintatulot	7 737 100		7 737 100	7 983 201,28	-246 101,28
Toimintatuotot yht.	17 132 000	156 000	17 288 000	18 474 785,04	-1 186 785,04
Toimintakulut:					
Henkilöstömenot	-26 531 920	336 890	-26 868 810	-25 711 904,95	-1 156 905,05
Palvelujen ostot	-28 252 400	744 300	-28 996 700	-28 407 237,50	-589 462,50
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 045 130	77 250	-4 122 380	-3 832 641,05	-289 738,95
Avustukset	-3 316 800	81 000	-3 397 800	-3 130 313,30	-267 486,70
Muut toimintamenot	-6 480 350	4 500	-6 484 850	-6 862 609,89	377 759,89
Toimintakulut yht.	-68 626 600	1 243 940	-69 870 540	-67 944 706,69	-1 925 833,31
TOIMINTAKATE	-51 494 600	1 087 940	-52 582 540	-49 469 921,65	-3 112 618,35
Verotulot	26 300 000		26 300 000	26 369 039,75	-69 039,75
Valtionosuudet	25 800 000		25 800 000	26 002 724,00	-202 724,00
Rahoitustuotot ja -kulut:					
Korkotuotot	8 000		8 000	348,00	7 652,00
Muut rahoitustuotot	163 300		163 300	240 589,46	-77 289,46
Korkokulut	-153 000		-153 000	-69 542,87	-83 457,13
Muut rahoituskulut	-20 600		-20 600	-6 219,38	-14 380,62
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	-2 300		-2 300	165 175,21	-167 475,21
VUOSIKATE	603 100	-1 087 940	-484 840	3 067 017,31	-3 551 857,31
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 804 000		-2 804 000	-2 662 634,43	-141 365,57
Satunnaiset erät	0		0		0,00
Satunnaiset tuotot	0		0	3 384 108,54	-3 384 108,54
Satunnaiset menot	0		0		0,00
TILIKAUDEN TULOS	-2 200 900		-3 288 840	3 788 491,42	-7 077 331,42
Tilikauden yli-/alijäämä	-2 200 900		-3 288 840	3 788 491,42	-7 077 331,42

*= talousarvio + talousarviomuutos – toteutuma

Tuloslaskelman toteutusvertailu sisältää sekä ulkoiset että sisäiset erät

Verotulojen erittely (€)

Verotulot	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	TA muut. jälkeen	Toteutuma	Poikkeukset
Kunnan tulovero	23 700 000		23 700 000	23 546 453	153 547
Yhteisövero	1 000 000		1 000 000	1 183 922	-183 922
Kiinteistövero	1 600 000		1 600 000	1 638 665	-38 665
	26 300 000		26 300 000	26 369 040	-69 040

Verovuodelta maksuunpantu veroja valmistuneen verotuksen mukaan:

Verovuosi	Tulovero-%	Verotettava tulo, milj. €	Muutos-%
2010	18,50	20,3	-1,5 %
2011	18,50	20,9	3,3 %
2012	18,50	21,9	4,5 %
2013	19,00	22,8	4,1 %
2014	19,50	23,9	4,9 %
2015	19,50	23,8	-0,4 %
2016	19,50		

Kiinteistöveroprosentit

Verovuosi	Yleinen	Vakit. asuin- rakennus	Muu rakennus
2010	0,60 %	0,32 %	0,90 %
2011	0,60 %	0,32 %	0,90 %
2012	0,60 %	0,32 %	0,90 %
2013	0,70 %	0,32 %	0,90 %
2014	0,70 %	0,32 %	0,90 %
2015	0,80 %	0,37 %	0,90 %
2016	0,80 %	0,37 %	0,90 %

Valtionosuuksien erittely

Valtionosuudet	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma	Poikke- ama
Peruspalvelujen valtion- osuus, ml. tasaukset				26 626 085	
Opetus- ja kulttuuri- toimen muut valtion- osuudet				-623 361	
Yhteensä	25 800 000		25 800 000	26 002 724	-202 724

7.4. Investointiosan toteutuminen

Investointimenoihin oli talousarviossa varattu 9,2 milj. euroa. Lisämäärärahoja hyväksyttiin n. 2,4 milj. euroa, jolloin talousarviomäärärahoja oli yhteensä 11,6 milj. euroa. Vuoden lopussa käyttö oli 12,5 milj. euroa.

Kiinteä omaisuus ja osakkeet

Kiinteän omaisuuden ostoon oli varattu 80 000 euroa. Lisämäärärahaa hyväksyttiin 40 000 euroa. Maa-alueiden ostoon käytettiin 117 300 euroa. Kiinteän omaisuuden myyntiin oli varattu 50 000 euroa. Lisämäärärahoja hyväksyttiin 1 517 000 euroa. Kaikkiaan kiinteän omaisuuden myyntituottoja kertyi 1,7 milj. euroa, josta maa-alueiden myyntituottoja n. 78 300 euroa, Lahden koulun rakennusten myynnistä saatiin 57 300 euroa ja Terttilän koulun myynnistä 62 800 euroa. Lisäksi myyntituloksi on kirjattu Ktö Oy Somerasunnoille siirtyneiden rakennusten tasearvo 1,5 milj. euroa.

Osakkeiden ostoon oli varattu 50 000 euroa ja myyntiin 100 000 euroa. Lisämäärärahoja hyväksyttiin 2,36 milj. euroa (Ktö Oy Somerasuntojen osakkeiden ostoon). Someron seudun kuntokotiyhdistyksen purkautuessa sen varat siirtyivät kaupungille 1.11.2016. Osakkeisiin kirjattiin siirron johdosta 1,67 milj. euroa. Rahaa tai muuta vastiketta siirrossa ei käytetty. Kuntokotiyhdistyksen omaisuuden siirrosta kirjattuun osakkeiden hankintaan ei haettu lisämäärärahaa. Muita osakkeiden ostoja tai myyntejä ei vuoden aikana ollut.

Irtain omaisuus

Kalustomäärärahoihin ja atk-hankintoihin oli varattu kaikkiaan n. 0,69 milj. euroa, josta käytettiin atk-investointeihin 214 400 euroa ja kalustohankintoihin 65 700 euroa eli yhteensä n. 280 000 euroa. Kalustoon sisältyy hammashuoltoyksikkö 24 000 euroa, kaupungin auto 26 000 euroa ja monitoimitalon kalusteita 15 600 euroa. Atk-investoinneista 76 500 euroa oli perusturvatoimen ohjelmistojen uusimista ja 104 000 euroa

koulujen laiteympäristöön. Muiden ohjelmistojen osuus oli 34 000 euroa (sähköinen kokouskäytäntö, sopimusten hallinta ja Titania).

Talonrakennus ja julkinen käyttöomaisuus

Talonrakennukseen oli talousarviossa varattu 6,2 milj. euroa. Lopulliset kustannukset olivat 6,7 milj. euroa. Rahoitusosuuksiin oli tuloja varattu 1,1 milj. euroa Kiiruun koulun uudisrakentamiseen, mutta tuloa ei ole kirjattu. Aluehallintovirasto ei ole käsitellyt yleissivistävien oppilaitosten perustamishankkeita enää vuoden 2014 jälkeen. Avustuksia on tämän jälkeen voitu myöntää ainoastaan valtion talousarvion määrärahojen puitteissa. Vuonna 2016 määrärahoja ei ole ollut.

Suurin investointi vuoden aikana oli Kiiruun koulukeskuksen rakentamisen aloittaminen. Määrärahaa oli varattu 4,5 milj. euroa, mutta käyttö oli kaiken kaikkiaan 6,15 milj. euroa. Ylitystä oli 1,6 milj. euroa. Talousarvion valmisteluvaiheessa ei ole ollut täysin tarkkaa tietoa hankkeen alkamisajankohdasta ja kustannusten jakautumisesta eri talousarviovuosille. Tämän lisäksi kesän ja syksyn aikana toteutettiin sellaisia työvaihteita, jotka olisivat alkupe- räisen suunnitelman mukaan tulleet toteutettavaksi vasta vuoden 2017 puolella. Tällaisia olivat mm. pihan rakenneerrokset, julkisivupellitykset ja yläpohjan eristykset.

Terveyskeskuksen keittiöön oli vielä varattu 0,49 milj. euroa ja siitä käytettiin 0,14 milj. euroa. Keittiön lopulliset valmistumiskustannukset olivat n. 2,1 milj. euroa. Terveyskeskuksen osasto 1 muutettiin tehostetun palveluasumisen yksiköksi. Kustannukset olivat 44 500 euroa. Lisäksi tehtiin muita pienempiä korjaustöitä, mm. kiinteistöjen vesikattoja korjattiin ja julkisivuja maalattiin.

Julkisen käyttöomaisuuden rakentamiseen oli varattu 2,2 milj. euroa. Lisämäärärahaa hyväksyttiin 15 000 euroa. Lopulliset toteutuneet kustannukset olivat 1,3 milj. euroa.

Jaatilan siltaan ja tiejärjestelyihin oli varattu 0,35 milj. euroa ja siitä käytettiin 0,25 milj. euroa. Siltahanke valmistui keväällä 2016 ja lopulliset kustannukset olivat 1,5 milj. euroa. Vanhantien sillan peruskorjaus saatettiin loppuun ja siihen käytettiin vielä 47 000 euroa. Sillan lopulliset kustannukset olivat 72 000 euroa. Oinasjärven monitoimikenttään käytettiin 32 000 euroa. Kentän lopulliset kustannukset olivat 45 000 euroa. Tähän saadaan myös valtionavustusta 16 000 euroa. Tekonurmikenttään käytettiin 0,29 milj. euroa ja lopulliset valmistumiskustannukset olivat 0,3 milj. euroa. Valtionosuutta saadaan 62 000 euroa.

Kevyenliikenteen väylien rakentamiseen ja suunnitteluun oli varattu 0,4 milj. euroa ja sitä käytettiin 0,5 milj. euroa (mm. Rantatie, Jaatilantie, Jänistie, Raadelmantie). Ylitys johtuu siitä, että tähän on kirjattu myös Jaatilantien perusparannukseen liittyviä kustannuksia. Ko urakkaan kuului myös kevyen liikenteen väylän ja tien perusparannuksen kustannuksia. Puistoihin käytettiin 12 000 euroa ja kaavateitä päällystettiin 125 000 eurolla.

Teiden rakentamiseen käytettiin 15 000 euroa.

Katuvalaistukseen oli varattu 200 000 euroa ja siitä käytettiin 17 000 euroa.

INVESTOINTIOSA	Kustannusarvio ja sen muutokset	Edellisten vuosien käyttö	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma 2016	Poikkeama	Kust.arviosta käytetty
KAUPUNGINHALLITUS								
AINEELLISET HYÖDYKKEET								
Kiinteän omaisuuden myynti			50 000	1 517 000	1 567 000	1 698 711	-131 711	
Kiinteän omaisuuden osto			80 000	40 000	120 000	117 258	2 742	
Netto			-30 000		1 447 000	1 581 453	-134 453	
SIJOTUKSET								
Osakkeet								
Tuotot			100 000		100 000	0	100 000	
Kulut			50 000	2 363 000	2 413 000	4 034 371	-1 621 371	
Netto			50 000		-2 313 000	-4 034 371	1 721 371	
KAUPUNGINHALLITUS								
TUOTOT			150 000	1 517 000	1 667 000	1 698 711	-31 711	
KULUT			130 000	2 403 000	2 533 000	4 151 629	-1 618 629	
NETTO			20 000	-886 000	-866 000	-2 452 918	1 586 918	
PERUSTURVALAUTAKUNTA								
AINEELLISET HYÖDYKKEET								
<i>Irtain omaisuus</i>								
Kulut			66 000		66 000	23 991	42 009	
PERUSTURVALAUTAKUNTA								
KULUT			66 000		66 000	23 991	42 009	
TEKNINEN LAUTAKUNTA								
AINEELLISET HYÖDYKKEET								
<i>Irtain omaisuus</i>								
Tuotot			0		0	39 186	-39 186	
Kulut			622 000		622 000	256 105	365 895	
Netto						-216 919		

	Kustannusarvio ja sen muutokset	Edellisten vuosien käyttö	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma 2016	Poikkeama	Kust.arviosta käytetty
TEKNINEN LAUTAKUNTA								
TUOTOT			0		0	39 186	-39 186	
KULUT			622 000		622 000	256 105	365 895	
NETTO								
Talonrakennus								
Kiirun koulu								
Tuotot	3 800 000		1 125 000		1 125 000	0	1 125 000	
Kulut	16 400 000	441 541	4 500 000		4 500 000	6 150 562	-1 650 562	6 592 103
Netto			-3 375 000		-3 375 000	-6 150 562	2 775 562	
Joensuun koulu (tekn.työn tilat)								
Tuotot			0		0	6 600	-6 600	
Joensuun koulu								
Kulut	60 000	759	60 000		60 000	33 127	26 873	33 886
Kiinteistöjen ulkomaalauksia								
Kulut			90 000		90 000	63 604	26 396	
Oinasjärven koulu								
Kulut			95 000		95 000	42 379	52 621	
Kirkonmäen koulun piha								
Kulut			40 000		40 000	0	40 000	
Terveyskeskuksen keittiö								
Kulut	2 150 000	1 914 842	490 000		490 000	146 950	343 050	2 061 792
Terveyskeskus, osastot ym.								
Kulut			70 000		70 000	67 976	2 024	
Terveyskeskus, osasto 1. muutos (tehostettu palveluasuminen)								
Kulut			45 000		45 000	44 586	414	

	Kustannusarvio ja sen muutokset	Edeillisten vuosien käyttö	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma 2016	Poikkeama	Kust.arviosta käytetty
Kaupungintalo valtuustosali								
Kulut			140 000		140 000	13 896	126 104	13 896
Vesikatkojen korjauksia								
Kulut			150 000		150 000	34 133	115 867	
Julkisivukorjauksia								
Kulut			50 000		50 000	0	50 000	
Palvelutalo Tervaskanto								
Kulut			120 000		120 000	52 080	67 920	
Paloaseman autohallin lattia								
Kulut			22 000		22 000	19 110	2 890	
Kiinteistöjen kulunvalvonta								
Kulut			120 000		120 000	0	120 000	
Kirjaston valaistuksen uusim.								
Kulut			35 000		35 000	2 940	32 060	2 940
Urheilukentän korjaus								
Kulut			37 000		37 000	18 188	18 812	18 188
Sadevesiviemärintiä								
Kulut			70 000		70 000	10 805	59 195	
Kiinteistöjen muut korjaukset								
Kulut			50 000		50 000	12 100	37 900	
Talonrakennus yht.								
Tuotot			1 125 000	0	1 125 000	6 600	1 118 400	
Kulut			6 184 000	0	6 184 000	6 712 436	-528 436	
Netto			-5 059 000	0	-5 059 000	-6 705 836	1 646 836	

7.5. Rahoitusosan toteutuminen

Rahoitusosan toteutumisessa osoitetaan miten kunnan menot on rahoitettu. Sen avulla kootaan tulo-rahoitus, investoinnit, anto- ja ottolainaus sekä muu rahoitustoiminta yhteen laskelmaan.

Rahoitusosa sisältää sellaisia eriä, joiden toteutumisen seuranta tapahtuu talousarvion tuloslaskelma- ja investointiosassa sekä sellaisia eriä, joiden toteutumista seurataan rahoitusosassa. Näitä viimeksi mainittuja eriä ovat mm. antolainasaamisten lisäykset ja vähennykset, lainojen lisäykset ja vähennykset sekä oman pääoman muutokset.

Rahoituslaskelman ensimmäinen luku on tuloslaskelmasta siirtyvä vuosikate 3 067 017 euroa. Tulo-rahoituksen korjauserät sisältävät maa-alueiden ja rakennusten myyntivoittoa 128 643 euroa. Satunnaisesti tuotoksi on merkitty vuokratulojen siirrosta johtuva laskennallinen myyntivoitto 1 712 988 euroa ja Someron seudun kuntokotiyhdistyksen siirrosta satunnaisesti tuotoksi kirjattu 1 671 121 euroa.

Investointeihin oli lisämäärärahoineen varattu n. 11,6 milj. euroa. Investointien käyttö oli n. 12,5 milj. euroa. Investoinneista n. 8,5 milj. euroa oli talousarvion mukaisia investointimenoja. Loppuosasta 2,3 milj. euroa oli Ktö Oy Somerasuntojen kanssa tehtyjen vuokratulojen siirron vastikkeena saatuja Somerasuntojen osakkeita, jotka merkittiin osakkeiden ostoksi. Kuntokotiyhdistyksen omaisuuden siirrosta merkittiin osakkeiden ostoon 1,7 milj. euroa.

Investointimenojen rahoitusosuuksiin on kirjattu Oinasjärven monitoimikentän ja tekonurmikentän sekä koulujen laiteympäristön kehittämiseen saadut valtionavustukset. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuloja kertyi 1,7 milj. euroa.

Antolainojen vähennyksiin on kirjattu Someron Jäähalli Oy:n antolainojen lyhennyksiä 10 000 euroa. Lisäksi on kirjattu 82 891 euroa antolainojen lisäyksiä. Tästä 55 000 euroa on Ktö Oy Jukolantielle myönnetty antolaina ja loput 27 891 euroa vesi-, viemäri- ja kaukolämmön liittymismaksuja (palautuskelpoiset), jotka taseohjeen mukaan kuuluu kirjata antolainoihin.

Vuoden 2016 talousarviossa uutta lainaa oli merkitty nostettavaksi 8 milj. euroa. Lainaa nostettiin vuoden aikana 5 milj. euroa. Lainojen lyhennyksiin on kirjattu 1,9 milj. euroa. Tästä normaaleja vuosittain tapahtuvia lainojen lyhennyksiä oli n. 1,1 milj. euroa ja loppuosaa 0,87 milj. euroa Ktö Oy Somerasunnoille siirtyneitä rivitalojen aravalainoja.

Toiminnan ja investointien rahavirran ja rahoituksen rahavirran yhdistäminen osoittaa kunnan rahavarojen muutoksen tilivuoden aikana.

Kassavarat vähenivät vuoden aikana n. 0,6 milj. euroa. Kassavaroja oli vuoden lopussa yhteensä n. 2,0 milj. euroa.

Vuoden 2016 tilinpäätös oli tulokseltaan poikkeuksellinen siinä mielessä, että Ktö Oy Somerasuntojen kanssa tehtyjen vuokratulojen ja lainojen siirto ei aiheuttanut muutoksia kassavirtaan, vaan siirto tapahtui ns. apporttiluovutuksena, jossa osakkeiden merkintähinta maksetaan kokonaan tai osittain muulla omaisuudella.

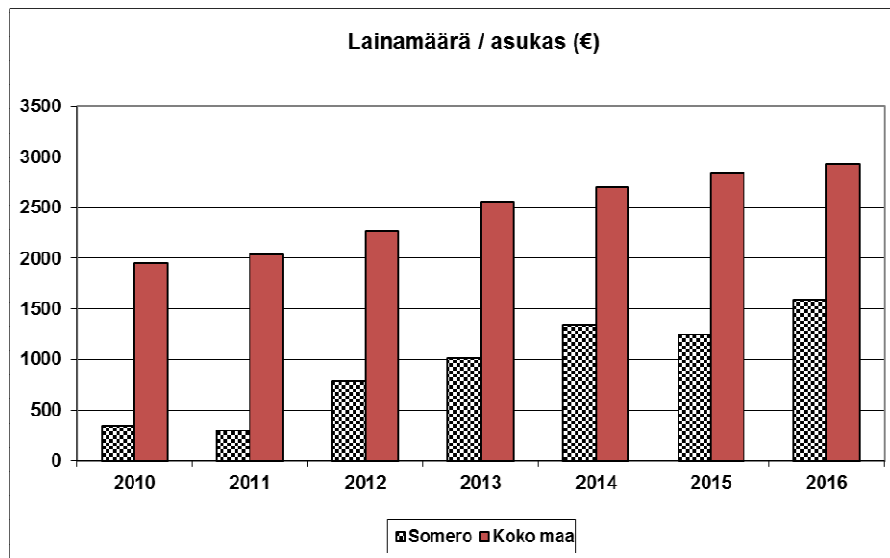
Myöskään Someron seudun kuntokotiyhdistyksen omaisuuden siirto kaupungille ei aiheuttanut muutoksia kassavirtaan.

Kuntokotiyhdistyksen rahavarat 88 892,22 euroa on tuloutettu kaupungille tammikuussa 2017.

TALOUSARVION RAHOITUSOSAN TOTEUTUMISVERTAILU 2016

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis. / - väh.	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma	Poikkeama*
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta:					
Vuosikate	603 100		-484 840	3 067 017,31	-3 551 857,31
Satunnaiset erät	0		0	3 384 108,54	-3 384 108,54
Tulorahoituksen korjauserät	0		0	-128 642,66	128 642,66
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-9 171 000	2 418 000	-11 589 000	-12 478 731,63	889 731,63
Rahoitusosuudet inv.menoihin	1 228 000		1 228 000	123 786,20	1 104 213,80
Pys.vast. hyödykk. luov.tulot	150 000	1 517 000	1 667 000	1 698 710,81	-31 710,81
Toiminta ja investoinnit, netto	-7 189 900	-901 000	-9 178 840	-4 333 751,43	-4 845 088,57
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	0		0	-82 891,30	82 891,30
Antolainasaamisten vähennykset	10 000		10 000	10 000,00	0,00
Lainakannan muutokset					
Pitkäaik. lainojen lisäys	8 000 000		8 000 000	5 000 000,00	3 000 000,00
Pitkäaik. lainojen vähennys	-1 100 000	866 500	-1 966 500	-1 966 344,59	-155,41
Muut maksuvalmiuden muut.	0		0	775 433,88	-775 433,88
Vaikutus maksuvalmiuteen	-279 900	-1 767 500	-3 135 340	-597 553,44	-2 537 786,56

* = Talousarvio + talousarviomuutos - toteutuma

7.6. Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

	Määrärahat (1000 €)					Tuloarviot (1000 €)				
	Alkup. talous-arvio	TA:n muu-tokset	TA muut. jälkeen	Toteu-tuma	Poikke-ama	Alkup. talous-arvio	TA:n muut.	TA muut. jälkeen	Toteu-tuma	Poikke-ama
KÄYTTÖTALOUSOSA										
Tarkastuslautakunta	16		16	16	1	0	0	0	0	0
Tilintarkastus	16		16	15	1			0	0	0
Kaupunginhallitus	1 429	15	1 444	1 324	120	46	0	46	114	68
Yleishallinto	1 302	15	1 317	1 222	95	44		44	113	69
Henkilöstöhallinto	127		127	102	25	2		2	1	-1
Elinkeinolautakunta	242		242	223	19	40		40	40	0
Elinkeinoelämän kehittäminen	242		242	223	19	40		40	40	0
Maaseutulautakunta	508		508	525	-17	610	0	610	762	152
Maataloustoimi	339		339	326	13	140		140	149	9
Lomatoimi	4		4	4	0	0		0		0
Maa- ja metsätilat	165		165	195	-30	470		470	613	143
Perusturvalautakunta	34 421	1 169	35 590	34 334	1 256	4 682	156	4 838	5 315	477
Hallinto ja huolto	923	109	1 032	943	89	58		58	73	15
Ympäristöterveydenhuolto	368	-11	357	354	3	0		0	1	1
Kansanterveystyö	4 982	7	4 989	4 666	323	870	96	966	1 046	80
Erikoissairaanhoido	12 855	540	13 395	13 218	177	0		0		0
Sosiaalityö	4 343	65	4 408	4 207	201	735	60	795	689	-106
Vanhustyö	9 490	421	9 911	9 359	552	2 816		2 816	3 281	465
Kehitysvammatyö	1 460	38	1 498	1 587	-89	203		203	225	22
Sivistyslautakunta	13 258	0	13 258	13 183	75	1 424	0	1 424	1 564	140
Sivistystoimen hallinto	277		277	265	12	0		0		0
Peruskoulutus	6 199		6 199	6 186	13	512		512	643	131
Toisen asteen koulutus	1 013		1 013	1 000	13	8		8	12	4
Vapaa sivistystyö	378		378	367	11	94		94	96	2
Kirjastotoimi	503		503	491	12	13		13	19	6
Vapaa-aikatoimi	1 163		1 163	1 129	34	274		274	282	8
Varhaiskasvatus	3 725		3 725	3 745	-20	523		523	512	-11
Tekninen lautakunta	9 299	60	9 359	8 385	974	1 524	0	1 524	1 328	-196
Tekninen hallinto	1 317		1 317	1 178	139	32		32	15	-17
Tilahallinto	6 742	60	6 802	6 042	760	1 469		1 469	1 249	-220
Liikennealueet ja yleiset alueet	566		566	504	62	15		15	48	33
Suojelutoimi	674		674	661	13	8		8	16	8
Ympäristölautakunta	756	0	756	688	68	109	0	109	86	-23
Tietoimi	225		225	195	30	0		0		0
Rakennusvalvonta	145		145	139	6	78		78	56	-22
Ympäristönsuojelu	118		118	112	6	23		23	21	-2
Yhdyskuntasuunnittelu	268		268	242	26	8		8	9	1
KÄYTTÖTALOUSOSA YHT.	59 929	1 244	61 173	58 678	2 495	8 435	156	8 591	9 209	618
TUOSLASKELMAOSA										
Verotulot						26 300		26 300	26 369	-69
Valtionosuudet						25 800		25 800	26 003	-203
Korkotulot						8		8	0	8
Muut rahoitustulot						163		163	240	-77
Korkomenot	153		153	70	83					
Muut rahoitusmenot	21		21	6	15					
TUOSLASKELMAOSA YHT.	174	0	174	76	98	52 271	0	52 271	52 612	-341

	Määrärahat (1000 €)					Tuloarviot (1000 €)				
	Alkup. talous-arvio	TA:n muut.	TA muut. jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Alkup. talous-arvio	TA:n muut.	TA muut. jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
INVESTOINTIOSA										
Kaupunginhallitus	130	2 403	2 533	4 151	-1 618	150	1 517	1 667	1 699	32
Kiinteä omaisuus	80	40	120	117	3	50	1 517	1 567	1 699	132
Osakkeet	50	2 363	2 413	4 034	-1 621	100		100	0	-100
Perusturvalautakunta	66	0	66	24	42	0	0	0	0	0
Irtain omaisuus	66		66	24	42					
Tekninen lautakunta	8 975	15	8 990	8 303	687	1 228	0	1 228	123	-1 105
Irtain omaisuus	622		622	256	366	0		0	39	39
Talorakennus:	6 184	0	6 184	6 712	-528	1 125	0	1 125	6	-1 119
Kiirun koulu	4 500		4 500	6 150	-1 650	1 125		1 125	0	-1 125
Joensuun koulu	60		60	33	27	0		0	6	6
Kirjkonmäen koulu	40		40	0	40					
Kiinteistöjen ulkomaalauksia	90		90	64	26					
Oinasjärven koulu	95		95	42	53					
Kaupungintalo	140		140	14	126					
Paloasema	22		22	19	3					
Vesikaton korjauksia	150		150	34	116					
Julkisivukorjauksia	50		50	0	50					
Terveyskeskus, saneeraus	70		70	68	2					
Tk tehostettu palv.asuminen	45		45	45	0					
Terveyskeskuksen keittiö	490		490	147	343					
Sadevesiviemärintiä	70		70	11	59					
Palvelutalo Tervaskanto	120		120	52	68					
Kirjasto	35		35	3	32					
Urheilukenttä	37		37	18	19					
Kiinteistöjen kulunvalvonta	120		120	0	120					
Kiinteistöjen muut korjaukset	50		50	12	38					
Julkinen käyttöomaisuus	2 169	15	2 184	1 335	849	103	0	103	78	-25
Kaavateiden kestopäällystys	120		120	125	-5					0
Teiden rakentaminen ja peruskorj.	225		225	15	210					0
Katuvalaistus	200		200	17	183					0
Puistot	30		30	12	18					0
Kevyenliikenteenväylät	430		430	515	-85	25		25	0	-25
Vanhantien silta	25	15	40	47	-7					0
Jaatilan silta ja tiejärjestelyt	350		350	254	96					0
Tekonurmikenttä	275		275	294	-19	62		62	62	0
Uimarantojen peruskorjaus	10		10	0	10					0
Somerniemen urheilukenttä	35		35	16	19					0
Oinasjärven monitoimikenttä	59		59	32	27	16		16	16	0
Keskustaaj.liikenneturv.parant.	100		100	8	92					0
Ruunalan teoll.al.kunn.teknikka	280		280	0	280					0
Kirkkojärvi/Kohnämäki kunn.tekn.	30		30	0	30					0
INVESTOINTIOSA YHT.	9 171	2 418	11 589	12 478	-889	1 378	1 517	2 895	1 822	-1 073
RAHOITUSOSA										
Satunnaiset tuotot						0		0	3 384	
Tulorahoituksen korj.erät	0		0	129	-129	0		0		0
Antolainasaam. lisäykset	0		0	83	-83					
Antolainasaam. vähenn.						10		10	10	0
Pitkäaik. lainojen väh.	1 100	866	1 966	1 966	0					
Pitkäaik. lainojen lisäys						8 000		8 000	5 000	3 000
Oman pääoman muutokset	0		0	0	0	0		0		0
Vaikutus maksuvalmiuteen	0		0	0	0	0		0	775	-775
RAHOITUSOSA YHT.	1 100	866	1 966	2 178	-212	8 010	0	8 010	9 169	2 225
YHTEENSÄ	70 374	4 528	74 902	73 410	1 492	70 094	1 673	71 767	72 812	1 429

8. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

TULOSLASKELMA 31.12. (ulkoiset)

	1.1.-31.12.2016	1.1.-31.12.2015	1.1.-31.12.2014
	€	€	€
Toimintatuotot:			
Myyntituotot	2 432 880,93	1 924 608,39	3 067 330,55
Maksutuotot	4 187 342,44	3 826 193,49	3 657 938,16
Tuet ja avustukset	508 185,91	586 537,10	537 960,46
Muut toimintatuotot	2 080 100,71	2 299 251,60	2 162 040,72
Toimintatuotot yht.	9 208 509,99	8 636 590,58	9 425 269,89
Toimintakulut:			
Henkilöstökulut:	-25 711 904,95	-25 469 527,87	-25 543 877,18
<i>Palkat ja palkkiot</i>	-19 614 609,62	-19 429 817,44	-19 445 892,12
<i>Eläkekulut</i>	-4 781 891,83	-4 854 731,86	-4 891 779,47
<i>Muut henkilösivukulut</i>	-1 315 403,50	-1 184 978,57	-1 206 205,59
Palvelujen ostot	-25 048 624,92	-24 006 374,42	-21 974 145,45
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 830 758,65	-3 674 570,46	-3 764 507,06
Avustukset	-3 127 926,30	-3 119 269,75	-3 547 614,76
Muut toimintakulut	-959 216,82	-846 228,48	-1 066 261,18
Toimintakulut yht.	-58 678 431,64	-57 115 970,98	-55 896 405,63
TOIMINTAKATE	-49 469 921,65	-48 479 380,40	-46 471 135,74
Verotulot	26 369 039,75	27 248 743,09	25 618 140,04
Valtionosuudet	26 002 724,00	24 761 389,00	24 698 216,00
Rahoitustuotot ja -kulut:			
Korkotuotot	348,00	6 912,24	10 976,60
Muut rahoitustuotot	240 589,46	158 987,31	214 699,96
Korkokulut	-69 542,87	-121 787,95	-141 023,53
Muut rahoituskulut	-6 219,38	-12 513,38	-9 780,05
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	165 175,21	31 598,22	74 872,98
VUOSIKATE	3 067 017,31	3 562 349,91	3 920 093,28
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 662 634,43	-2 444 702,30	-3 605 976,73
Satunnaiset erät:			
Satunnaiset tuotot	3 384 108,54	0,00	0,00
TILIKAUDEN TULOS	3 788 491,42	1 117 647,61	314 116,55
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	3 788 491,42	1 117 647,61	314 116,55

Rahoituslaskelma 31.12. (ulkoiset)

	1.1.-31.12.2016	1.1.-31.12.2015	1.1. - 31.12.2014
	€	€	€
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	3 067 017,31	3 562 349,91	3 920 093,28
Satunnaiset erät	3 384 108,54	0,00	0,00
Tulorahoituksen korjauserät	-128 642,66	-44 693,73	-96 094,47
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-12 478 731,63	-4 722 319,92	-6 644 112,02
Rahoitusosuudet investointimenoihin	123 786,20	4 800,00	10 000,00
Pys.vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 698 710,81	156 910,55	264 119,97
Toiminnan ja investointien rahavirta	-4 333 751,43	-1 042 953,19	-2 545 993,24
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäys	-82 891,30	0,00	-71 391,98
Antolainasaamisten vähennys	10 000,00	187 000,00	10 000,00
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	5 000 000,00	0,00	4 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 966 344,59	-1 041 353,57	-987 736,29
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-2 252,30	685 596,14	14 506,79
Vaihto-omaisuuden muutos	1 700,68	-5 815,28	687,03
Saamisten muutos	-13 474,67	1 166 843,61	-1 016 232,47
Korottomien velkojen muutos	789 460,17	26 782,91	-356 375,33
Rahoituksen rahavirta	3 736 197,99	1 019 053,81	1 593 457,75
Rahavarojen muutos	-597 553,44	-23 899,38	-952 535,49
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 31.12.	2 004 707,37	2 602 260,81	2 626 160,19
Rahavarat 01.01.	2 602 260,81	2 626 160,19	3 578 695,68
	-597 553,44	-23 899,38	-952 535,49

TASE

VASTAAVAA	31.12.2016 €	31.12.2015 €	31.12.2014 €
A. PYSYVÄT VASTAAVAT	72 804 981,14	64 609 846,99	62 636 246,19
<i>I Aineettomat hyödykkeet</i>	363 872,20	149 122,76	151 514,83
Aineettomat oikeudet	363 872,20	149 122,76	151 514,83
<i>II Aineelliset hyödykkeet</i>	58 831 243,47	54 958 121,45	52 795 128,58
Maa- ja vesialueet	6 274 843,49	6 185 885,90	6 173 197,41
Rakennukset	39 808 396,78	42 395 473,49	41 758 544,41
Kiinteät rakenteet ja laitteet	5 595 357,84	3 983 952,62	4 111 460,98
Koneet ja kalusto	400 319,55	469 879,68	283 308,42
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	6 752 325,81	1 922 929,76	468 617,36
<i>III Sijoitukset</i>	13 609 865,47	9 502 602,78	9 689 602,78
Osakkeet ja osuudet	12 823 177,89	8 788 806,50	8 788 806,50
Muut lainasaamiset	631 987,27	586 987,27	773 987,27
Muut saamiset	154 700,31	126 809,01	126 809,01
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	503 266,43	479 807,66	474 712,56
Valtion toimeksiannot	25 528,74	8 270,93	6 498,74
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	477 737,69	471 536,73	468 213,82
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	5 519 715,81	6 105 495,26	7 290 422,97
<i>I Vaihto-omaisuus</i>	10 743,86	12 444,54	6 629,26
Aineet ja tarvikkeet	10 743,86	12 444,54	6 629,26
<i>II Saamiset</i>	3 504 264,58	3 490 789,91	4 657 633,52
Pitkäaikaiset saamiset	1 700 214,00	1 831 000,00	1 920 886,00
Muut saamiset	1 700 214,00	1 831 000,00	1 920 886,00
Lyhytaikaiset saamiset	1 804 050,58	1 659 789,91	2 736 747,52
Myntisaamiset	1 355 475,78	1 172 915,06	2 160 009,33
Muut saamiset	430 885,51	367 243,58	387 482,38
Siirtosaamiset	17 689,29	119 631,27	189 255,81
<i>IV Rahat ja pankkisaamiset</i>	2 004 707,37	2 602 260,81	2 626 160,19
VASTAAVAA YHTEENSÄ	78 827 963,38	71 195 149,91	70 401 381,72

VASTATTAVAA	31.12.2016 €	31.12.2015 €	31.12.2014 €
A OMA PÄÄOMA	56 469 805,35	52 681 313,93	51 563 666,32
<i>I Peruspääoma</i>	<i>27 946 987,54</i>	<i>27 946 987,54</i>	<i>27 946 987,54</i>
<i>IV Edellisten tilikausien ylijäämä</i>	<i>24 734 326,39</i>	<i>23 616 678,78</i>	<i>23 302 562,23</i>
<i>V Tilikauden yli-/alijäämä</i>	<i>3 788 491,42</i>	<i>1 117 647,61</i>	<i>314 116,55</i>
B TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 545 753,18	1 524 546,71	833 855,47
Valtion toimeksiannot	16 672,89	13 515,62	48 681,99
Lahjoitusrahastojen pääomat	1 514 395,86	1 495 171,13	763 899,60
Muut toimeksiantojen pääomat	14 684,43	15 859,96	21 273,88
C VIERAS PÄÄOMA	20 812 404,85	16 989 289,27	18 003 859,93
<i>I Pitkäaikainen</i>	<i>12 958 118,42</i>	<i>10 163 018,47</i>	<i>11 262 833,53</i>
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	12 681 978,30	8 998 965,58	10 052 795,86
Lainat julkisyhteisöiltä	276 140,12	1 164 052,89	1 210 037,67
<i>II Lyhytaikainen</i>	<i>7 854 286,43</i>	<i>6 826 270,80</i>	<i>6 741 026,40</i>
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 316 987,28	1 053 830,28	910 973,14
Lainat julkisyhteisöiltä	21 383,30	45 984,84	130 380,49
Saadut ennakot	202 060,49	203 091,04	117 139,34
Ostovelat	2 952 949,78	2 088 208,28	2 110 722,86
Muut velat	420 647,98	446 217,20	443 757,59
Siirtovelat	2 940 257,60	2 988 939,16	3 028 052,98
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	78 827 963,38	71 195 149,91	70 401 381,72

Konsernilaskelmat

KONSERNITULOSLASKELMA (ulkoiset)

	1.1.-31.12.2016	1.1.-31.12.2015	1.1.-31.12.2014
	€	€	€
Toimintatuotot	34 210 587	30 419 195	30 668 240
Toimintakulut	-81 991 267	-78 206 003	-76 553 014
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	1 157	3 482	2 439
TOIMINTAKATE	-47 779 523	-47 783 325	-45 882 334
Verotulot	26 314 982	27 224 285	25 596 989
Valtionosuudet	28 142 979	27 017 320	27 004 036
Rahoitustuotot ja -kulut:			
Korkotuotot	18 540	25 334	44 096
Muut rahoitustuotot	290 542	74 450	123 047
Korkokulut	-227 012	-321 101	-337 640
Muut rahoituskulut	-18 091	-28 638	-43 840
VUOSIKATE	6 742 417	6 208 326	6 504 353
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-5 385 090	-4 838 508	-5 623 906
Omistuksen eliminointierot	0	0	35 807
Arvonalentumiset	-11 735	-2 285	64 476
Satunnaiset erät	1 576 539	2 588	107 008
Tilikauden tulos	2 922 131	1 370 121	1 087 737
Tilinpäätössirrot	-200 000	-18	-121 945
Tilikauden verot	-153 506	-122 975	
Laskennalliset verot	25 229	37 407	
Vähemmistöosuudet	1 282	-6 333	-33 426
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 595 136	1 278 202	932 365

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA (ulkoiset)

	1.1.-31.12.2016	1.1.-31.12.2015	1.1.-31.12.2014
	€	€	€
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	6 742 417	6 208 326	6 504 353
Satunnaiset erät	1 576 539	2 588	107 008
Tilikauden verot	-153 506	-122 975	
Tulorahoituksen korjauserät	-166 396	80 944	70 161
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-11 193 432	-7 039 025	-12 892 708
Rahoitusosuudet investointimenoihin	131 724	36 247	17 327
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	210 019	189 855	355 791
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2 852 635	-644 040	-5 838 070
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset	-165 783	0	-58 954
Antolainasaamisten vähennykset	10 000	187 000	10 000
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	5 275 550	356 904	8 030 800
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 895 384	-1 993 206	-1 921 853
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	321 429	-402 291
Oman pääoman muutokset	55 642	-77	-8 402
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-5 194	685 866	20 744
Vaihto-omaisuuden muutos	-50 179	-3 816	24 671
Saamisten muutokset	-276 883	1 381 039	-192 865
Korottomien velkojen muutokset	1 053 392	-275 015	-331 651
Rahoituksen rahavirta	3 001 161	660 122	5 170 196
Rahavarojen muutos	148 526	16 082	-667 874
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 31.12.	7 025 643	6 241 106	6 224 955
Rahavarat 01.01.	6 877 118	6 225 024	6 892 829
	148 526	16 082	-667 874

KONSERNITASE

VASTAAVAA	31.12.2016 €	31.12.2015 €	31.12.2014 €
A. PYSYVÄT VASTAAVAT	92 255 741	86 164 277	84 360 537
<i>I Aineettomat hyödykkeet</i>	674 741	505 208	509 034
Aineettomat oikeudet	501 667	265 473	272 593
Muut pitkävaikutteiset menot	163 993	231 105	228 103
Ennakkomaksut	9 082	8 630	8 339
<i>II Aineelliset hyödykkeet</i>	89 078 270	83 005 012	81 095 967
Maa- ja vesialueet	7 077 009	6 962 886	6 950 987
Rakennukset	62 184 115	62 497 870	61 333 275
Kiinteät rakenteet ja laitteet	10 176 794	8 962 506	9 637 587
Koneet ja kalusto	2 260 370	2 394 302	2 341 841
Muut aineelliset hyödykkeet	78 531	29 478	17 426
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	7 301 451	2 157 969	814 852
<i>III Sijoitukset</i>	2 502 729	2 654 057	2 755 535
Osakkuusyhteisöosuudet	30 137	24 704	21 550
Muut osakkeet ja osuudet	1 909 157	2 055 917	1 973 550
Muut lainasaamiset	527 372	537 372	724 372
Muut saamiset	36 064	36 064	36 064
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	645 358	567 048	607 045
Valtion toimeksiannot	52 417	14 545	26 202
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	503 126	489 407	478 231
Muut toimeksiantojen varat	89 815	63 097	102 612
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	12 566 084	11 786 859	12 431 059
<i>I Vaihto-omaisuus</i>	559 202	1 055 834	492 816
Aineet ja tarvikkeet	426 875	368 844	348 849
Keskeneräiset tuotteet	14 013	6 230	19 501
Muu vaihto-omaisuus	118 314	121 556	124 436
Ennakkomaksut	0	2	29
<i>II Saamiset</i>	4 981 238	4 489 498	5 712 875
<i>Pitkäaikaiset saamiset</i>	211 299	7 641	96 160
Muut saamiset	4 435	5 174	95 800
Siirtosaamiset	206 863	2 466	360
<i>Lyhytaikaiset saamiset</i>	4 769 939	4 481 857	5 616 715
Myyntisaamiset	2 895 545	2 559 860	3 619 566
Lainasaamiset	694 214	592 272	768 998
Laskennalliset verosaamiset	51 451	63 885	
Muut saamiset	717 950	683 359	683 060
Siirtosaamiset	410 778	582 481	545 091
<i>III Rahoitusarvopaperit</i>	963 071	911 729	854 028
Osakkeet ja osuudet	963 063	731 729	532 028
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	8	180 000	322 000
<i>IV Rahat ja pankkisaamiset</i>	6 062 572	5 329 799	5 371 340
VASTAAVAA YHTEENSÄ	105 467 182	98 518 184	97 398 641

VASTATTAVAA	31.12.2016 €	31.12.2015 €	31.12.2014 €
A OMA PÄÄOMA	62 909 927	60 054 156	56 868 366
<i>I</i> Peruspääoma	27 946 988	27 946 988	27 946 984
<i>II</i> Arvonkorotusrahasto	51 885	51 885	51 885
<i>III</i> Muut omat rahastot	3 246 649	2 984 292	2 985 772
<i>IV</i> Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	29 069 270	27 792 789	24 951 359
<i>VI</i> Tilikauden yli-/alijäämä	2 595 136	1 278 202	932 366
B VÄHEMMISTÖOSUDET	244 991	170 126	174 481
C POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	0	0	2 002 523
Poistoero	0	0	1 322 401
Vapaaehtoiset varaukset	0	0	680 121
D PAKOLLISET VARAUKSET	607 871	637 407	510 469
Eläkevaraukset	4 110	4 110	4 110
Muut pakolliset varaukset	603 762	633 297	506 359
E TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 705 337	1 632 182	986 196
Valtion toimeksiannot	43 574	19 879	68 545
Lahjoitusrahastojen pääomat	1 556 272	1 532 673	793 378
Muut toimeksiantojen pääomat	105 491	79 630	124 273
F VIERAS PÄÄOMA	39 999 056	35 465 111	36 856 607
<i>I Pitkäaikainen</i>	26 202 952	23 388 966	24 988 152
<i>Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma</i>	24 584 700	21 903 293	23 574 408
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	22 824 828	19 826 844	19 791 684
Lainat julkisyhteisöiltä	1 758 063	2 074 639	3 780 914
Lainat muilta luotonantajilta	1 810	1 810	1 810
<i>Pitkäaikainen koroton vieras pääoma</i>	1 618 252	1 485 673	1 413 744
Saadut ennakot	10 805	9 203	9 203
Muut velat	1 607 446	1 476 470	1 404 541
<i>II Lyhytaikainen</i>	13 796 104	12 076 145	11 868 455
<i>Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma</i>	2 739 813	2 371 259	1 994 977
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 525 800	2 224 628	1 661 739
Lainat julkisyhteisöiltä	214 014	146 631	333 238
<i>Lyhytaikainen koroton vieras pääoma</i>	11 056 290	9 704 886	9 873 478
Saadut ennakot	266 477	257 421	162 132
Ostovelat	3 968 656	3 083 544	3 188 732
Muut velat	1 086 442	1 100 994	1 095 596
Siirtovelat	5 603 281	5 157 715	5 427 017
Laskennalliset verovelat	131 434	105 211	
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	105 467 182	97 958 982	97 398 641

9. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

9.1. Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Liitetiedot on numeroitu Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen liitetiedoista antaman yleisohjeen mukaisesti. Mikäli yleisohjeen mukaiseen liitetietoon ei tule mitään tietoja ei kyseistä liitetietoa esitetä. Kaupungilla ei ole ilmoitettavaa seuraavien liitetietojen osalta: 2, 3, 10, 16, 17, 26, 28, 31, 35, 36, 37, 46

1) Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysajankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa *Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet*.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien osakkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa. Ktö Oy Somerasunnoille 1.1.2016 luovutettujen rakennusten ja lainojen vastineeksi kaupunki sai yhtiön osakkeita. Apporttiomaisuuden arvona on käytetty luovutettavien rakennusten aravarajoituslain mukaista luovutuskorvausta vähennettynä siirtyvällä velan määrällä (=siirtoarvo). Someron seudun kuntokotiyhdistyksen purkautumisen myötä kaupungille siirtyneisiin Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy:n, Kiinteistö Oy Someron Lamminniemen ja Kiinteistö Oy Lamminniemen Satumaan osakkeisiin ei ole tehty arvontarkistuksia vaan ne on otettu vastaan kuntokotiyhdistyksen taseesta luovutushetken 31.10.2016 arvoilla.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuuden arvostus

Kaupunginviraston toimistotarvikevarasto on merkitty taseeseen hankintahinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuus

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintamenoa vähennykseksi.

9.2. Kunnan tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot

4) Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilikauden tietojen vertailussa edelliseen tilikauteen tulee ottaa huomioon, että kaupunki on myynyt 7 rivitaloa (+osassa tontti) tytäryhteisölleen Ktö oy Somerasunnoille 1,5 milj. euron tasearvosta tilikauden alussa. Vastineeksi kaupunki merkitsi osakkeita 2,3 milj. euron arvosta. Taseen vastattavista Somerasunnoille siirtyi myös ko. rivitaloihin liittyneet lainat 0,86 milj. euroa, joka on merkitty rahoituslaskelmassa lainojen lyhennykseksi.

Lisäksi vertailukelpoisuuteen vaikuttaa Someron seudun kuntokotiyhdistyksen purkautumisesta johtunut yhdistyksen varojen ja velkojen siirto kaupungille 1.11.2016. Kaupungin taseen sijoituksiin (osakkeisiin) merkittiin yhteensä 1,67 milj. euron lisäys.

5) Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut

Tilikauden muihin toimintatuottoihin sisältyy AVL:n 191 §:n perusteella verovirastolta takautuvasti saatuja arvonlisäveropalautuksia vuosilta 2013 – 2015 yhteensä 22 996 euroa. Takautuvat arvonlisäveropalautukset johtuivat aiemmasta virheellisestä tulkinnasta. Perustuvatoimen joistakin palvelujen ostoista ei oltu haettu arvonlisäveron laskennallista palautusta, vaikka ostot siihen oikeuttivat.

9.3. Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt sekä kuntayhtymät, joissa kaupunki on jäsenenä. Vuoden 2016 tilinpäätöksessä tytäryhteisöjä on tullut 4 lisää: Ktö Oy Someron Lamminniemi, Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy ja Ktö Oy Lamminniemen Satumaa. Lisäksi kaupungin jo aiemmin osittain omistama As Oy Aurinkopuisto on nyt otettu myös konsernitilinpäätökseen.

Tuloslaskelman ja taseen esittämistavan muutos

Yleisohjetta kunnan ja kuntayhtymän konsernitilinpäätöksen laatimisesta on tarkistettu 2015. Tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja taseen esittämistapaan on tehty tarkennuksia. Tytäryhtiöiden tuloslaskelmiin sisältyneet tilikauden verot ja laskennalliset verot näytetään omilla riveillään tilinpäätössiirtojen jälkeen. Tilikauden verot on aiemman yleisohjeen mukaan merkitty toimintakuluihin. Laskennalliset verosaamiset merkitään uuden tasekaavan mukaan erilliseksi eräksi lainasaamisten jälkeen ja laskennalliset verovelat erilliseksi eräksi siirtovelkojen jälkeen. Verosaamiset ja velat on aiemmin kirjattu siirtosaamiseksi ja siirtovelaksi. Rahoituslaskelmassa tilikauden verot esitetään ennen tulorahoituksen korjauseriä. Konsernituloslaskelman laskennallisia veroja ei oteta huomioon rahoituslaskelman toiminnan rahavirrassa. Saamisten muutos esitetään ilman laskennallisten verosaamisten ja verovelkojen muutoksia. Em. muutokset on tehty edellisen 2015 tilikauden vertailutietoihin.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kaupungin omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa ja vähemmistöosuuksien erottamisessa. Korjaukset on tehty myös vertailuvuoden 2015 taseeseen.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kaupungin ja sen tytäryhteisöjen keskinäinen omistus on eliminoitu. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Ktö Oy Somerasuntojen ja Ktö Oy Jukolantien rakennusten poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa *Edellisten tilikausien yli- tai alijäämän* oikaisuksi.

9.3. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6) Toimintatuotot tehtävälueittain:

	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Yleishallinto	279 787	277 385	153 707	152 394
Sosiaali- ja terveystoimet	25 443 210	22 285 147	5 314 973	4 976 088
Opetus- ja kulttuuritoimet	2 115 020	2 180 326	1 563 995	1 439 788
Yhdyskuntapalvelut	2 896 104	2 907 453	71 855	66 260
Muut palvelut *	3 476 466	2 768 885	2 103 980	2 002 061
*) josta tilojen ym. vuokratuotot			*) 860 151	*) 1 244 803
<i>Toimintatuotot yhteensä</i>	34 210 587	30 419 195	9 208 510	8 636 591

7) Verotulojen erittely

	2016	2015
Kunnan tulovero	23 546 453	24 377 951
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 183 922	1 241 783
Kiinteistövero	1 638 665	1 629 009
<i>Verotulot yhteensä</i>	26 369 040	27 248 743

8) Valtionosuuksien erittely

	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	26 626 085	25 535 378	26 626 085	25 535 378
<i>Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus</i>	6 456 504	6 561 996	6 456 504	6 561 996
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet.	-623 361	-773 989	-623 361	-773 989
Yksikköhintarahaus	2 140 255	2 255 931		
<i>Valtionosuudet yhteensä</i>	28 142 979	27 017 320	26 002 724	24 761 389

9) Palvelujen ostojen erittely

	2016	2015
Asiakaspalvelujen ostot	19 402 608	19 294 284
Muiden palvelujen ostot	5 646 017	4 712 090
<i>Palvelujen ostot yhteensä</i>	25 048 625	24 006 374

11) Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poisto-suunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, on kirjattu vuosikuluiksi.

Käyttöomaisuuslaji	Poisto- menetelmä	Poistoaika (vuotta)
Aineettomat hyödykkeet		
Kehittämismenot	Tasapoisto	3
Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5
Liikearvo	Tasapoisto	5
Muut pitkävaikutteiset menot		
Atk-ohjelmistot	Tasapoisto	3
Muut	Tasapoisto	3
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	Ei poistoaikaa	
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitusrakennukset	Tasapoisto	40
Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto	30
Talousrakennukset	Tasapoisto	20
Vapaa-ajanrakennukset	Tasapoisto	30
Asuinrakennukset	Tasapoisto	40
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, torit ja puistot	Menojäännöspoisto	15 %/20 v
Sillat, laiturit ja uimalat	Menojäännöspoisto	25 %/10 v
Muut maa- ja vesirakenteet	Menojäännöspoisto	20 %/30 v
Viemäriverkko	Menojäännöspoisto	10 %/40 v
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	Menojäännöspoisto	20 %/20 v
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	Menojäännöspoisto	22 %/10 v
Muut putki- ja kaapeliverkot	Menojäännöspoisto	20 %/20 v
Sähkö-, vesi- yms. laitosten laitos- koneet ja laitteet	Menojäännöspoisto	25 %/20 v
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	Menojäännöspoisto	20 %/20 v
Liikenteen ohjauslaitteet	Menojäännöspoisto	25 %/10 v
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	Menojäännöspoisto	25 %/10 v
Koneet ja kalusto		
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	Tasapoisto	8
Muut kuljetusvälineet	Tasapoisto	5
Muut liikkuvat työkoneet	Tasapoisto	5
Muut raskaat koneet	Tasapoisto	10
Muut kevyet koneet	Tasapoisto	5
Sairaala-, terveydenhuolto yms. laitteet	Tasapoisto	5

Atk-laitteet	Tasapoisto	5
Muut laitteet ja kalusteet	Tasapoisto	5
Muut aineelliset hyödykkeet		
Luonnonvarat	Käytön mukainen poisto	
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoaikaa	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	ei poistoaikaa	

Pysyvien vastaavien sijoitukset

Osakkeet ja osuudet	ei poistoaikaa
---------------------	----------------

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, on kirjattu vuosikuluiksi.

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen ja poistonalaisten investointien vastaavuudesta vuosina 2015 – 2019:

	TP 2015	TP 2016	Taloussuunnitelma		
			2017	2018	2019
Poistonalaiset investoinnit	4 689 650	8 327 103	10 396 000	5 531 000	3 175 000
Rahoitusosuudet	4 800	123 786	45 000	25 000	165 000
Investointien omahankintameno	4 684 850	8 203 317	10 351 000	5 506 000	3 010 000
Suunnitelman mukaiset poistot	2 444 702	2 662 634	2 900 000	3 500 000	3 600 000
Viiden vuoden keskiarvo:					
Suunnitelman mukaiset poistot		3 021 467			
Poistonalaisten investointien omahankintameno		6 351 033			
Ero		- 3 329 566			
Poikkeama-%		-52 %			

Jos eroa verrataan suunnitelman mukaisiin poistoihin:	-110%
Jos eroa verrataan investointeihin:	-52 %
Eli sumupoistot ovat investoinneista:	48 %

Selvitys poikkeaman syistä:

Someron kaupunki on hyvästä taloudellisesta tilanteesta johtuen voinut toteuttaa normaalia suurempia investointeja jo useita vuosia. Vuonna 2014 valmistui vanhusten palvelutalo Katajakoti (6,3 milj. euroa) ja vuonna 2015/2016 valmistui terveyskeskuksen keittiö (2,1 milj. euroa). Vuosien 2016 – 2018 suurin rakentamiskohde on Kiiruun koulu (16,4 milj. euroa).

12) Pakollisten varausten muutokset

	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Eläkevastuu (ky) 1.1.	4 110	4 110		
Lisäykset	0	0		
Vähennykset	0	0		
Eläkevastuu (ky) 31.12.	4 110	4 110		
Potilasvahinkovakuutus (ky) 1.1.	633 297	506 359		
Lisäykset		126 938		
Vähennykset	-29 536	0		
Potilasvahinkovakuutus (ky) 31.12.	603 762	633 297		

**13) Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja –tappiot
(Tulorahoituksen korjauserät)**

	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	49 962	86 347	49 962	50 229
Rakennusten luovutusvoitot	82 887	2 683	78 681	36 118
Osakkeiden luovutusvoitot	5 770	1 695	0	0
Muut luovutusvoitot	3 518	3 980	0	0
<i>Luovutusvoitot yhteensä</i>	142 137	94 706	128 643	86 347
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden luovutustappiot		0		41 653
Rakennusten luovutustappiot		41 653		0
Osakkeiden luovutustappiot		3 370		0
Muut luovutustappiot	6 980	0		0
<i>Luovutustappiot yhteensä</i>	6 980	45 023	0	41 653

14) Satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
<i>Satunnaiset tuotot</i>			1 712 988	
Vuokrarivitalojen myynti Ktö Oy Somerasunnoille				
Kuntokotiyhdistyksen purkautuminen ja osakkeiden siirto kaupungille	1 671 121		1 671 121	
Vahingonkorvaus (Jukolantie)		2 588		
<i>Satunnaiset tuotot yhteensä</i>	<i>1 671 121</i>	<i>2 588</i>	<i>3 384 109</i>	
<i>Satunnaiset kulut</i>				
Varainsiirtovero Ktö oy Somerasunnot	94 582			
<i>Satunnaiset kulut yhteensä</i>	<i>94 582</i>			

Ktö Oy Somerasunnot

Osakkeiden merkintähinta ("osto")	2 363 309,47 euroa
Rivitalojen siirto ("myynti")	- 1 516 851,06 euroa
Lainojen siirto ("lyhennys")	<u>866 529,49 euroa</u>
Satunnainen tuotto	1 712 987,90 euroa

Someron seudun kuntokotiyhdistys ry

Osakkeiden merkintähinta ("osto")	1 671 061,92 euroa
Lyhytaikaisten saamisten ja velkojen erotus	<u>58,72 euroa</u>
Satunnainen tuotto	1 671 120,64 euroa

15) Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

	2016	2015
Osinkotuotot		
Someron Lämpö Oy:ltä	20 640	30 358
Someron Vesihuolto Oy:ltä	8 439	45 713
Someron Talkkari	2 350	0
Muilta	24 893	23 382
Osinkotuotot yhteensä	56 322	99 453
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä		
V-S sairaanhoitopiiri	0	6 331
Lounais-Hämeen ammatillisen koulutuksen ky	14 687	14 687
Peruspääoman korot yhteensä	14 687	21 018

9.4. Tasetta koskevat liitetiedot

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

18) Arvonkorotukset

	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Maa- ja vesialueet				
Arvo 1.1.	6 966 310	6 950 987	6 185 886	6 173 197
Arvonkorotukset	55 648	0	0	0
Arvonkorotusten purku	0	-770	0	0
Arvo 31.12.	7 077 010	6 962 886	6 274 843	6 185 886
Rakennukset				
Arvo 1.1.	64 410 754	61 333 275	42 395 473	41 758 544
Arvonkorotusten purku	0	0	0	0
Arvo 31.12.	62 184 116	62 497 870	39 808 397	42 395 473
<i>Arvonkorotukset yhteensä 31.12.</i>	55 648	646 222	0	0

19) Pysyvät vastaavat

Aineettomat hyödykkeet	Aineettomat oikeudet
Poistamaton hankintameno 1.1.	149 123
Lisäykset tilikauden aikana	214 426
Rahoitusosuudet tilikaudella	-39 186
Vähennykset tilikauden aikana	0
Siirrot erien välillä	129 078
Tilikauden poisto	-89 568
Poistamaton hankintameno 31.12.	363 872

Aineelliset hyödykkeet	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rak. ja laitteet	Koneet ja kalusto	Enn.maksut ja kesk.er. hankinnat
Poistamaton hankintameno 1.1.	6 185 886	42 395 473	3 983 953	469 880	1 922 930
Lisäykset tilikauden aikana	117 258	6 694 248	1 352 758	65 671	0
Rahoitusosuudet tilikaudella	0	-6 600	-78 000	0	0
Vähennykset tilikauden aikana	-28 300	-1 541 768	0	0	0
Siirrot erien välillä	0	-6 166 639	1 208 165	0	4 829 396
Tilikauden poisto	0	-1 566 318	-871 517	-135 231	0
Poistamaton hankintameno 31.12.	6 274 844	39 808 397	5 595 358	400 320	6 752 326

Maa- ja vesialueiden erittely	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	149 455	176 274	179 032	176 274
Muut maa- ja vesialueet	6 927 555	6 786 611	6 095 811	6 009 612
<i>Maa- ja vesialueet yhteensä</i>	7 077 010	6 962 885	6 274 843	6 185 886

Pysyvien vastaavien sijoitukset

Osakkeet ja osuudet	Tytäryhteisöt	Ky-osuudet	Muut osakkuudet ja osuudet
Hankintameno 1.1.	2 125 480	4 674 539	1 988 787
Lisäykset	4 177 775	0	0
Vähennykset	0	0	*) -143 404
Siirrot erien välillä	0	0	0
Hankintameno 31.12.	6 303 255	4 674 539	1 845 383

*) As Oy Aurinkopuiston osakkeet siirretty muista osakkeista tytäryhtiöosakkeisiin.

Muut lainasaamiset	Tytäryhteisöt	Muut yhteisöt
Hankintameno 1.1.	49 615	537 372
Lisäykset	55 000	0
Vähennykset	0	10 000
Siirrot erien välillä	0	0
Hankintameno 31.12.	104 615	527 372

Muut saamiset tytäryhteisöiltä	
Hankintameno 1.1.	126 809
Lisäykset (Liittymismaksut)	27 891
Vähennykset	0
Siirrot erien välillä	0
Hankintameno 31.12.	154 700

20 - 22) Omistukset muissa yhteisöissä

	Koti- paikka	Kaup. omistus- osuus	Kons. omistus- osuus	Kuntakonsernin osuus (1000 €)		
				Omasta pää- omasta	Vieraasta pää- omasta	Tilikauden voitosta / tappiosta
Tytäryhteisöt						
Someron Lämpö Oy	Somero	100 %	100 %	2 924	5 469	186
Someron Vesihuolto	Somero	99,9 %	99,9 %	4 317	2 810	78
Someron Talkkari Oy	Somero	43,1 %	58,6 %	97	13	7
Ktö Oy Somerasunnot	Somero	100 %	100 %	2 454	3 383	11
Ktö Oy Jukolantie	Somero	90,6 %	90,6 %	1 113	133	-90
Ktö Oy Someron Törmä	Somero	100 %	100 %	20	181	1
As Oy Aurinkopuisto	Somero	57,1 %	57,1 %	88	213	0
Ktö Oy Someron Lamminniemi	Somero	100 %	100 %	1 474	37	0
Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy	Somero	100 %	100 %	389	633	96
Ktö Oy Lamminniemen Satumaa	Somero	100 %	100 %	2	132	0
Kuntayhtymät						
V-S sairaanhoitopiirin ky	Turku	2,2 %	2,2 %	3 699	7 236	299
V-S erityishuoltopiirin ky	Paimio	3,01 %	3,01 %	54	787	-12
Forssan seudun hyvin- vointiky	Forssa	0,23 %	0,23 %	41	40	5
Lounais-Hämeen amm. koulutuksen ky	Forssa	15,7 %	15,7 %	2 837	434	-28
Salon seudun koulutusky	Salo	1,54 %	1,54 %	297	218	8
V-S Liitto	Turku	1,83 %	1,83 %	17	21	3

23) Pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset

Saamisten erittely	2016		2015	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä Myyntisaamiset Muut saamiset	1 700 214	61 947	1 831 000	17 876
Saamiset kuntayhtymiltä Myyntisaamiset Muut saamiset Siirtosaamiset		9 261		11 206 6 331 115 480
Saamiset yhteensä	1 700 214	71 208	1 831 000	150 893

24) Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Siirtyvät korot		5 300		
Vakuutusmaksusaamiset	20 741	9 558	17 689	
Kelan korvaus työterveyshuollosta	66 212	37 006		
EU-tuet ja avustukset	9 098	135 350		
Laskutus jäsenkunnilta/ky:iltä	76 928	265 902		115 480
Valtionosuussaaamiset	67 890	1 026		
Muut tulojäämät	169 909	128 339		4 151
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	410 778	582 481	17 689	119 631

Taseen ulkopuoliset tilit

Someron Säästöpankissa ja Osuuspankissa on avattu koulujen nimellä olevia tilejä. Tileillä on rahaa yhteensä

	2016	2015
Someron Osuuspankki	0	646
Someron Säästöpankki	6 737	7 731
	6 737	8 377

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot**25) Oman pääoman erittely**

	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Peruspääoma 1.1.	27 947	27 947	27 947	27 947
Lisäykset	0	0	0	0
Vähennykset	0	0	0	0
Peruspääoma 31.12.	27 947	27 947	27 947	27 947
Arvonkorotusrahasto 1.1.	52	52	0	0
Lisäykset	0	0	0	0
Vähennykset	0	0	0	0
Arvonkorotusrahasto 31.12.	52	52	0	0
Muut omat rahastot 1.1.	2 984	2 986	0	0
Siirrot rahastoon	224	0	0	0
Siirrot rahastosta	0	-2	0	0
Muut omat rahastot 31.12.	3 247	2 984	0	0
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	29 071	25 883	24 734	23 617
Siirto rahastoon/rahastosta	-31		0	0
Edellisen tilikauden oikaisut			0	0
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	29 069	27 793	24 734	23 617
Tilikauden ylijäämä 31.12.	2 595	1 278	3 788	1 117
<i>Oma pääoma yhteensä (1000 €)</i>	62 910	60 054	56 469	52 681

27) Pitkäaikaiset velat

Erittely veloista, jotka erääntyvät maksettavaksi myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua. Vuoden 2016 tilinpäätöksessä olevat velat ja velkojen osat, jotka erääntyvät 1.1.2022 tai sen jälkeen.

Pitkäaikaiset velat		
	2016	2015
Lainat julkisyhteisöiltä	113 120	209 201
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	6 935 812	5 127 153
<i>Pitkäaikaiset velat yhteensä</i>	7 048 932	5 336 354

Valtiokonttori tarkistaa Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti aravalainan vuosimaksua kunkin kalenterivuoden maaliskuun 1. päivästä lukien. Vuosimaksun tarkistus koskee kaikkia niitä lainoja, joiden ensimmäinen vuosimaksu on tullut voimaan 1.3.2000 tai aikaisemmin.

Pitkäaikaisen vuokra-asumisen perusparannuslainat ovat ns. vuosimaksulainoja, joilla ei ole etukäteen määrättyä kiinteää korko- ja lyhennyssuunnitelmaa. Tästä johtuen valtion lainojen lyhennykset on arvioitu.

29) Pakolliset varaukset

	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Muut pakolliset varaukset	4 110	4 110		
Potilasvahinkovakuutusvastuu (ky)	603 762	633 297		
<i>Muut pakolliset varaukset yhteensä</i>	607 871	637 407	0	0

30) Pitkä- ja lyhytaikaiset velat

	2016		2015	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Vieras pääoma				
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat	0	295 596	0	119 570
Velat kuntayhtymille				
Ostovelat		413 655		215 957
<i>Velat yhteensä</i>	0	709 251	0	335 527

32) Muut velat

Muiden pitkäaikaisten velkojen erittely	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Muut velat				
Liittymismaksut (palautuskelpoiset)	1 473 703	1 473 200	0	0
Muut velat	133 744	3 270	0	0
<i>Muut pitkäaikaiset velat yhteensä</i>	1 607 447	1 476 470	0	0

33) Siirtovelat

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Korkojaksotus	36 121	43 626	8 627	22 700
Lomapalkkajaksotus	4 232 657	4 390 243	2 676 617	2 776 906
Työnantajan vakuutusmaksut	284 249	217 453	243 061	188 625
Muut menoajämät	1 050 255	506 395	11 953	708
<i>Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä</i>	5 603 282	5 157 715	2 940 258	2 988 939

9.5. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

34) Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin

	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Lainat julkisyhteisöiltä	347 677	480 294	0	0
Lainat rahoituslaitoksilta	169 750	196 250	0	0
<i>Annetut kiinnitykset yhteensä</i>	517 427	676 544	0	0

38) Leasingvastuut

Leasingvastuiden yhteismäärä	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	205 363	211 822	7 543	0
Myöhemmin maksettavat	370 025	361 148	34 486	0
<i>Leasingvastuut yhteensä</i>	575 388	572 970	42 029	0

39-40) Vastuusitoumukset

<i>Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta: (jäljellä oleva pääoma)</i>	Kaupunki	
	2016	2015
Kiinteistö Oy Somerasunnot	1 731 090	1 850 468
Kiinteistö Oy Someron Törmä	149 840	161 840
Someron Lämpö Oy	3 917 857	4 239 286
As Oy Someron Aurinkopuisto	371 442	445 715
	6 170 229	6 697 309
	Konserni	
	2016	2015
Medbit Oy (V-S shp)	330 000	
<i>Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta yhteensä</i>	6 500 229	6 697 309

<i>Takaukset muiden puolesta (jäljellä oleva pääoma)</i>	Kaupunki	
	2016	2015
Someron Ratsastajat ry	68 177	75 335
Someron Vanhaintuki	461 657	475 157
Somero-Seura ry	49 630	54 663
	579 464	605 155
	Konserni	
	2016	2015
Ktö Oy Malminselkä (V-S erityishuoltop.)	8 225	8 762
<i>Takaukset muiden puolesta yhteensä</i>	587 689	613 917

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista 31.12.

	2016	2015
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	43 846 241	43 745 113
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastoista 31.12.	32 728	31 173

41) Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Järjestelyn luonne ja liiketoiminnallinen peruste	Kaupunki	
	2016	2015
Arvonlisäveron palautusvastuu ⁽¹⁾	5 755 594	4 943 571
Perustamishankkeiden valtionosuuden palautusvastuu	356 699	401 285

Järjestelyn luonne ja liiketoiminnallinen peruste	Konserni	
	2016	2015
Sopimusvastuut 31.12.		
– V-S shp:n potilasvakuutusmaksuvastuu	216 137	216 899
– V-S shp:n kiinnitys vuokraoikeuden vakuudeksi	148	148
– V-S erityishuoltopiirin ky:n vuokravastuut	446 940	336 409
– Salon seudun koulutusky:n vuokravastuut	5 535	7 155
– V-S Liiton vuokravastuu	6 964	
– FSHKY:n vuokravastuu	1 222	
<i>Sopimusvastuut yhteensä</i>	<i>676 946</i>	<i>560 611</i>
Johdannaissopimukset (V-S shp ja Salon seudun koulutusky)		
– Koronvaihtosopimus		
Jäljellä oleva nimellispääoma	2 601 335	28 875
Markkina-arvo	376 583	-549
Arvonlisäveron palautusvastuut ⁽¹⁾	6 125 164	5 339 084
Perustamishankkeiden valtionosuuden palautusvastuu ⁽²⁾	356 699	401 285

- 1) Arvonlisäverolain mukaan uudisrakentamis- tai perusparantamismenoista vähennyksenä tai palautuksena käsiteltäyn arvonlisäveroon on liittynyt 1.1.2008 alkaen kymmenen vuoden oikaisuvelvollisuus, jos kiinteistön tai sen osan käyttötarkoitus muuttuu palautukseen tai vähennykseen oikeuttamattomaksi.
- 2) Perustamishankkeeseen saatua valtiosuutta vastaava suhteellinen osa hankitun omaisuuden käyvästä arvosta voidaan määrätä palautettavaksi valtiolle, jos hankittu omaisuus luovutetaan toiselle taikka jos toiminta lopetetaan tai omaisuuden käyttötarkoitusta muutetaan pysyvästi eikä omaisuutta käytetä muuhun valtiosuuteen oikeuttavaan toimintaan. Vastuu voimassa 15 vuotta.

9.6. Henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkioita koskevat liitetiedot

42) Henkilöstön lukumäärä 31.12. toimialoittain

Henkilöstön lukumäärä 31.12.	2016		2015	
	Vakin.	Määräaik.	Vakin.	Määräaik.
Hallinto- ja taloustoimi	17	2	16	2
Perusturvatyö	210	81	224	73
Sivistystyö	174	41	178	49
Tekninen toimi	69	12	65	11
Yhteensä	470	136	483	135
Joista osa-aikaisia	72	24	79	21

Henkilöstön lukumäärä lasketaan Kunnallisen työmarkkinalaitoksen henkilöstöraporttisuosituksen mukaan. Henkilöstön lukumäärä sisältää kaikki päätoimisessa palvelussuhteessa 31.12. olleet vakinaiset, määräaikaiset ja työllistetyt henkilöt. Määräaikaisiin sisältyvät myös sijaiset.

43) Henkilöstökulut

Henkilöstökulut	2016	2015
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	25 711 905	25 469 528
Henkilöstökuluja aktivoitu taseeseen (inv.)	20 949	33 814
<i>Henkilöstökulut yhteensä</i>	<i>25 732 854</i>	<i>25 503 342</i>

44) Luottamushenkilön palkkioista perityt ja puolueelle tai puolueyhdistykselle tilitetyt luottamushenkilömaksut

Luottamushenkilömaksut	2016	2015
Someron Keskusta ry	3 900	4 460
Someron Kokoomus ry	1 313	1 568
Härkätien Kokoomus ry	118	162
Someron Työväenyhdistys ry	2 919	3 548
Someron Vasemmistoliitto ry	132	146
Someron Perussuomalaiset ry	365	541
<i>Yhteensä</i>	8 747	10 425

45) Tilintarkastajan palkkiot

	2016	2015
BDO Auditor Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	12 195	9 612
Muut palkkiot	335	124
<i>Palkkiot yhteensä</i>	12 530	9 736

47) Muut liitetiedot

a) Merkittävimpien perintönä tai testamentilla saatujen varojen käyttö

1. Lahja Oksanen (kuollut 2015) ja Arvo Oksanen (kuollut 2000) testamenttasivat koko omaisuutensa "Someron kaupungin päivähoidon lasten hyväksi". Omaisuus koostuu lähinnä pankkitalletuksista ja kiinteästä omaisuudesta. Kiinteistöjen arvo perukirjassa on n. 200 000 euroa. Rahavaroja kaupunki sai n. 230 000 euroa. Kiinteistöt on tarkoitus realisoida ja omaisuuden myynnistä saatavat varat kohdennetaan kokonaisuudessaan varhaiskasvatukseen käyttöön. Sivistysjohtaja on kutsunut kokoon työryhmän, joka koostuu varhaiskasvatuksen työntekijöistä. työryhmä tekee suunnitelman sadun lahjoituksen hyödyntämisestä pitkällä aikavälillä. Suunnitelman hyväksyy sivistyslautakunta.

Varoista on maksettu vuoden aikana vielä kiinteistöjen ylläpitomenoja ja irtaimiston huutokauppailmoitukset. Irtaimistoa on myyty huutokaupalla yhteensä n. 9 100 eurolla. Lisäksi varoista on maksettu väliaikaisen ryhmäperhepäivähoitoyksikön tilakustannuksia n. 3 200 euroa.

Kaupunginvaltuusto on 7.12.2016 päättänyt myydä kaksi kiinteistöä Ojanranta ja Petopelto yhteensä 44 200 euron hinnasta (maksettu 2017). Tilillä oli varoja vuoden lopussa 232 000 euroa.

2. Valtioneuvosto on luovuttanut Someron kaupungille Matti Sallisen valtiolle mennyttä omaisuutta käytettäväksi ennaltaehkäisevään lastensuojelutyöhön. Tilin saldo oli vuoden lopussa 511 700 euroa. Varoja on suunniteltu käytettäväksi neuvolan perhetyöntekijän sekä kodinhoitajan palkkaamiseen.
3. Kaupunki teki vuonna 2010 valtiokonttorille anomuksen perillisittä kuolleen yläasteen lehtori Marja-Liisa Mäkelän omaisuuden luovuttamisesta kaupungille. Varoja oli käytettävissä kaikkiaan n. 340 000 euroa. Kaupunki ilmoitti hakemuksessaan käyttävänsä omaisuuden stipendirahastojen perustamiseen, lapsille ja nuorille tarkoitetun ohjatun musiikki- ja teatteriharrastuksen järjestämiseen, bänditilan hankkimiseen nuorille, kulttuuritapahtumien järjestämiseen sekä vanhusten kuntouttavan päivätoiminnan käynnistämiseen. Kaupunginhallitus päätti 25.2.2013 käyttää 100 000 euroa stipendirahaston perustamiseen. Loppuosan käytöstä tehdään erilliset päätökset. Rahastoa on käytetty n. 8 500 euroa lukion infotaulun ja ylläpitojärjestelmän hankintaan. Käyttövaroja oli vuoden lopussa 230 300 euroa.

b) Ilmasto-ohjelman toteutuminen 2016

Lämpö, sähkö ja vesi:

- Päätettiin seurantaryhmässä 2016, että selvitetään liittymistä energia- ja ilmastositomukseen 2017-2025. Selvitys tekeillä parhaillaan (tekninen johtaja)
- Kaupungin kiinteistöissä energian toimittajilla on omat seurannat energian kulutuksesta eli kiinteistökohtainen seuranta on ollut mahdollista.
- Kaupungin omistamien tilojen käyttöastetta on selvitetty.
- Lämmityksen ja ilmanvaihdon säädöt tarkistettu RTK:n ja Talkkari Oy:n toimesta. Seuranta huoltokirjan avulla.
- Katuvalaistuksessa LED-valojen osuutta on lisätty edelleen. Sähkön kulutus katuvalaistuksen osalta on laskenut.
- Biolämpölaitoksen käyttöönotto on edelleen vähentänyt öljyn käyttöä kaukolämmön tuottamiseen.
- Päätettiin selvittää kaupungin päättymässä olevan sähkösopimuksen kilpailutuksessa, edellytetäänkö 100 %:sesti uusiutuvaa energiaa. (Tämä toteutui 2017, sopimus voimaan 1.12.2017)

Hankinnat ja jätehuolto:

- Kiinteistöhuollossa ympäristönmerkittyjen puhdistusaineiden osuus ollut 75 %. Hankinta tehdään keskitetysti kuntahankintojen kautta.
- Paperin kulutuksen vähentämistä tapahtui siirtymällä paljolti sähköiseen rekrytointiin ja sähköisiin esityslistoihin.
- Kouluissa tehty seurantaselvitykset poisheitetyn ruuan määristä.
- Käyttöön otettuun Rinki Oy:n pakkausjätteen keräilypisteeseen sisällytetty pakkauskartongin ja pakkausmuovin keräys.
- Kaupungille hankittiin hybridihenkilöauto.

Maankäyttö ja rakentaminen:

- Kaupungin kiinteistöjä koskevan korjausrakentamisen yhteydessä energiatehokkuuden parantaminen tehty automaattisena toimenpiteenä.
- Tyhjien tonttien käyttöönottoa keskustajamassa yritetty edistää tonttipörssin avulla.

Liikenne:

- Koulutuksissa on käytetty esim. taloushallinnossa ja sivistystoimessa runsaasti etäyhteyksiä ja vähennetty näin koulutusmatkatarvetta.
- Käynnissä oli kaksi kevyenliikenteen hanketta yhteistyössä Ely-keskuksen kanssa. Pienempiä hankkeita toteutettiin kaupungin teitten varsilla.
- Etäyömahdollisuuksia parantavaa toimistohotellia ei perustettu kaupungin toimesta, mutta se toteutui yksityisen toimesta.

Maa- ja metsätalous:

- Suojavyöhykkeitä perustettiin 943,7 ha ja luomutiloja oli 45.

Ilmastonmuutokseen varautuminen:

- On etsitty keinoja hulevesien vähentämiseksi kaupungin jätevesiviemäriverkoston.

Tiedotus ja viestintä:

- Ilmasto-ohjelmasta on tiedotettu kaupungin henkilöstölle Intran kautta.
- Ympäristökasvatuksessa ilmasto-ohjelma otettu huomioon koulujen opetussuunnitelmassa.
- ”Vihreämpi vapaa-aika”: Someron ympäristön tuomat virkistysmahdollisuudet olivat keskeisesti esillä Paimionjoki-yhdistyksen hankkeessa ”Someron järviketjun polut ja reitit”.

Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista ja tositelajeista

Päiväkirja

Pääkirja

ALKUS	Alkusaldot	OMAKSM	Ostoreskontran maksu
EXCEL1	Excel-muistiot	OMAKSU	Ostoreskontran maksu
KASSA2	Kassatositteet	OSTOT	Ostolaskut
KOKI	Vuokrareskontra	PALKAT	Palkat
KOMTOS	Käyttöomaisuustositteet	PANKKI	Pankin tiliotteet
LMR	Myyntilaskut/Proe	SIRON	Sisäiset laskut Rondo
MAMAKS	Manuaalimaksut	SISROP	Sis.laskut2 Rondo
MATKAT	Matkalaskut/populus	SOSTYÖ	Sosiaalityö/kp
MRAHA	Määrärahat	VIITES	Viitesuoritukset
MRHYV	Hyvityskuitit/Proe		
MUISTI	Muistiot		

10. TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS

Somero, 3. huhtikuuta 2017

KAUPUNGINHALLITUS

Kati Fonsell-Laurila
Puheenjohtaja

Tero Pirttilä
I varapuheenjohtaja

Riitta Lehtinen
II varapuheenjohtaja

Ilkka Koivuniemi
jäsen

Jaana Kyyrä
jäsen

Jonna Lindström
jäsen

Markku Mäki-Teeri
jäsen

Janne Nurmi
jäsen

Taru Pöri
jäsen

Sami Suikkanen
kaupunginjohtaja

Edellä oleva tilinpäätös on laadittu hyvän kirjanpitoavan mukaisesti. Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Somerolla, 17. toukokuuta 2017

BDO Audiator Oy
JHTT –yhteisö

Hannu Laurila
JHTT -tilintarkastaja